

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

นางสาวพรรณวิภา ประภาสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Factors Affecting Participation in the Prevention and Mitigation of the
People of the Province and Responsibility of the Prevention and
Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province**

Miss Phanwipha Praphasuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชน
ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3
ปราจีนบุรี

ผู้วิจัย นางสาวพรรณวิภา ประภาสุข รหัสนักศึกษา 2493008748 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จัยโต (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) แนวทางแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำนวน 5 จังหวัด รวม 15,167 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจังหวัดที่อาศัยอยู่มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) แนวทางแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี เห็นควรมี 3 แนวทาง ได้แก่ ควรจัดหน่วยอาสาสมัครเพื่อคอยดูแลชุมชนและช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดสาธารณภัย ควรจัดร่วมกับหน่วยงานราชการในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณภัยแก่คนในชุมชน และควรจัดร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยผ่านช่องทางต่าง ๆ ภายในชุมชน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

Thesis title: Factors Affecting Participation in the Prevention and Mitigation of the People of the Province and Responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province

Researcher: Miss Phanwipha Praphasuk; **ID** 2493008748;

Degree: Master of Public Administration;

Thesis advisors: (1) Dr. Saneh Juito, Associate Professor;

(2) Dr. Chinnarat Somsueb; Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this study were to (1) study participation level of the people in the disaster prevention and mitigation in the provincial boundary in responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province (2) compare people participation in the disaster prevention and mitigation in the provincial boundary in responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province classified by personal factors (3) recommend the guideline for people participation in the disaster prevention and mitigation in the provincial boundary in responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province.

This study was a survey research. Population consisted of 15,167 residents in 5 provinces under responsibility of Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province, from which samples of 400 were obtained via Taro Yamane calculation method. Multi-stage sampling method was applied. A questionnaire was used as an instrument to collect data. Statistical tools employed were percentage, mean, standard deviation, and t-Test.

Research results showed that (1) the overall participation level of the people in the disaster prevention and mitigation in provincial boundary in responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province was at moderate level (2) people with different ages, education levels, income, status, duration of living in the community and in the province had different participation levels at 0.05 level of statistical significance (3) three approaches were recommended to enhance people participation in the disaster prevention and mitigation in provincial boundary in the responsibility of the Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province: volunteer unit should be organized to watch over the community and give hands to those who faced the disaster, cooperation with other government agencies should be arranged so to provide training course on public hazard to the people in community, also, there should be coordination with village headman or community leaders so consequently public hazard awareness could be publicized through various channels.

Keywords: Participation, Disaster Prevention and Mitigation, Prevention and Mitigation Regional, Center 3 Prachin Buri Province

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต ที่ได้ให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มจัดทำจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณพิระพล ยิงขาว คุณไชโย ฤทธิรงค์ ว่าที่ร้อยตรีณัฐพงศ์ ฐิตวิกรานต์ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย อีกทั้งช่วยตรวจเนื้อหาให้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และรัดกุมยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ คุณประนอม แสงแก้ว ที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและช่วยตรวจสอบ ความชัดเจนของคำถามในแบบสอบถาม พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อปรับแก้ไขให้กระชับ เข้าใจง่าย และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ในการศึกษาภาคสนามผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรีสมุทรปราการ ประจวบฯ อปพร. จังหวัดฉะเชิงเทรา อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และผู้ตอบแบบสอบถาม ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุก ๆ ท่าน รวมทั้งเพื่อนนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่กรุณาให้การสนับสนุน ให้กำลังใจและช่วยเหลือด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

พรรณวิภา ประภาสุข

เมษายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย	8
ประโยชน์ที่จะได้รับ	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
แนวคิดและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	35
การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี	68
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	89
รูปแบบการวิจัย	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
เครื่องมือการวิจัย	98
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	99
ระยะเวลาในการวิจัย	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	102
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชน เกี่ยวกับสาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข.....	108
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข.....	112
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	118
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
สรุปผลการวิจัย.....	137
การอภิปรายผล.....	142
ข้อเสนอแนะ.....	144
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก.....	155
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	156
ข แบบสอบถาม.....	158
ค จำนวนประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรม โครงการอาสาสมัครฯ (อปพร.) โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนฯ (CBDRM) และ โครงการหนึ่งตำบลฯ (OTOS) จากทั้ง 5 จังหวัด.....	171
ง จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด ในความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต 3 ปราจีนบุรี.....	186
จ หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และ หนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม.....	201
ฉ ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	207
ประวัติผู้วิจัย.....	209

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด ในความรับผิดชอบ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี	91
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	102
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	102
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา	103
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	103
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	104
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	105
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	105
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน	106
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่	106
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและลำดับของกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นเกี่ยวกับการเข้ารับ การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	107
ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความรู้ ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยและการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับสาธารณภัย จำแนกเป็นรายชื่อ	108
ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยรายชื่อ	111
ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมและรายด้าน	112
ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย.....	114
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมี ส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย.....	116
ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ.....	118
ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วม ของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ.....	119
ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ.....	120
ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอายุ ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	120
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามศาสนา.....	121
ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามศาสนา.....	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	123
ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	124
ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพ ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	125
ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วม ของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	126
ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	127
ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพ ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	127
ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว.....	128
ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว.....	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพ ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	129
ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามรายได้/เดือน.....	130
ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามรายได้/เดือน.....	131
ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามรายได้/เดือน ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	131
ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	132
ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	133
ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งผลการวิเคราะห์ รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่.....	134
ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่.....	135
ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามจังหวัด ที่อาศัยอยู่ซึ่งผลการวิเคราะห์ รายคู่พบว่าแตกต่างกัน.....	135

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	หน้า
		7

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของโลกแต่ละครั้งไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ได้ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เช่น การเกิดแผ่นดินไหวในเฮติ พ.ศ. 2553 ขนาด 7.0 ริกเตอร์ มีผู้ได้รับผลกระทบมากกว่า 3 ล้านคน มีผู้เสียชีวิตระหว่าง 217,000 ถึง 230,000 คน ประเมินการว่ามี ผู้ได้รับ บาดเจ็บ 300,000 คน และอีก 1,000,000 คน ไม่มีที่อยู่อาศัย (แผ่นดินไหวในเฮติ พ.ศ. 2553 วิกิพีเดีย : 26 กุมภาพันธ์ 2556) และการเกิดแผ่นดินไหวนอกชายฝั่งโทโฮกุ ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2554 ซึ่งเกิดใต้ทะเล ขนาด 9.0 แมกนิจูด นอกชายฝั่งญี่ปุ่น นับเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ก่อให้เกิดคลื่นสึนามิทำลายล้างสูงที่สุดถึง 40.5 เมตร มีผู้เสียชีวิต 15,729 ราย บาดเจ็บ 5,719 ราย และสูญหาย 4,539 ราย มีอาคารที่ถูกทำลายกว่า 125,000 หลัง แผ่นดินไหวครั้งนี้ได้สร้าง ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศญี่ปุ่น (10 อันดับ มหาธรณีวิทยา ที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ ข่าวไทยรัฐออนไลน์: 26 กุมภาพันธ์ 2556) ส่วนในประเทศไทย ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ใน พ.ศ. 2554 มีราษฎรได้รับผลกระทบกว่า 12.8 ล้านคน ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท และจัดให้เป็นภัยพิบัติที่สร้าง ความเสียหายมากที่สุดในอันดับสี่ของโลก อุทกภัยดังกล่าวทำให้พื้นดินกว่า 150 ล้านไร่ ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม 65 จังหวัด 684 อำเภอ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 4,086,138 คน ครัวเรือน 13,595 192 คน บ้านเรือน พื้นที่การเกษตร ถนน ฯลฯ มีผู้เสียชีวิต 813 ราย สูญหาย (บันทึกเหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554 : 26 กุมภาพันธ์ 2556) จากเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีการบริหารจัดการสาธารณภัยอย่างเป็นระบบเพื่อลดความเสี่ยงและลด ความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นของประชาชนรวมถึง การเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนในการร่วมกันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีแบบแผน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้จัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ขึ้น เพื่อให้เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ ศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้ การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยใน แต่ละระดับ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2551 แบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวง ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีอำนาจหน้าที่ตามภารกิจของกรมฯ และมีส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเครือข่าย ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ หลังจากจัดตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ได้เกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ทั้ง 4 จังหวัดดังกล่าวหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว อัคคีภัย ไฟป่า วาตภัย ไฟป่า ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยจากการคมนาคม และขนส่ง ยกเว้นจังหวัดสมุทรปราการที่เกิดสาธารณภัยบางประเภท เช่น อัคคีภัย วาตภัย ภัยจาก การคมนาคมและขนส่ง ตัวอย่างการเกิดสาธารณภัยได้แก่ สถานการณ์ภัยจากสารเคมีและวัตถุ อันตราย เมื่อปี 2550 เกิดเหตุถังก๊าซในโตรเจนระเบิดขณะเจ้าหน้าที่ของบริษัท โชคสมบูรณ์ อีควิปเมนต์ จำกัด กำลังสาธิตกำลังสาธิตการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงซึ่งเป็นถังบรรจุก๊าซในโตรเจน ขนาด 300 ปอนด์ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 ราย และได้รับบาดเจ็บ 5 ราย เหตุเกิดบริเวณสำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรปราการ สถานการณ์ภัยแล้ง (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 – 5 มิถุนายน 2550) มีพื้นที่ ประสบภัย รวม 66 จังหวัด สถานการณ์ไฟป่า มีพื้นที่ประสบภัยรวม 61 จังหวัด รวมทั้งพื้นที่ใน

จังหวัด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว สถานการณ์อัคคีภัย เมื่อปี 2551 ได้เกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานยูไนเต็ดไทยโพลีस्टีกส์ ตั้งอยู่ ซอย 7 ภายในนิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ ตำบลบางสมัคร อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 1 คน มูลค่าความเสียหายไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท และเกิดเหตุเพลิงไหม้โรงงานรีไซเคิลพลาสติก ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอสดีรีไซเคิล เลขที่ 439/1 หมู่ 4 ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ คาดว่ามูลค่าความเสียหายเบื้องต้นไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท สถานการณ์ภัยหนาว เมื่อปี 2552 (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 - 28 กุมภาพันธ์ 2552) มีพื้นที่ประสบภัยรวม 52 จังหวัด สถานการณ์วาตภัย มีพื้นที่ประสบภัยรวม 68 จังหวัด รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และสถานการณ์ฟ้าผ่า มีพื้นที่ประสบภัย รวม 36 จังหวัด รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา สระแก้ว สถานการณ์อุทกภัย เมื่อปี 2553 ระหว่าง วันที่ 24 สิงหาคม ถึงวันที่ 15 กันยายน 2553 ได้รับอิทธิพลจากพายุ มินคอนเล เคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศเวียดนามตอนบน และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และ อ่าวไทย ทำให้บริเวณประเทศไทยตอนบนมีฝนตกชุกหนาแน่น และมีฝนตกหนักถึงหนักมากในหลายพื้นที่ของภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีพื้นที่ประสบภัย รวม 54 จังหวัด รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว (ข้อมูลจากสถิติสถานการณ์สาธารณภัยประจำปี 2551 และสถานการณ์สาธารณภัย ประจำปี 2552-2553 ของศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) ซึ่งในแต่ละปีหน่วยงานของรัฐต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูบูรณะ สถานที่ราชการและสิ่งสาธารณประโยชน์เป็นจำนวนมาก

การจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมาในประเทศไทยจะเริ่มหลังการเกิดภัยพิบัติกล่าวคือ ก่อนเกิดภัย ประชาชนจะดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ขณะเกิดภัยก็พยายามรักษาชีวิตให้รอดหรืออพยพหนีเพื่อรอรับความช่วยเหลือ หลังเกิดภัย มีการฟื้นฟูบูรณะทั้งสภาพบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง ถนนหนทาง การประกอบอาชีพ และสภาพจิตใจ (คู่มือการจัดการภัยพิบัติสำหรับประชาชน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2554: 8-9) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการในอดีตนั้นเป็นรูปแบบที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากประชาชนและชุมชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและดำเนินการ เพราะรัฐเป็นผู้รับผิดชอบและสั่งการเพียงฝ่ายเดียว เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนก็ไม่ใช่คนในพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่มีประสบการณ์เพียงพอในการประเมินสถานการณ์และการเตรียมพร้อมสำหรับรับมือกับภัยที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งสาธารณภัยในปัจจุบันเริ่มที่จะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ถ้าภาครัฐต้องดูแลให้ความช่วยเหลือประชาชนเพียงฝ่ายเดียวอาจจะทำได้ไม่ทั่วถึงเพราะไม่มีงบประมาณวัสดุอุปกรณ์และบุคลากรเพียงพอ

การบริหารจัดการภัยพิบัติตามแนวคิดใหม่ในปัจจุบันเน้นการป้องกันและลดความเสี่ยง รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดจากภัยพิบัติ โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบจนถึงการประเมินผล มีระบบการเฝ้าระวังภัยและการแจ้งเตือนภัย ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องช่วยบริหารจัดการ เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ถูกต้องเป็นระบบ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2549) ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นในชุมชนได้ในเบื้องต้นก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้เพราะประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นผู้ที่จะต้องอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นและต้องเผชิญกับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นอีกต่อไป การเสริมสร้างจิตความสามารถของคนในชุมชนให้มีการเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้านจึงเป็นสิ่งสำคัญทั้งด้านแผนการแจ้งเตือนภัย แผนการอพยพประชาชน และมีการฝึกซ้อมแผนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งเป็นองค์กรหลักของรัฐที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยจึงได้มอบหมายให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทุกจังหวัดจัดฝึกอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพ สาธารณภัย เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร. รับผิดชอบภารกิจจากกรมการปกครอง) และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีม กู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือคนในชุมชนของตนเอง สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว ได้ดำเนินการฝึกอบรมโครงการทั้ง 3 โครงการดังกล่าวให้แก่ประชาชนในแต่ละจังหวัดและมีผู้ผ่านการฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการในสังกัดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งในระยะของการเกิดสาธารณภัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย หลังเกิดภัย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ในทุกระยะของการเกิดภัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี เนื่องจากในเขตพื้นที่จังหวัดในความรับผิดชอบของ ศูนย์ฯ ทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีสาธารณภัยเกิดขึ้นหลายประเภท ยกเว้นจังหวัดสมุทรปราการที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้นบาง

ประเภท ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากสภาพ ภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อผลการ ศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดในความ รับผิดชอบของศูนย์ฯ เขต 3 ปราจีนบุรีให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชน ในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ ประชาชนในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 3 ปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางการแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาครั้งนี้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ จังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว ที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมใน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) โครงการอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS)

3.2 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** มีขอบเขตการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการมี ส่วนร่วมในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเข้ามา

มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

3.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ศาสนา
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- สถานภาพในครอบครัว
- รายได้/เดือน
- ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน
- จังหวัดที่อาศัยอยู่

3.3.2 *ตัวแปรตาม* คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

- การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย
- การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย
- การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย

3.4 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยผ่านการฝึกอบรมในโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

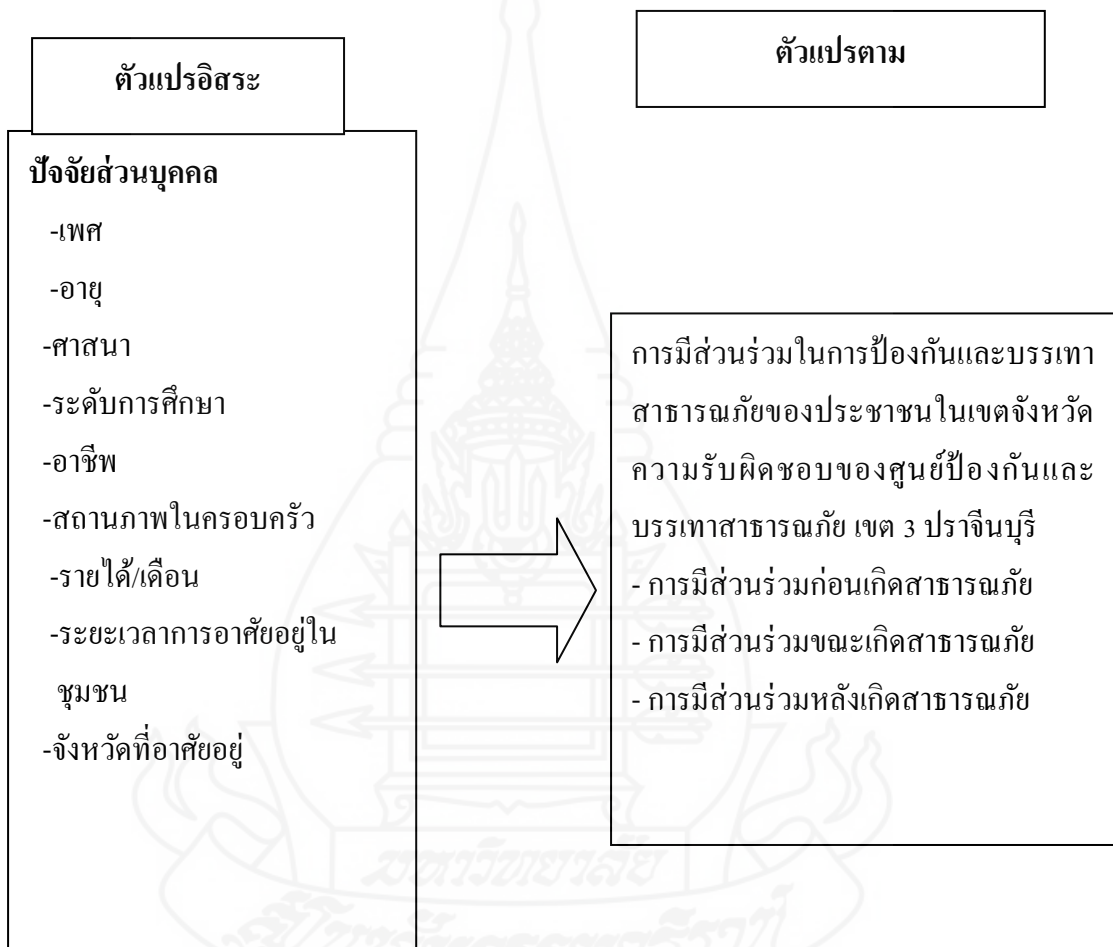
(Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) หรือโครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีม กู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS)

3.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

โครงการวิจัยนี้ใช้ระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2554 ถึง เดือน เมษายน 2556

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี และผลการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยกำหนดให้มีตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

- 5.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.3 ประชาชนที่นับถือศาสนาต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.6 ประชาชนที่มีสถานภาพในครอบครัวอาชีพต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.7 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.8 ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน
- 5.9 ประชาชนที่มีจังหวัดที่อาศัยอยู่ต่างกันทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลที่ได้จากการศึกษาจะมีประโยชน์ต่อประชาชนในจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 3 ปราจีนบุรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. นำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของทั้ง 5 จังหวัด
3. เป็นประโยชน์ทางวิชาการด้านการศึกษาวิจัยและค้นคว้าสำหรับผู้สนใจต่อไป

7. นียามศัพท์เฉพาะ

7.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเตรียมความพร้อมทั้งการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การรับข่าวสารเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ การจัดทำแผนแม่บทวางมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันบรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย ทั้งการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกันเตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7.2 การมีส่วนร่วมก่อนเกิดภัย หมายถึง

- การเข้าร่วมกับทางราชการในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- การมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัย ภายในชุมชน เช่น เครื่องไซเรนมือหมุน กระบอกวัดปริมาณน้ำฝน วิทยุสื่อสาร ฯลฯ
- การมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย เส้นทางอพยพ และพื้นที่ปลอดภัย เพื่อรองรับการอพยพ

- การแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย
- การแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบ
- การติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา
- การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่อาศัยอยู่

- การร่วมฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ องค์กรการกุศล

- การแนะนำประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เพื่อร่วมกันวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน

- การเข้าร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ หรือ จังหวัด ในการให้ความรู้เพื่อให้เกิด ความปลอดภัยแก่ประชาชน

7.3 การมีส่วนร่วมขณะเกิดภัย หมายถึง

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการในการแจ้งข่าวสารสาธารณภัยและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของประชาชน

- เมื่อเกิดสาธารณภัยได้แจ้งประชาชนให้เตรียมตัวรับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น เช่น หากเกิดอุทกภัยให้ขนย้ายสิ่งของไปไว้ในที่ปลอดภัย การเก็บอาหารและเครื่องคัมไวยังชีพ

- การเข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการเตรียมการอพยพประชาชน ได้แก่ การสำรวจยอด ทำบัญชีผู้อพยพ การจัดให้มีผู้ควบคุมการอพยพ แจกชุมชนให้เตรียมการอพยพและจัดเตรียมที่พักฉุกเฉิน

- การเข้าไปช่วยทางราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอพยพประชาชนไปยังที่ปลอดภัย ได้แก่ การตรวจสอบจำนวนผู้อพยพ การดูแลความปลอดภัยและความสงบของศูนย์อพยพ การจัดผู้ให้บริการทางการแพทย์

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการในการดูแลเครื่องมือสื่อสาร ถ้าใช้ไฟฟ้าโดยมีการใช้เสียงตามสายหรือ หอกระจายข่าว หากเกิดไฟฟ้าดับ ต้องจัดหาอุปกรณ์อื่นไว้ทดแทน เช่น โทรโข่ง วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ นกหวีด

- การมีส่วนร่วมในการค้นหาช่วยชีวิตผู้ประสบภัยร่วมกับทางราชการและภาคเอกชน

- การแจ้งความคืบหน้าของสถานการณ์สาธารณภัยให้ผู้อพยพทราบ

- การแจ้งขอความช่วยเหลือให้แก่ผู้ประสบภัยจากหน่วยงานของทางราชการ

- การมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกในการเดินทางของผู้ประสบภัย

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน อาสาสมัคร ในการดูแลความปลอดภัยของบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยในระหว่างที่ผู้ประสบภัยได้ย้ายไปอยู่ในศูนย์อพยพ

7.4 การมีส่วนร่วมหลังเกิดภัย หมายถึง

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการสำรวจความเสียหายและจัดทำบัญชีเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน อาสาสมัครจัดเตรียมและสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

- การมีส่วนร่วมกับทางราชการช่วยซ่อมแซมที่พักอาศัย ถนน และสะพานเพื่อให้คืนสภาพเดิม

- การมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มูลนิธิ องค์กรการกุศล เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจากเกิดสาธารณภัย

- การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชนในการพิจารณาของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้นทั้งในเรื่องของที่พักอาศัย อาหาร ยา รักษาโรค และเงินช่วยเหลือ

- การเข้าร่วมกับประชาชนในชุมชนในการจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์หมู่บ้าน
- การเข้าร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน อาสาสมัคร ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประสบภัย เช่น หลังจากเกิดอุทกภัยได้จัดรถ เรือท้องแบนฯ
- การเข้าร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน อาสาสมัครในการดูแลความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย
- การเข้าร่วมกับองค์กรภาคเอกชนในการเรียกร้องสิทธิของผู้ประสบภัยจากทางราชการ
- การเข้าร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน อาสาสมัคร ในการแจ้งข่าวการเกิดสาธารณภัยให้ผู้ประสบภัยทราบ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิด ทฤษฎี และรวบรวมเอกสาร ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin 1976 : 138) ได้ให้แนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนร่วมกับการใช้วิทยาการ ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา

ปกรณ์ ปรียากร (2520: 64) ได้นิยามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข โดยกระทำได้ใน 4 ลักษณะ คือ

1. เป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน
3. เป็นผู้มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

4. เป็นผู้ที่ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 20) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นนั้น ผู้นำ การเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีปารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527: 1-5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการใช้และกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมในความหมายนี้ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทางปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถที่จะพัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตของตนด้วยตนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายในเวลาเดียวกัน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527: 36) ให้ความหมายและหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าหมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้กับประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มคน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน

Pears and Stiefel (อ้างถึงใน ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ 2531: 24) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอกได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากร และสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2531: 185) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยกระทำการดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกันทั้ง

กระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือได้ แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531: 24-25) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหของประชาชนในชุมชน

นอกจากนี้ ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ ยังได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การสหประชาชาติให้ไว้ ซึ่งเน้นว่าต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดจนกระบวนการพัฒนา

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2534 : 76) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมคิดตามประเมินผล เป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิด แก้ไขปัญหาความต้องการของตนโดยการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

เจริญ ภัสระ (2540: 1-3) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายประชาชน ยอมรับผิดชอบและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทฤษฎีที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และมีปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม และในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และ ความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่มี แสดงออกซึ่งสิ่งที่ต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงถึงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

บลาวน์ และ โมเบิร์ก (ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม, 2543 : 16 : อ้างอิงมาจาก Brown and Moberg, 1993 : 68) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ในการตัดสินใจที่จะส่งผลกระทบต่อพวกเขาในอนาคตซึ่งอาจจะถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการหรือได้รับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการก็ได้

โพนารอฟฟ์ (Fonaroff, อ้างถึงใน จันทิมา ลิมหั้น, 2543 : 16 :17) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า เป็นกระบวนการที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยที่ในกระบวนการนี้อาจรวมไว้ซึ่งชนิดของการมีส่วนร่วมหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งชนิด คือ การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ (การมีส่วนร่วมในเชิงองค์กร และบริหารจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรด้านแรงงาน วัสดุ สิ่งของ เงิน และการนิเทศงาน) การใช้บริการจากโครงการ และการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ด้านสังคม วัสดุ และบุคลากรจากโครงการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนอาจปรับเปลี่ยนจากการมีส่วนร่วมในฐานะกลวิธีการพัฒนา มาสู่การมี ส่วนร่วมในฐานะเป้าหมายของการพัฒนา ดังนี้ย่อมแสดงนัยยะการยกระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการบางท่านอาจแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ กับการมีส่วนร่วมแบบเป็นฝ่ายกระทำ ซึ่งกรณีนี้ จะมีการใช้คำ “การเข้าร่วมของชุมชน” เพื่อแสดงการมีส่วนร่วมครบทุกมิติ (การวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผล)

โพนารอฟฟ์ ยังได้กล่าวขยายความว่า การมองกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมองในลักษณะของกิจกรรมที่ต่อเนื่องในช่วงเวลา (Continuum of Activity Over Time) การมองลักษณะเช่นนี้จะไม่ก่อให้เกิดการแยกเอาการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นในขั้นตอนแรกเริ่มของกิจกรรมออกจากการวางแผนที่เกิดขึ้นภายหลัง อันหมายถึงกิจกรรมประเมินผล นอกจากนั้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมในประโยชน์ของกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของโครงการที่จะให้ใครร่วมในอะไร และขั้นตอนไหนอย่างไร

แต่อย่างไรก็ตาม โพนารอฟฟ์ เห็นว่า ตามความหมายของคำว่า ชุมชนนั้น ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเกณฑ์เฉพาะอาณาเขตทางภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่ชุมชนอาจกำหนดบนพื้นฐานของกลุ่มศาสนา กลุ่มเครือญาติ หรืออาชีพ ปัญหาของการอธิบายว่า ชุมชน (Community) ในความหมายของการเป็นกลุ่ม (Collective) เป็นสิ่งที่ยากที่จะกำหนดลงไปตายตัว

อรรถัย ก๊กผล (ส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทรรศนะ 46 : 2-1) ให้ความหมายของการมีและเปลี่ยนแปลงข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 1) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา คือ การเข้าไปมีส่วนแบ่งในอำนาจการตัดสินใจ ในการกำหนดสิ่งที่ชุมชนหรือสังคมนั้นปรารถนา ร่วมกันหาสภาพปัญหาของชุมชน จากนั้นกำหนดแนวทางเลือกที่จะทำให้ได้สิ่งที่ปรารถนานั้น ร่วมปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผล และรับประโยชน์จากผลที่เกิดขึ้น

อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคนอื่น ๆ (2548: 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการ การตัดสินใจ หรือร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของคนหรือสังคม รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลในกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับคนและสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นจะต้องดำเนินไปตามรูปแบบและกระบวนการ หรือตามสิทธิเสรีภาพที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ชินรัตน์ สมสืบ (2549 : 254) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การใช้ประโยชน์และการประเมินผล

ปาริชาติ สถาปิตานนท์และคณะ (2549: 8) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในมิติใหม่ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ (Power) และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เป็นการถ่ายโอนอำนาจให้กับสมาชิกในชุมชน ในการร่วมคิด และร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ตลอดจนร่วมปฏิบัติการในทิศทางที่เหมาะสม

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2550 : 122) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในแทบทุกขั้นของการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การศึกษาบริบทของชุมชน การวางแผน การดำเนินการ และการจัดการติดตามและการประเมินผลการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

อรพินท์ สฟโซคซัย (2550) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็น กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วม แสดงทรรศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมใน กระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

International Association for Public Participation : IAP2 (อ้างถึงใน อรพินท์ สฟโซคซัย : 2550) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นกระบวนการที่นำเอา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน หรือกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน และใช้ข้อมูลความเห็นของประชาชนเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2551: 18) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทรรศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึง ควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรก เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ ประชาชนเข้ามาดำเนินการในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม ไม่ว่าจะเริ่มต้นด้วย การชักนำของส่วนราชการหรือการรวมกลุ่มของประชาชนเอง โดยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ปฏิบัติตามแผน ร่วมรับประโยชน์ และร่วมคิดตามประเมินผล เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาโครงการ

1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532 : 18) กล่าวว่า ความสำคัญการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. สามารถสร้างความยอมรับในคุณค่าและวัฒนธรรมในชุมชนได้ และสามารถเปลี่ยนแปลง บรรทัดฐานที่ไม่พึงปรารถนาของชุมชนได้

2. เป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3. เป็นการระดมพลังความคิด พลังกาย กำลังใจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน ชุมชนออกมาใช้โดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้วิทยาการที่ซับซ้อนจากภายนอกให้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีการกระจายอำนาจพร้อมทั้ง บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

5. สอดคล้องกับปรัชญาสังคมและการเมืองที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การพัฒนา และมีโอกาสเข้ามากำหนดชะตาชีวิตของตนเอง คือหัวใจสำคัญของงานพัฒนา การพัฒนาใด ๆ ก็ตามถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด

เดวิด (อนงค์ พัฒนจักร.2535: 41 : อ้างอิงมาจาก David Hapgood. 1987: 68)

ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นควรมีสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้นำความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่ระหว่างกันเป็นการลดช่องว่างของการถือความเข้าใจและความร่วมมือตลอดจนช่วยให้ประชาชนสามารถเลียนแบบ ดัดแปลง หรือสร้างสรรค์ในการพัฒนาตนเอง

2. การจัดโครงการพัฒนา เพื่อให้เป็นแบบจำลองและแบบฝึกหัดแก่ประชาชนในท้องถิ่นและเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการใช้ชีวิตของชาวชนบทให้มองเห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมให้ดีที่สุด

3. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนให้สอดคล้องกับการทำงานร่วมกันในรูปแบบและวิธีการที่มีกฎเกณฑ์ มีระบบ และมีความซื่อสัตย์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ดีจะต้องให้การศึกษากับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมของประชาชนให้สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยมีความอิสระในการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งอาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือผ่านทางองค์กรประชาชน นอกจากนั้น การที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะต้องมีกิจกรรมให้ประชาชนฝึกปฏิบัติด้วย

1.3 ประเภทของการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เจริญรัตน์ (2527: 6-7) ได้แยกประเภทในแง่ขององค์กรกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน รวมตัวกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้านหรือตำบล

2. องค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายในรูปแบบสมาคม มูลนิธิ

3. ตัวแทนหรือองค์กรเอกชนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการแปรรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

บัญชา แก้วส่อง (2531: 135) ได้จำแนกวิธีการมีส่วนร่วมเป็น 3 แนวทาง ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางตรง หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมอภิปราย การเข้าร่วมใช้แรงงาน หรือร่วมลงคะแนนเสียง เป็นต้น
2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผ่านตัวแทน หรือการให้การสนับสนุนโดยไม่นำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง
3. ตัวแทนหรือองค์กรเอกชนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮ็อฟฟ์ (Cohen and Uphoff : 1980) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประกอบด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม ผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ไพร์ตัน์ เดชะรินทร์ (2527: 6-7) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ลักษณะ คือ

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขตลอดจนสนอง ความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เมื่อได้ทราบถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมแล้ว จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมที่แบ่งเป็นลักษณะต่าง ๆ นั้น จะมีระดับของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในกิจกรรมนั้น ๆ

1.5 รูปแบบการมีส่วนร่วม

Ramos และ Fletcher (1982 : 13-18) ได้กล่าวถึงมิติของการมีส่วนร่วมว่ามี 3 ส่วนคือ

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วม เช่น การตัดสินใจ การดำเนินการ การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล
2. วิธีการมีส่วนร่วม เช่น ความสมัครใจ การบังคับ ระยะเวลา ขนาด และระดับการให้ได้รับอำนาจ
3. บุคคลที่มีส่วนร่วม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้อาศัย ข้าราชการ หรือนักการเมือง นักวิชาการ ชาวต่างประเทศ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2530 : 11-12) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. ร่วมแสดงความคิดเห็น
2. ร่วมสละทรัพยากร วัสดุ
3. ร่วมสละแรงกาย
4. ร่วมสละเวลา

อนงค์ พัฒนจักร (2535: 13) ได้สรุปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบแข็งขัน (Active) หมายถึง การเข้าร่วมตั้งแต่การเริ่มและการติดตามในกระบวนการ การกำหนดความต้องการแผนงาน ตลอดจนการเข้าร่วมในกิจกรรม การดำเนินงานและ ความสนใจในผลงานการพัฒนา
2. การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยไม่ให้ความสำคัญของการกำหนดแผนงานและนโยบายตลอดจนไม่ให้ความสนใจในผลการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Inert) หมายถึง การเข้าร่วมโดยการชักจูง จำยอม หรือถูกบังคับบัญชา โดยสภาพแวดล้อม บุคคล ซึ่งการเข้ามีส่วนร่วมประเภทนี้จะแปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนไป

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 115) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่า

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงมาว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการ การตัดสินใจในแนวทางการแก้ปัญหา และความเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

Cohen (อ้างถึงในปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ 2549: 21) ได้จัดรูปแบบการมีส่วนร่วมในงานพัฒนา 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในเชิงการกระทำ คือ การที่บุคคลในชุมชนได้อุทิศร่างกายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมในเชิงเงินตรา คือ การที่บุคคลหรือชุมชนได้อุทิศเงินในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในเชิงความรับผิดชอบ คือ การกระจายภารกิจและความรับผิดชอบต่อคนหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในพื้นที่ เช่น การพัฒนาความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการขอคำสนับสนุนเกี่ยวกับโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในเชิงการตัดสินใจ เป็นการเปลี่ยนแปลงอำนาจการตัดสินใจ ซึ่งสร้างความภูมิใจให้กับสมาชิกในชุมชน ในการร่วมวางแผนและการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.6 ระดับการมีส่วนร่วม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2532 : 2) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้อธิบายในการดำเนินการด้านป่าชุมชน ได้เป็น 7 ระดับ คือ

1. ระดับ 1 ไม่มีส่วนร่วมเลย

เป็นลักษณะของการป่าไม้ชุมชนที่ทางหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการให้ประชาชนทั้งหมด หรือบางครั้งบังคับประชาชนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกเลยได้ เพราะประชาชนเกรงความผิดที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเกรงว่าจะต้องสูญเสียผลประโยชน์บางประการ เช่น การถูกปรับ การถูกเพ่งเล็งจากทางราชการ แต่ถ้าหลีกเลี่ยงได้ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

2. ระดับ 2 มีส่วนร่วมน้อยมาก

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการป่าไม้ชุมชน เพราะสิ่งล่อใจหรือผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับ เช่น ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการใช้แรงงาน ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การได้ซื้อเสืงฯลฯ แต่ตัวประชาชนเองมิได้มีความเลื่อมใสต่อการป่าไม้ชุมชน

3. ระดับ 3 มีส่วนร่วมน้อย

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการป่าไม้ชุมชน เพราะถูกชักจูงใจโดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นถึงผลดี และผลประโยชน์ที่จะได้รับซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนมิได้มีส่วนเสนอความเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะได้รับผลประโยชน์อาจให้ความร่วมมือต่อไป

4. ระดับ 4 การมีส่วนร่วมปานกลาง

ทางราชการจะทำการสอบถามประชาชนถึงความต้องการทางด้านป่าไม้ของท้องถิ่น และสภาพข้อเท็จจริงของสภาพทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นอยู่ แล้วทางราชการจะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปทำการกำหนดแผนงานเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ซึ่งแผนงานที่กำหนดขึ้นนี้บางครั้งอาจไม่ตรงตามความประสงค์ของประชาชนได้

5. ระดับ 5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง

ทางราชการจะมีการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูง โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหา ความประสงค์ของประชาชนทางด้านป่าไม้ชุมชน แต่การตัดสินใจในการกำหนดแผนงานจริง ๆ ยังขึ้นอยู่กับอำนาจ และหน้าที่ของทางราชการ

6. ระดับ 6 มีส่วนร่วมสูง

ทางราชการจะเปิดโอกาสอย่างมากให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป่าไม้ชุมชนจากประชาชนโดยใกล้ชิด การดำเนินการป่าชุมชนขึ้นอยู่กับตัดสินใจของประชาชนเองว่าจะแก้ไขปัญหาด้านป่าไม้โดยการป่าไม้ชุมชนอย่างไร

7. ระดับ 7 มีส่วนร่วมในอุดมคติ

ประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการไปไม่ชุมชนด้วยตนเองโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินงาน เป็นการอาศัยพื้นฐานความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง จึงได้รับการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ทางราชการอาจเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของการช่วยเหลือหรือสนับสนุนสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชนเท่านั้น

IFAD (อ้างถึงใน ชินรัตน์ สมสืบ 2549: 261) แบ่งระดับการมีส่วนร่วม 8 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (Passive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น การประกาศต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร โครงการเพียงข้างเดียว ไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่ออกมาจากนักวิจัย โดยใช้แบบสอบถามสำรวจหรือแนวทางอื่น ๆ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามที่ข้อค้นพบของการวิจัยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและไม่มีส่วนร่วมในการวิจัย

3. การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (participation by consultation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกปรึกษาและบุคคลภายนอกรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ แต่ไม่ยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และข้อปรึกษานั้น ไม่ผูกพันที่จะต้องทำตามความเห็นของประชาชน

4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน อาหาร เงินสด หรือสิ่งจูงใจทางวัตถุต่าง ๆ แต่ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยก่อตั้งกลุ่มที่ริเริ่มจากภายนอก ไม่ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนแรกของโครงการ แต่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจที่สำคัญได้ผ่านไปแล้ว กลุ่มประชาชนนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ริเริ่มและผู้อำนวยการความสะดวกจากภายนอก แต่อาจกลายเป็นการขึ้นต่อตนเองได้ในที่สุด

6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตั้งสถาบันใหม่ ๆ ในท้องถิ่นหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบัน และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างเป็นระบบ กลุ่มประชาชนควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาโครงสร้างและการปฏิบัติ

7. การระดมตน (self-mobilization) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับสถาบันภายนอก ประชาชนติดต่อกับภายนอกเพื่อทรัพยากรต่าง ๆ และขอคำแนะนำทางวิชาการที่จำเป็นแต่ยังคงควบคุมวิธีใช้ทรัพยากร การระดมความคิดริเริ่มของตนเอง และการทำงานร่วมกัน

8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change) ประชาชนที่เป็นสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมผลักดันให้คนอื่น ๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลง

Amstein (อ้างถึงในปารีชาติ สถาปิตานนท์และคณะ 2549: 20) ระบุว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประกอบด้วย 8 ระดับ ดังนี้

1. การจัดการแบบเบ็ดเสร็จโดยตรง (Direct Manipulation) หน่วยงานจัดการกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยตรง ไม่จำเป็นต้องให้ประชาชนรับรู้ในรายละเอียดของเรื่องราวนั้น

2. การบำบัดรักษา (Therapy) หน่วยงานเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมรับฟังข้อมูลข่าวสาร และร่วมตัดสินใจ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตอบข้อซักถามหรือรับฟังความคิดเห็นอย่างจริงจัง

3. การร่วมให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) หน่วยงานเชิญชวนตัวแทนประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมให้ข้อมูลข่าวสาร แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับทัศนคติของประชาชนอย่างแท้จริง เพียงแต่เลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปใช้

4. การร่วมให้คำปรึกษา (Consultation) ประชาชนทำหน้าที่ให้ข้อมูลและเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตามความต้องการของหน่วยงาน แต่อำนาจในการตัดสินใจยังเป็นของหน่วยงาน

5. การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น (Placation) ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและนำเสนอข้อมูลจากมุมมองและจุดยืนของตนเอง แต่การตัดสินใจต่าง ๆ ยังคงเป็นของหน่วยงาน

6. การร่วมเป็นพันธมิตร (Partnership) ประชาชนเริ่มทำงานใกล้ชิดกับหน่วยงาน และเริ่มมีอำนาจเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งต่าง ๆ พร้อมทั้งทำหน้าที่กระตุ้นให้หน่วยงานได้ตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่หลากหลาย

7. การส่งตัวแทนเข้าร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจ (Delegated Power) ประชาชนได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนเพื่อให้ความคิดเห็น นำเสนอข้อโต้แย้ง และมีสิทธิร่วมตัดสินใจเชิงนโยบายต่าง ๆ

8. การควบคุมการตัดสินใจโดยพลเมือง (Citizen Control) อำนาจการตัดสินใจทั้งหมดอยู่ในมือประชาชน โดยหน่วยงานต่าง ๆ เพียงแต่ทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจของประชาชน

International Association for Public Participation : IPA2 (อ้างถึงในอรพินท์ สพอชชัช : 2550) ได้ศึกษาและกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมที่น้อยที่สุด ถึงระดับการเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ถือเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่นำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอย่างอิสระและเป็นระบบโดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานให้หน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

4. การเสริมอำนาจประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อทดแทนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น ถือเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งด้านการเป็นผู้ให้และผู้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ถัดมาเป็นการมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ทั้งด้านการกำหนดนโยบาย และการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครบทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่ง อรพินท์ สพฤกษ์ชัย ได้กล่าวไว้เมื่อครั้งประชุมในกิจกรรม Home Office Day วันที่ 30 เมษายน 2550 ว่าขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ สามารถให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
2. การมีส่วนร่วมในการเลือกและเสนอแนวทางเพื่อตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามตรวจสอบ
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และเป็นเจ้าของนโยบายสาธารณะ

1.7 ผลอันเกิดจากการมีส่วนร่วม

ในการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ นั้นย่อมมีทั้งผลดีและผลเสียในการดำเนินการ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 : 27-28) อธิบายข้อดีข้อเสียของการมีส่วนร่วมไว้
ดังนี้

ข้อดี

1. ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้นจะทำให้แต่ละฝ่ายได้เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันจนไปสู่การยอมรับความแตกต่างในรูปร่าง ความรู้ นิสัย ค่านิยมต่าง ๆ อันเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย
2. ทำให้งานที่ยากบางอย่างสำเร็จขึ้นมาได้ เพราะงานบางอย่างจะต้องอาศัยความร่วมมือของหลาย ๆ คน หรือหลาย ๆ ฝ่ายจึงจะประสบความสำเร็จ เช่น การสร้างบ้าน สร้างเจดีย์ หรือสิ่งมหัศจรรย์ของโลก
3. ทำให้บุคคลคิดช่วยตัวเอง เพราะการที่ประชาชนนั้นได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลมาตลอดก็จะทำให้ตัวเองมัวแต่รอคอยความช่วยเหลือจากรัฐต่อไป และไม่รู้จักที่จะดูแลและเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับมา
4. ทำให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับที่ตัวเองต้องการ โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อซักถามปัญหาความต้องการเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
5. ทำให้ประหยัดทรัพยากรลงได้ เพราะการที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการของประชาชนนั้น เป็นการช่วยลดปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองลงได้
6. ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ การเข้าร่วมคิด ร่วมทำ จะทำให้เขารู้สึกว่าเข้าไปมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ และก็จะทำให้เขารู้จักดูแลรักษาของเหล่านั้นด้วย
7. เพิ่มทางเลือกที่ดีเพื่อการตัดสินใจ เพราะการได้เข้าร่วมรับรู้โครงการอย่างละเอียดทำให้สามารถช่วยเพิ่มทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือเพิ่มทางเลือกได้หลายทางที่มีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมที่สุด
8. เกิดการสร้างฉันทามติ หรือการเห็นพ้องต้องกันขึ้นมาได้
9. ทำให้สังคมหรือชุมชนเข้มแข็ง เพราะชุมชนที่เข้มแข็งควรต้องมีส่วนร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดูแล ปกครอง พิทักษ์ผลประโยชน์ของชุมชน
10. ทำให้การดำเนินงานของสังคมหรือชุมชนนั้น โปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมเพื่อกิจกรรมสาธารณะอยู่เสมอทำให้ผู้ที่ทุจริต คดโกง ก็จะหวั่นเกรง และกระทำได้อย่าง

11. ทำให้บุคคลที่ยอมรับยาก ยอมรับโครงการนั้นได้ โดยยอมรับว่าเมื่อมีโครงการแล้วตนอาจเสียประโยชน์ไปบ้าง แต่เมื่อมีค่าชดเชยที่เหมาะสม และคนอื่นยอมรับโครงการนั้นก็เป็นประโยชน์ของคน ส่วนใหญ่

ข้อเสีย

1. ทำให้เกิดกิจกรรมงานต่าง ๆ ที่ล่าช้าหรืออาจไม่เกิดขึ้น
2. ทำให้แต่ละฝ่ายขัดข้อง
3. ทำให้เสียทรัพยากร
4. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดแตกความสามัคคี
5. ทำให้ต่างฝ่ายต่างเสียเวลา
6. การมีส่วนร่วมที่แฝงเร้นด้วยจุดประสงค์อื่นจะทำให้วิธีการมีส่วนร่วมสูญเปล่า
7. การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการขยายอิทธิพลของบริษัทข้ามชาติเป็นไปโดยง่าย ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545) ได้สรุปปัญหาที่สำคัญไว้ 8 ประการด้วยกัน

คือ

1. ปัญหาด้านการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและความเชื่อดั้งเดิมว่า ข้าราชการเก่งกว่าประชาชน
2. ปัญหาด้านโครงสร้างกฎหมายและกระบวนการนโยบาย
3. ปัญหาการใช้เครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. ปัญหาเรื่องระบบกฎหมาย กับการปฏิรูประบบกฎหมายระดับโครงสร้าง
5. ปัญหาเรื่องมาตรฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและความพร้อมของประชาชน
7. ปัญหาด้านความพร้อมของรัฐ โดยเฉพาะความเคยชินของข้าราชการที่คอยรับฟังคำสั่งตามขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา การสนับสนุนด้านงบประมาณและการเปิดเผยข้อมูลจากภาครัฐ
8. ปัญหาเกี่ยวกับตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านการเมืองและมิใช่การเมือง

1.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการที่ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายทรรศนะด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ซูเกียรติ ภัยลี (2536 : 19-21) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ปัจจัยสำคัญ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
2. ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2531: 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การลงแขก เป็นต้น

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยออกแรง

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคล ที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530: 217-218) ได้กล่าวว่าปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับ

1. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าสามารถจะช่วยตนเองพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นได้ และจะต้องแสดงศักยภาพจะเข้าร่วมต่อการพัฒนา

2. โครงสร้างเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขแบบเศรษฐกิจ เป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นที่ทำให้คนจนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

3. หน่วยครอบครัวมีความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วม จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการควบคุมจากเบื้องล่าง (Control From Below) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือ พลังทางสังคม ได้แก่ มาตรการทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา

4. การให้อิสระแก่กลุ่มชาวบ้านที่จะตัดสินใจด้วยกันในกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพ ที่มีอยู่ในตัวเองให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวบ้าน

5. การตัดสินใจรวมกลุ่ม ไม่ได้เป็นหลักการตามเหตุผลของการเก็งกำไรผลประโยชน์สูงสุดทางวัตถุ หากแต่ตัดสินใจเข้าร่วมบนพื้นฐานคุณค่าอย่างอื่นผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ตามมา

Cohen and Uphoff (อ้างถึงในลิตติ ตระกูลเลิศรัตน์ 2548: 15-16) เสนอบริบทของการมีส่วนร่วมว่า ในการพิจารณาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมากด้วย ได้แก่

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยทางการเมือง
4. ปัจจัยทางสังคม
5. ปัจจัยทางวัฒนธรรม
6. ปัจจัยทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ Cohen and Uphoff ยังได้เสนอเพิ่มเติมอีกว่า มีบุคคล 4 กลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ
8. พื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 31-37) ได้สรุปปัจจัยและแนวทาง การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ตามที่ปรีชาดิและคณะ และ Merrill-Sands กล่าวถึงไว้

1. ปัจจัยด้านการจัดการ

1.1 พัฒนาการให้เกิดการมีส่วนร่วมในพันธกิจและเป้าหมาย ถือเป็นงานสำคัญที่ฝ่ายจัดการต้องให้ผู้มีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในเป้าหมายและเป็นพันธกิจร่วมกันที่แต่ละฝ่ายต้องร่วมมือกัน

1.2 ส่งเสริมด้วยสื่อต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจของการที่ต้องพึ่งพากันหรือร่วมกัน

1.3 หากความเห็นชอบร่วมกันในงานที่แต่ละฝ่ายรับไปทำ

1.4 สร้างความไว้วางใจเชื่อใจต่อกัน

1.5 ลดการแข่งขันของแต่ละฝ่าย

1.6 สร้างความมั่นใจว่าแต่ละฝ่ายจะได้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกันทำงาน

2. ปัจจัยด้านการสื่อสาร

- 2.1 หาทางให้ทั้ง 2 ฝ่ายเกิดความไวเนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน
- 2.2 ใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (participation communication) คือให้เน้นแบบสนทนาโต้ตอบระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งต้องมีทักษะในการคิด ฟัง และเคารพความคิดของผู้อื่นอันทำให้การแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกสาธารณะ (public connection) ร่วมกันได้
- 2.3 มีความหลากหลาย ผสมผสานกันในการใช้สื่อหลายชนิดทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพ สื่อเสียง สื่อกิจกรรม และสื่อบุคคล
- 2.4 ควรเป็นการใช้สื่อเพื่อเข้าถึงบุคคลทั้งกลุ่มที่อาจเสียประโยชน์และสาธารณชนทั่วไป เพื่อให้รับรู้ เข้าใจ เกิดความรู้สึกร่วมและร่วมสนับสนุน
- 2.5 การสื่อสารนั้นใช้ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การกีฬา งานเลี้ยง การทำบุญ
- 2.6 สื่อบุคคลนั้น ควรเริ่มด้วยการแต่งการชุดสุภาพ เรียบง่าย วางตัวสบาย ๆ เป็นกันเอง สนทนาด้วยคำถามง่าย ๆ ใกล้ตัว ใช้น้ำเสียงอ่อนโยน ปลูกเร้าให้แสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ว่าพวกเราทำได้
- 2.7 ใช้หลัก “อภิธานิธรรม” อันเป็นธรรมเพื่อความเจริญที่มีประเด็นสำคัญส่วนหนึ่งระบุว่า
 - 1) หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์
 - 2) พร้อมเพรียงกัน (เริ่มและเลิกโดยพร้อมเพรียงกัน)
 - 3) พร้อมเพรียงกันกระทำกิจที่พึงควรกระทำ
- 2.8 ในการประชุมควรให้ผู้เข้าประชุมนั่งสบาย ๆ ทุกคนเห็นหน้ากัน มีการเขียนบนกระดาน เพื่อให้ทุกคนเห็นข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ผู้นำการประชุมเป็นผู้กำกับกระบวนการ ไม่ใช่กำกับเนื้อหาการประชุม
- 2.9 นอกจากการเสนอความคิดเห็น โดยการพูดในที่ประชุมควรให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนเขียนใส่กระดาษโดยไม่ต้องบรรยายชื่อ แล้วรวบรวมมาติดกระดานเพื่อประกอบการอภิปราย
- 2.10 ใช้เครื่องมือสื่อสารขนาดเล็ก ที่ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ราคาแพงเสมอไป เช่น จดหมายเวียน จดหมายข่าว โทรศัพท์

2.11 ส่วนใหญ่สื่อต่าง ๆ ควรสร้างและใช้ได้ในพื้นที่ แต่ผสมผสานหลายสื่อ เพื่อเข้าถึงบุคคลเป้าหมายหลายกลุ่ม โดยเฉพาะสื่อที่ชุมชนมีส่วนร่วมผลิตหรือทำเอง เช่น คำขวัญ การวาดภาพ การร่วมตอบปัญหา การจัดเวทีชาวบ้านเสวนากันเอง

2.12 สื่อไม่ควรมีลักษณะแข็งตัว ยืดหยุ่นได้

2.13 มีการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

2.14 เน้นการสื่อสารแนวนอนในทุกระดับของสังคม และเป็นสื่อสารอย่างเสมอภาค แหล่งสื่อจึงมาจากคนทุกกลุ่มในสังคม

2.15 ผู้รับสารมิใช่รอรับสารเพียงอย่างเดียว แต่กระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่จะแสดงกริยาป้อนกลับ (feedback)

2.16 มีลักษณะทำงานที่มีความเป็นประชาธิปไตย (เคารพในความเสมอภาคและพร้อมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น) เห็นคุณค่าของคนในชุมชน เพื่อเขาจะมีกำลังใจทำสิ่งแปลกใหม่ขึ้นมาได้ มีทั้งความรู้พื้นฐาน (basic) เทคนิค(technique) หลายวิธีที่จะเลือกใช้ และมีกลวิธี (tactic) ที่ชาญฉลาดกับแต่ละสถานการณ์

2.17 สร้างความพอใจให้ผู้มีส่วนร่วมรู้สึกมีความสุขที่ได้มีส่วนร่วม

2.18 ช่วงเวลาการมีส่วนร่วมควรเป็นไปตลอดเวลาหรือยาวนาน มิใช่ชั่วคราว

3. ปัจจัยทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม

3.1 การกระจายอำนาจทางการเมืองและอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนต้อง
มีมากพอ

3.2 การใช้สิทธิความเป็นพลเมืองเพื่อประชาชนจะได้รับแรงจูงใจมีส่วนร่วม

3.3 สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพให้ชุมชน เอื้อต่อการให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม

4. ปัจจัยของโครงการ

4.1 โครงการให้ความสะดวกกับประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจริงจังหรือไม่

4.2 ให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการนั้น คือ มีโอกาสมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการตัดสินใจนั้น จริง ๆ

4.3 ให้การพัฒนาความรู้สึกร่วมและทักษะการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน

5. ปัจจัยด้านพี่เลี้ยง

5.1 พี่เลี้ยงต้องร่วมกับชุมชนศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ของคนในชุมชนและ
โครงสร้างอื่น ๆ

5.2 ค้นหาผู้นำหรือผู้มีแววเป็นผู้นำแล้วช่วยกันกระตุ้นการมีส่วนร่วมในชุมชน

- 5.3 รวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไข
- 5.4 สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร กำลังใจ และมีส่วนร่วมแก้ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม
- 5.5 มีความจริงใจ ทำคนให้ประชาชนเชื่อถือศรัทธา
- 5.6 ไม่ทำตนห่างไกลชุมชนนัก แต่ก็ไม่ได้ใกล้ชิดช่วยตลอดเวลา ต้องช่วยในกรณี
ที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

6. ปัจจัยด้านผู้นำ

- 6.1 ผู้นำชุมชนมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือชุมชน
- 6.2 ต้องได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน
- 6.3 มีความสามารถกระตุ้นชาวบ้านให้ค้นปัญหาเห็นความจำเป็นของ
การแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ

7. ปัจจัยทางด้านสังคม-จิตวิทยา

- 7.1 ควรกระตุ้นให้ชาวชุมชนมีความสนใจ และห่วงกังวลในปัญหานั้น ๆ
ร่วมกันจนเป็นเจ้าของปัญหานั้น ๆ ประชาชนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- 7.2 ต่างตกลงใจร่วมกันที่จะแก้ไขปัญหานั้น

1.9 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางสังคม

Hey (Hey, D.C., 1951) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง

Bernard (Alvin, Bertrand, 1958) กล่าวถึง ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ คือ

1. อายุ
2. เพศ
3. สถานภาพทางสังคม
4. อาชีพ
5. การศึกษา
6. ถิ่นที่อยู่อาศัย
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น

8. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมือง หรือชนเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

อำนาจ อนันตชัย (2531 : 126-127) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมไว้ 5 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method) ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

การเกลี้ยกล่อมเป็นกระบวนการหนึ่งทำให้บุคคลเกิดความเชื่อและปฏิบัติตาม ซึ่ง อำนาจ อนันตชัย (2531 : 126-127) ได้ให้ความหมายของการเกลี้ยกล่อมว่า หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อให้ผู้ถูกเกลี้ยกล่อมกระทำในสิ่งที่พึงประสงค์และผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลป์ในการเกลี้ยกล่อมให้เกิดความเชื่อโดยจะต้องคำนึงถึงระดับความรู้ของผู้ถูกเกลี้ยกล่อม เวลา และสถานที่ด้วย นอกจากนี้ อำนาจ อนันตชัย ยังได้กล่าวถึงหลักในการเกลี้ยกล่อมว่า จะต้องอาศัยพฤติกรรมของมนุษย์ สัญชาติญาณ การศึกษาอบรม และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรอบตัว และถ้าจะให้ได้ผลดีต้องสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้งเกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้ถูกเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่องของความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow's Hierarchy of Needs) ที่กล่าวว่า ความต้องการของตนจะเป็นไปตามลำดับก่อนหลัง โดยจะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นแรกแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปจึงจะพัฒนาได้ ตามลำดับดังนี้

1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่อง อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2) ความต้องการมั่นคงในชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและ การมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3) ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-Esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องของความรู้ความสามารถและความสำคัญของบุคคล เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการ

นี่จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนมีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาโรคเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม จึงมักจะเห็นได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกราชาชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึงความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติมีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำที่ไม่มีกิจ ไม่มีผลงานที่สร้างสรรค์เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader) ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมายระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในเรื่อง การใช้การบริหาร เพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ปราศจากการบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความมั่นคงของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

ดิน ปรัชญพททฐ (2532: 642: 643) ได้จำแนกทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับ การบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อ เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งส่วน ผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้นแต่ ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมอง การมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความ รับผิดชอบนั้น คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม จากแนวความคิดทฤษฎีทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ พอจะกล่าวได้ว่าการที่ชุมชนจะให้ความร่วมมือ ในการจัดทำแผนชุมชนนั้น จะต้องคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม ประเพณีและเหตุผลที่ติดตัว มาตั้งแต่เดิมว่าเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนเพียงใด

2. แนวคิดและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นแต่ละครั้งได้สร้างความสูญเสียทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สินของ ประชาชนและสิ่งสาธารณประโยชน์เป็นจำนวนมาก เช่น สถานการณ์ อุทกภัย โคลนถล่ม ภาคเหนือ ปี 2549 และสถานการณ์เครื่องบินสายการบินวันทูโกเกิดอุบัติเหตุที่จังหวัดภูเก็ต ปี 2550 จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐจึงต้องเตรียมการให้พร้อมในทุกขั้นตอนเพื่อรองรับสถานการณ์ที่จะ เกิดขึ้นทั้งในเรื่องของการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกด้านความ ปลอดภัยแก่ประชาชน การจัดระบบปฏิบัติการฉุกเฉินเพื่อให้เตรียมการป้องกันและบรรเทาภัย เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ การสำรวจความเสียหายและการพิจารณาให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลัง

2.1.1 สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและสิ่งทีก่อให้เกิดสาธารณภัย

ภัยธรรมชาติ ได้แก่

อุทกภัย เป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วม เกิดเนื่องจากระดับน้ำในทะเล มหาสมุทร และแม่น้ำสูงมากจนท่วมล้นฝั่งและตลิ่งแล้วไหลท่วมบ้านเรือน ด้วยความรุนแรงของกระแสน้ำจึงทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรงพาดผ่านภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเล อันดามันและอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกหนักและทำให้เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่

วาตภัย เป็นภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรงทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคาร บ้านเรือน ต้นไม้และสิ่งก่อสร้าง เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อพื้นที่กว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาณาบริเวณที่ศูนย์กลางของพายุเคลื่อนที่ผ่านจะได้รับผลกระทบมากที่สุด) ซึ่ง ความเสียหายมักผันแปรไปตามความรุนแรง เมื่อพายุมีกำลังแรงในระดับดีเปรสชันจะทำให้เกิดฝนตกหนัก และมักมีอุทกภัยตามมา หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อนหรือพายุไต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดภัยหลายอย่างพร้อมกันทั้ง วาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่งซึ่งเป็นอันตราย และอาจก่อให้เกิดความเสียหายถึงขั้นรุนแรงจนทำให้ประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมากได้

ภัยจากดินโคลนถล่ม ที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยในอดีตมักมีความรุนแรงไม่มากนัก โดยทั่วไปดินโคลนถล่มมักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลากเนื่องจากพายุฝน ที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรงส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันการเกิดดินโคลนถล่มเริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยบ่อยมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สาเหตุจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น จึงทำให้การเกิดปัญหาดินโคลนถล่มเพิ่มมากขึ้น

ภัยแล้ง เป็นสภาวะที่ลมฟ้าอากาศเกิดความแห้งแล้งเนื่องจากมีฝนน้อยกว่าปกติ หรือฝน ไม่ตก ตามฤดูกาลเป็นระยะเวลาานานกว่าปกติ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้างทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ทำให้ข้าวและพืชผลทางการเกษตรเสียหายมาก เกิดความขาดแคลนและอดอยาก พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำทำให้ไม่เจริญเติบโตตามปกติ และเกิดเนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทำให้ฤดูฝนสั้นขึ้น ซึ่งหมายถึงฤดูแล้งจะยาวนานขึ้น และในพื้นที่ตอนบนของประเทศไทยจะมีปริมาณฝนตกน้อยลง ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับประชาชนใช้อุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำ ส่งผลให้ประชาชนเดือดร้อนในหลายพื้นที่

ภัยหนาว เกิดในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เนื่องจากความกดอากาศจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดความหนาวเย็นทั่วไป โดยเฉพาะในพื้นที่บนภูเขาหรือยอดดอยสูงจะหนาวเย็นมาก ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวันอีกทั้งทำให้เกิดโรคระบาดที่มีสาเหตุมาจากสภาพความหนาวเย็น เช่น โรคติดต่อทางเดินหายใจ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคระบาดสัตว์ เป็นต้น ส่งผลกระทบให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก

ภัยจากคลื่นสึนามิ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ได้เกิดคลื่นสึนามิอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหวใต้ทะเลครั้งใหญ่ขนาด 9.3 ริคเตอร์ ที่หมู่เกาะสุมาตรา ส่งผลให้ประเทศในทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกา จำนวน 11 ประเทศ ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 216,000 คน สำหรับประเทศไทยได้รับผลกระทบในเขต 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดพังงา กระบี่ ระนอง ภูเก็ต ตรัง และสตูล มีผู้เสียชีวิตทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศรวม 5,401 คน สูญหาย 2,921 คน ทำให้มีเด็กกำพร้า มากกว่า 1,215 คน มูลค่าความเสียหายเบื้องต้นประมาณ 14,491 ล้านบาท ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่า 30,000 ล้านบาท

ภัยจากการกระทำของมนุษย์ ได้แก่

อัคคีภัย โดยมากมีสาเหตุมาจากความประมาท ขาดความระมัดระวังหรือพลั้งเผลอ เช่น การเกิดไฟฟ้าลัดวงจร การลุกไหม้จากการระเบิดจากการปรุงอาหารหรือจากการลอบวางเพลิง ซึ่งก่อให้เกิด ความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก

ภัยจากโรคระบาดสัตว์และพืช การเกิดโรคระบาดในสัตว์เลี้ยงประเภทต่าง ๆ เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด เป็นต้น เกิดขึ้นน้อยมากและสามารถควบคุมการระบาดไม่ให้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วได้ การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก พบครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 โดยสายพันธุ์ ที่ตรวจพบเป็นชนิด H5N1 พบการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2547- 2551 มีจำนวน 25 ราย และเสียชีวิต 17 ราย ส่วนภัยจากโรคระบาดของโรคพืช ไม่มีสถานการณ์รุนแรง

ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ โรคไข้หวัดนกหรือโรคไข้หวัดใหญ่ในสัตว์ปีกเป็นโรคสัตว์ ที่อาจติดต่อไปยังสัตว์อื่นและคนได้ ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 17 มีนาคม 2552) มีรายงานพบโรคไข้หวัดนกชนิด H5N1 ในสัตว์ปีก 62 ประเทศ และในคน (ณ วันที่ 8 เมษายน 2552) รวม 417 ราย เสียชีวิต 257 ราย ใน 15 ประเทศ

ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมักเกิดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรม โกดังเก็บสารเคมี และจากการขนส่ง แต่สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จะเป็นการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตรายและการเกิดเพลิงไหม้

ภัยจากไฟฟ้า ส่วนใหญ่มักเกิดจากฝีมือมนุษย์ที่ก่อให้เกิดไฟเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง เช่น เพื่อทำการเกษตร เพื่อการล่าสัตว์ และจากความประมาท โดยทิ้งเศษบุหรี่หรือเศษไฟที่ยังไม่ดับให้สนิท

ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง ประเทศไทยอยู่ในช่วงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้เกิดภัยจากการคมนาคมและการขนส่งมากขึ้น และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ของประชากรทั้งประเทศ รวมทั้งความสูญเสียด้านอื่น ๆ เช่น ความเสียหายต่อครอบครัวและสังคม การสูญเสียค่ารักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุ การสูญเสียแรงงานของชาติ และเกิดผลกระทบต่อด้านจิตใจและเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ ซึ่งร้อยละ 90 ของภัยจากการคมนาคมขนส่ง เกิดจากการใช้รถใช้ถนนอย่างประมาท การทำผิดกฎจราจร และการเมาสุรา

ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ขณะที่เศรษฐกิจโลกในช่วง พ.ศ. 2551-2552 กำลังตกต่ำ เป็นผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เศรษฐกิจได้คืนกลับมีสถานการณ์ที่มั่นคงอย่างต่อเนื่องเพราะภัยคุกคามความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ตมีวิวัฒนาการปรับเปลี่ยนรูปแบบการโจมตี ปัจจุบันเว็บไซต์ได้กลายเป็นช่องทางหลักในการแพร่กระจายภัยคุกคามในทุกรูปแบบ เช่น ด้านอินเทอร์เน็ตจากไวรัส และการพยายามขโมยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหลัก นอกจากนี้ การที่เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลถูกเจาะและยึดครองโดยเหล่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ผ่านทางไวรัส โดยที่เจ้าของคอมพิวเตอร์ไม่รู้ตัว ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาประโยชน์ของนักเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกใต้ดินที่สนับสนุนการทำอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ

ภัยจากการก่อวินาศกรรม เป็นภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ เพื่อทำลาย ทำความเสียหายต่อทรัพย์สิน วัสดุ อาคารสถานที่ ยุทธปัจจัย สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก หรือรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวระบบการปฏิบัติงานใด ๆ รวมทั้งการประทุษร้ายต่อบุคคลซึ่งทำให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจและสังคมวิทยา ด้วยความมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดผลร้ายต่อความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นใหม่อีกหลายประเภท เช่น ภัยจากคลื่นซัดชายฝั่ง ภัยจาก

หมอกควัน ภัยจากโรคนิวโมซิส ภัยจากโรคไข้หวัดนก ภัยจากโรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ และทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมาก รวมถึงระบบเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับรากแก้วไปจนถึงระดับชาติ สาธารณภัยเหล่านี้หากไม่มีการเตรียมการในการป้องกัน หรือมีมาตรการที่ชัดเจนในการบริหารจัดการ จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน และกลายเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว เนื่องจากรัฐต้องนำเงินงบประมาณแผ่นดินมาเพื่อจ่ายชดเชยช่วยเหลือให้ผู้ประสบภัยอันเนื่องมาจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก และมีอัตราการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อการนี้เพิ่มมากขึ้นทุกปี

2.1.2 ระยะเวลาเกิดสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2549 : 2-3) ได้แบ่งระยะเวลาเกิดสาธารณภัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1) ระยะก่อนเกิดภัย (Warming Phrase) เป็นหัวงระยะเวลาก่อนภัยจะเกิดขึ้น อาจจะมีพายุหมุนอาจจะสั้นหรือยาวแล้วแต่ชนิดของสาธารณภัย ทำให้มีโอกาสเตือนภัยให้กับประชาชนได้ กรณีภัยธรรมชาติ ในปัจจุบันองค์การอุตุนิยมวิทยาโลกและการเฝ้าอากาศโลก รวมทั้งกรมอุตุนิยมวิทยาของประเทศไทย ได้อาศัยดาวเทียมขอบข่ายงานของสถานีพยากรณ์อากาศต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถพยากรณ์สาธารณภัยทางอุตุนิยมวิทยาได้ล่วงหน้า เช่น การเกิดพายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น สามารถแจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่า พายุหมุนกำลังก่อตัวขึ้นบริเวณใด เคลื่อนไปในทิศทางใด มีความรุนแรงขนาดไหน และสามารถบอกให้ทราบล่วงหน้าได้ไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมง ก่อนพายุจะมาถึง ประชาชนมีโอกาสได้รับทราบข่าว สาธารณภัยล่วงหน้าจากวิทยุ โทรทัศน์ เสียงสัญญาณต่าง ๆ ซึ่งหากมีการประชาสัมพันธ์และฝึกปฏิบัติล่วงหน้า ประชาชนก็จะมีเวลาเพียงพอสำหรับเตรียมการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงอันตราย ตลอดจนการดำเนินการที่เหมาะสม เพื่อให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับอุทกภัยส่วนใหญ่หากมีเวลาเพียงพอสำหรับการเตรียมการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงอันตราย ตลอดจนการดำเนินการที่เหมาะสม เพื่อให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับอุทกภัยส่วนใหญ่ หากมีการวางระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้เป็นเวลาเพียงพอ ทำให้สามารถหลีกเลี่ยง ป้องกัน และควบคุมอันตรายจากภัยพิบัติได้ การเตือนภัยจะมีประโยชน์ ถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ และเข้าใจสัญญาณต่าง ๆ ดี ดังนั้นในระยะก่อนเกิดภัยจึงเป็นช่วงเวลาที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย ได้มีเวลาสำหรับเตรียมดำเนินการต่าง ๆ ในการรับมือกับสถานการณ์และเตรียมพร้อมให้ความช่วยเหลือประชาชน เพื่อลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินให้มากที่สุดเท่าที่จะดำเนินการได้

2) ระยะเวลาเกิดภัย (Impact Phrase) เป็นระยะเวลาเกิดสาธารณภัย ทำให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ระยะเวลาเกิดภัยจะแตกต่างกันไปตามแต่ชนิดของสาธารณภัย สาธารณภัยที่เกิดในระยะเวลาสั้น ๆ เป็นวินาทีหรือนาที เช่น การระเบิด แผ่นดินไหว สาธารณภัยที่เกิดในช่วงเวลาเป็นชั่วโมงหรือวัน เช่น อุทกภัย วาตภัย สาธารณภัยที่เกิดในช่วงระยะเวลาเป็นเดือนเป็นปี เช่น โรคระบาด ความแห้งแล้ง ผลกระทบของสาธารณภัยจะขึ้นอยู่กับชนิด ขนาด และความรุนแรงของสาธารณภัย

3) ระยะเวลาหลังเกิดภัย เป็นหัวระยะเวลาที่สาธารณภัยเกิดขึ้นไปแล้วหรือยังคงอยู่แต่ลด ความรุนแรงลงหรือสิ้นสุดการเกิดภัยแล้ว ซึ่งในระยะเวลานี้จะป็นระยะของการช่วยชีวิต การระงับภัย และการฟื้นฟูบูรณะความเสียหาย

2.1.3 ผลกระทบต่อผู้ประสบภัย (สม โภช รัตติโอรภาพ 2551: 27-33)

สาธารณภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติหรือภัยจากการกระทำของมนุษย์จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประสบภัย ดังนี้

1) ผลกระทบต่อร่างกายและชีวิต สาธารณภัยมักก่อให้เกิดการสูญเสียแก่ร่างกายและชีวิต ตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงขั้นเสียชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงและลักษณะของการเกิดสาธารณภัย

2) ผลกระทบต่อจิตใจ สาธารณภัยทำให้เกิดการตกใจ เสียใจ วิตกกังวล จากการสูญเสียสิ่งต่าง ๆ บางรายอาจสูญเสียทรัพย์สินทั้งหมด เช่น จากไฟไหม้ สมาชิกครอบครัว อาจหายไป ได้รับความทุกข์ทรมาน มีภาวะบีบคั้นก่อให้เกิดความเครียด จิตใจเกิดความล้า ท้อถอยหมดกำลังใจ บางครั้งอาจคุมสติไม่อยู่ อารมณ์หงุดหงิด กลุ้มใจ โมโหฉุนเฉียวซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดเป็นโรคจิตได้

3) สูญเสียทรัพย์สินที่อยู่อาศัย การเกิดสาธารณภัยแต่ละครั้งนอกจากผู้ประสบภัยจะเกิดผลกระทบต่อร่างกายแล้วยังสูญเสียทุกสิ่งตั้งแต่ที่อยู่อาศัย ที่ดินในการประกอบอาชีพ เช่น กรณีไฟไหม้ แผ่นดินถล่ม การสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน เช่น ที่ดิน เรือกสวน ไร่นา ปศุสัตว์ต่าง ๆ พาหนะ เครื่องมือในการประกอบอาชีพ การสูญเสียทรัพย์สินมีค่า เช่น เงิน ทอง เครื่องประดับ การสูญเสียเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ ที่นอน ซึ่งความสูญเสียต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลไปกระทบทางด้านจิตใจของผู้ประสบภัย

4) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ขณะเกิดสาธารณภัย กิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินได้ตามปกติ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม อาจถูกทำลาย ทำให้ต้องหยุดชะงักการดำเนินกิจการ การคมนาคมถูกตัดขาด การขนส่งสินค้าหยุดชะงัก ราคาดินค้าเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นหรือต่ำลง

อย่างมากและรวดเร็ว สินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค ยาที่เป็นจำเป็นจะมีราคาสูงขึ้นมาก เมื่อมีการควบคุมราคาสินค้าก็จะขาดแคลนและมีตลาดมืดเกิดขึ้น สำหรับสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ราคา ก็จะตกต่ำลงมากทำให้เจ้าของกิจการขาดทุนเกิดภาวะเงินฝืดหรือเงินเฟ้อขึ้นได้ ผู้มีรายได้น้อย จะได้รับความเดือดร้อน เกิดปัญหาการว่างงาน ทำให้มีปัญหาอาชญากรรมสูงขึ้นตามมา เมื่อผลผลิตทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมลดต่ำลงทำให้การส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศในมูลค่ารวมได้น้อยกว่าราคาสินค้าในมูลค่ารวมที่สั่งซื้อเข้ามาในประเทศ

5) ผลกระทบทางการเกษตร เมื่อเกิดสาธารณภัยทำให้พื้นที่เกษตรกรรมถูกทำลาย ทำให้ผลผลิตตกต่ำลงหรือขาดคุณภาพการผลิต เกษตรกรต้องขาดรายได้ เสียทั้งต้นทุน เวลา และแรงงาน นอกจากนี้สัตว์ใช้งานต่าง ๆ เช่น วัว ควาย สัตว์เลี้ยงเพื่อการค้า ผลผลิตที่เก็บไว้ทำพันธุ์ก็อาจสูญเสียชีวิตและเป็น อันตรายได้

6) ผลกระทบทางอุตสาหกรรม เมื่อเกิดสาธารณภัยซึ่งอาจเกิดในโรงงาน อุตสาหกรรมหรืออยู่ในบริเวณที่มีโรงงานอุตสาหกรรมก็อาจจะจำเป็นต้องหยุดการดำเนินการชั่วคราวหรือเป็นระยะเวลายาวนาน ขึ้นอยู่กับชนิดและความรุนแรง จะทำให้มีความสูญเสียทั้ง วัสดุคิบและผลผลิตที่อยู่ในโรงงาน

7) ผลกระทบทางการเมือง การปกครอง เมื่อเกิดสาธารณภัยหน่วยงาน ภาครัฐต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการบรรเทาสาธารณภัยจะต้องรีบเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือให้ทันกับ เหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ ถ้าประชาชนไม่ได้รับการดูแลและไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐจะทำให้ประชาชนรู้สึกถูกละทิ้ง เกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาต่อรัฐบาล คิดว่ารัฐบาลไม่สนใจแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน รัฐบาลเสียคะแนนนิยม ฝ่ายตรงข้ามอาจฉวยโอกาสแทรกแซงโดย ให้ความช่วยเหลือและโฆษณาชวนเชื่อกับประชาชนผู้ประสบภัย เกิดปัญหาตามมาภายหลังได้

8) ผลกระทบทางด้านสาธารณูปโภค คมนาคม และการขนส่ง เมื่อเกิด สงครามหรือสาธารณภัยขนาดใหญ่ โรงงานไฟฟ้าอาจขาดแคลนน้ำมันหรือมีเหตุขัดข้องไม่สามารถ จ่ายกระแสไฟฟ้าได้ รวมทั้งสาธารณูปโภคอื่น ๆ ด้วย ทำให้เกิดปัญหากับประชาชนที่ประสบภัย เรื่องการคมนาคมเมื่อเกิดสาธารณภัยบริการ ไปรษณีย์อาจจะหยุดชะงักหรือล่าช้า การติดต่อทาง โทรศัพท์ที่ไม่สะดวก ขัดข้อง การเชื่อมต่อข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตไม่สามารถทำได้ หรือกระแสไฟฟ้า ขัดข้องไม่สามารถชมข่าวสาร สิ่งบันเทิงจากทางโทรทัศน์ได้ เรื่องการขนส่ง เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น อุทกภัย การขนส่งทางรถไฟ อาจเกิดปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้ หรือดำเนินการได้อย่าง เชื่องช้าไม่ทันการเพราะถนนชำรุด ถนนขาด สะพานถูกกระแสน้ำพัดทำลาย ประชาชนเดือดร้อน ต้องใช้การเดินทางด้วยวิธีอื่นแต่อาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หรือต้องหยุดการเดินทาง

2.1.4 การบริหารจัดการสาธารณภัย (เรียนรู้จัดการภัยพิบัติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550: 9)

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของภาครัฐในการบริหารจัดการ สาธารณภัยระดับประเทศได้ยึดหลักการบริหารจัดการภัยพิบัติเชิงรุก (Proactive Approach) โดยแบ่งการจัดการสาธารณภัย ได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ก่อนเกิดภัย เพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติ เช่น การกำหนดมาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง การให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยแก่ประชาชน รวมถึงความร่วมมือของชุมชนในการวิเคราะห์และประเมินความล่อแหลมในการเกิดภัย การจัดทำแผนที่ พื้นที่เสี่ยงภัย ระบบเตือนภัยล่วงหน้า การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในการเฝ้าระวังและเตือนภัย ส่วนการเตรียมความพร้อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนหลักการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันภัย เป็นต้น

ขณะเกิดภัย เป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เพื่อรักษาชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยในระยะเฉพาหน้า ซึ่งถือเป็นเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องเข้าระงับและบรรเทาภัยในระยะเฉพาหน้า ด้วยการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ การจัดชุดเผชิญเหตุ การอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ปลอดภัย การสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค การสำรวจความเสียหาย การจัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่เกิดเหตุและพื้นที่อพยพ

หลังจากเกิดภัย หลังจากภัยพิบัติสิ้นสุดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและประชาชนจำนวนมาก จึงต้องทำให้สภาพแวดล้อมกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด หรือเรียกว่า การฟื้นฟูและบูรณะ ประกอบด้วย การจัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์เพื่อปฐมพยาบาล การอพยพผู้ประสบภัย การสำรวจความเสียหายโดยละเอียด การพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลัง การรื้อถอนสิ่งปรักหักพัง การซ่อมแซมบ้านเรือน สิ่งสาธารณประโยชน์ให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ การฟื้นฟูสภาพจิตใจและชีวิตความเป็นอยู่

2.1.5 การบริหารจัดการสาธารณภัยของไทย (เรียนรู้จัดการภัยพิบัติ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2550: 8)

การบริหารจัดการสาธารณภัย หมายถึง กระบวนการที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์และมีการควบคุมการดำเนินการในทุกขั้นตอนทั้งการวางแผน การจัดวางบุคลากร การปฏิบัติ การควบคุมดูแล รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อจัดการที่ดีในทุกๆระยะของวงจรการเกิดสาธารณภัย ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และภายหลังเกิดภัย

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการสาธารณสุข

- 1) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย และสภาพแวดล้อมอันเนื่องมาจาก อุบัติภัยและสาธารณสุข
- 2) เพื่อวางรากฐานและการพัฒนากลไกการดำเนินงานด้านการป้องกัน การบรรเทา และการฟื้นฟู สาธารณภัยอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน

เป้าหมายของการบริหารจัดการสาธารณสุข

- 1) เพื่อให้มีการจัดวางระบบการเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อให้การจัดทำแผนและสามารถนำมามาตรการในการป้องกันและ ลดความรุนแรงของสาธารณสุขมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อดูแลชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยและเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนมี ความเข้มแข็ง โดยมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในการจัดการสาธารณสุข
- 3) เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในขณะเกิดเหตุฉุกเฉินเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ
- 5) เพื่อให้การจัดการฟื้นฟูบูรณะทั้งระบบสาธารณสุขปภอก และจิตใจของ ผู้ประสบภัยเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

2.1.6 สาเหตุที่ทำให้เกิดสาธารณสุขในประเทศไทย

- 1) การเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีความต้องการสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ พลังงาน ที่อยู่อาศัย และปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตใน หลาย ๆ ด้านเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ฯลฯ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการเร่งให้มีการใช้ทรัพยากร มากยิ่งขึ้น
- 2) การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพใน การฟื้นตัวของทรัพยากรทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรอย่างรวดเร็ว และเป็นการทำลายระบบนิเวศ อย่างต่อเนื่อง
- 3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน การปล่อยก๊าซ เรือนกระจกสะสมในชั้นบรรยากาศมากกว่าที่เคยเกิดขึ้นในกระบวนการธรรมชาติ ทำให้การระบาย ความร้อนของโลกโดยรังสีคลื่นยาวถูกเก็บกักไว้มากขึ้น และทำให้บรรยากาศใกล้ผิวโลกมีอุณหภูมิ เฉลี่ยสูงขึ้นประมาณ 2-4 องศาเซลเซียส (คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการ เปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ : IPCC 2007) ซึ่งก่อให้เกิดสาธารณสุขต่อมนุษย์เป็นจำนวนมาก เช่น การเกิดพายุที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น การเกิด อุทกภัยขนาดใหญ่ การเกิดภัยแล้ง คลื่นความร้อน สัตว์ป่า

ล้มตาย และสิ่งมีชีวิตหลายชนิดใกล้สูญพันธุ์ โรคติดต่ออุบัติใหม่ ผลจากสาธารณสุขเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสียหายต่อประเทศมีมูลค่ามหาศาล

4) การขยายตัวของชุมชน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่เป็นไปตามผังเมือง จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้มีความต้องการพื้นฐานและการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานรองรับการขยายตัวมากขึ้น ซึ่งการขยายตัวของชุมชนมักเป็นไปตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นมากกว่า การปฏิบัติตามกรอบผังเมือง อีกทั้งการออกแบบถนน สะพาน บางครั้งมิได้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง

2.1.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานช่วยเหลือป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมภัยทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง รวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม เพื่อก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการสาธารณภัยทุกระดับ โดยได้แบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการสาธารณภัยเป็น 3 ระดับ ดังนี้

(1) ระดับนโยบาย กำหนดให้ใช้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติขับเคลื่อนนโยบาย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนในระดับชาติเพียงองค์กรเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

- พิจารณาให้ความเห็นแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

- บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ

- ให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ประกาศใช้ สำหรับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ประกาศใช้

(2) ระดับอำนาจการ กรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรง กำหนดให้

นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีอำนาจควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทว่าราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทว่าราชอาณาจักร ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่ช่วยเหลือ ผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการรองจากผู้บัญชาการ และกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีอำนาจหน้าที่

- จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

- ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

- แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

- ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ กรมจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขึ้นในบางจังหวัดตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้น และจังหวัดใกล้เคียง และจะให้มีสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขึ้น เพื่อกำกับ

ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด หรือตามที่
 ผู้อำนวยการจังหวัดมอบหมายก็ได้ โดยให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตเดิมเป็นศูนย์
 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(3) ระดับปฏิบัติการ กำหนดให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณ
 ภัย เป็นผู้อำนวยการกลาง มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร ผู้ว่าราชการ
 จังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด

- นายกองค้ำการบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการจังหวัด
 มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด

- นายอำเภอ (รองปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) เป็น
 ผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ

- ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
 (นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล) นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง) เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น มีหน้าที่
 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด
 และผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย

- ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
 รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

- ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นผู้รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร
 มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจะ
 มอบหมายรองปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้

- ผู้อำนวยการเขตในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วย
 ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ
 และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย

- เจ้าพนักงาน ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ใน
 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ โดยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติ
 หน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

- อาสาสมัคร ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่
 รับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือ เจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่อื่น
 ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และตามที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

- องค์กรสาธารณกุศลหรือบุคคลที่มาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัย สามารถช่วยเหลือหรือบรรเทาสาธารณภัยได้ตามที่ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงาน ที่ได้รับมอบหมายได้มอบภารกิจให้

นอกจากนี้ยังได้กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมรับผิดชอบในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ โดยกำหนดให้เป็นหน่วยปฏิบัติการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่โดยบูรณาการทุกหน่วยงานในเขตพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ใน 4 ประเด็น ดังนี้

(1) การกำหนดนโยบายและแผน การจัดทำแผน 3 ระดับ คือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติรับผิดชอบกำหนดนโยบายและแผนในระดับชาติเพียงองค์กรเดียว โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชน โดยต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนด เช่น

- แนวทางมาตรการ งบประมาณ ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และแนวทางวิธีการในการให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชน โดยต้องมีสาระสำคัญที่กำหนด เช่น

- แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการมีบุคลากร และประชาชน

- แนวทางในการซ่อมแซม บำรุง และฟื้นฟู แล้วนำเสนอผลงานขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ ส่วนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญอื่น ดังต่อไปนี้

- การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น
โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- แผนการประสานงานกับองค์การสาธารณสุข และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญอื่น ดังต่อไปนี้ (มาตรา 33 และ 34)

- การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- แผนและขั้นตอนในการจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดสาธารณภัย

- แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

2) การบัญชาการกรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรง กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บัญชาการ

3) กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับร่วมรับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดให้เป็นหน่วยปฏิบัติการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่

- เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น โดยผู้อำนวยการอำเภอและผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการเขตท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตน และในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

- กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ไปพลางก่อนก็ได้ และให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว และกรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

- ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น

- เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อส่งการต่อไป และในกรณีจำเป็น

- กรณีเจ้าพนักงานต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้เช่าครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการ อยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตาม เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้น ได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

- ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

- ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับหน่วยทหารในการบริหารจัดการสาธารณภัย กำหนดให้หน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการ กำหนดให้ต้องจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร กับผู้บัญชาการทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้น แล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

2. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553- 2557

(1)ความเป็นมา

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ เพื่อใช้เป็นแผนหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ ประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ. 2553- 2557 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 ตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (กปภช.) เสนอใน 3 ประเด็น ดังนี้

1) ให้กระทรวง กรม องค์กร และหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ถือปฏิบัติตามแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และให้จัดทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณรองรับแผนดังกล่าว

2) ให้สำนักงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นพิจารณาให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และการฟื้นฟูบูรณะภายหลังภัยสิ้นสุด เพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนของประชาชน และเพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติสุขได้โดยเร็ว

3) ให้หน่วยงานระดับกระทรวง จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับยุทธศาสตร์ และบรรจุโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ในแผนปฏิบัติการราชการ ประจำปี รวมทั้งกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI) ระหว่างหน่วยงานด้วย ทั้งนี้ ได้รับความเห็นชอบของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ รวมทั้งข้อเสนอ เพิ่มเติมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ไป พิจารณาดำเนินการด้วย

(2)สาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.

2553- 2557

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของแผนเพื่อใช้เป็นกรอบ และทิศทางให้ทุกภาค ส่วนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ระยะก่อน เกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย อย่างเป็นระบบ มีทิศทางเดียวกันและเสริมกำลังกันอย่าง บูรณาการ สาระสำคัญแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 หลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ส่วนที่ 2 กระบวนการป้องกันและบรรเทาภัยด้านสาธารณภัย 14

ประเภทภัย

ส่วนที่ 3 กระบวนการป้องกันและบรรเทาภัยด้านความมั่นคง 4

ประเภทภัย

ส่วนที่ 1 หลักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

วิสัยทัศน์ : เป็นแผนหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ สามารถลดความเสี่ยงและความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐให้มีน้อยที่สุดเทียบเท่ามาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทิศทางเดียวกันและเสริมกำลังกันแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมความพร้อมทรัพยากรทุกด้าน ตามลักษณะความเสี่ยงภัย โดยมีการพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตสาธารณภัย มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณภัยและด้านความมั่นคง ประกอบด้วย

1. ด้านสาธารณภัย กำหนดไว้ 14 ประเภทภัย ได้แก่

- 1) อุทกภัย และ โคลนถล่ม
- 2) ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน
- 3) ภัยจากอัคคีภัย
- 4) ภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย
- 5) ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง
- 6) ภัยแล้ง
- 7) ภัยจากอากาศหนาว
- 8) ภัยจากไฟฟ้า และหมอกควัน
- 9) ภัยจากแผ่นดินไหว และอาคารถล่ม
- 10) ภัยจากคลื่นสึนามิ
- 11) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์
- 12) ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด
- 13) ภัยจากโรคระบาดสัตว์ และสัตว์น้ำ
- 14) ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ด้านความมั่นคง กำหนดไว้ 4 ประเภทได้แก่

- 1) การป้องกันและระงับการก่อวินาศกรรม
- 2) การป้องกันและบรรเทาภัยจากทุ่นระเบิดกับระเบิด
- 3) การป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ
- 4) การป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วง และ

ก่อการจลาจล

ความรุนแรงของสาธารณภัยและผู้รับผิดชอบ แบ่งเป็น 4 ระดับ

ได้แก่

ระดับ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก

ผู้รับผิดชอบได้แก่ ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ และ/หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

ระดับ 2 สาธารณภัยขนาดกลาง

ผู้รับผิดชอบได้แก่ ผู้อำนวยการจังหวัด และ/หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

ระดับ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่

ที่มีผลกระทบรุนแรง กว้างขวาง หรือสาธารณภัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ผู้รับผิดชอบได้แก่ ผู้อำนวยการกลางและ/หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ระดับ 4 สาธารณภัยใหญ่มาก

ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง ผู้รับผิดชอบได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนที่ 2 กระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กำหนดขอบเขตการบริหารการจัดการสาธารณภัยไว้ 14 ประเภท ทั้งในเขตจังหวัดและกรุงเทพมหานคร โดยระบุหน่วยปฏิบัติการหลัก หน่วยสนับสนุน หน่วยบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูในการดำเนินการตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยอย่างชัดเจน ดังนี้

- ระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา) เป็นหน่วยเผชิญเหตุ หากเกินขีดความสามารถให้รายงานขอรับการสนับสนุนจากอำเภอ และจังหวัดตามลำดับ หากเกินขีดความสามารถให้ผู้ว่าราชการ

จังหวัดรายงานขอรับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการกลาง หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีในการสั่งการ

- ระดับกรุงเทพมหานคร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรับผิดชอบ โดยมีปลัดกรุงเทพมหานครและผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน หากเกินขีดความสามารถ ให้รายงานขอรับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการกลาง หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และในกรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีในการสั่งการ

ส่วนที่ 3 กระบวนการป้องกันและบรรเทาภัยด้านความมั่นคง

กำหนดขอบเขตการบริหารจัดการภัยด้านความมั่นคง 4 ประเภททั้งในเขตจังหวัดและกรุงเทพมหานคร กำหนดขอบเขตการบริหารจัดการโดยระบุหน่วยปฏิบัติการหลัก หน่วยปฏิบัติการ หน่วยสนับสนุน หน่วยบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูอย่างชัดเจน เช่นเดียวกัน

(3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประเทศไทยมีแผนระดับชาติที่เป็นกรอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย อย่างเป็นระบบ มีทิศทางเดียวกันและเสริมกำลังกันอย่างบูรณาการแก่หน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินทั้งของประชาชนและของรัฐ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ยึดหลักการจัดการภัยพิบัติเชิงรุก ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดในการลดความเสี่ยงภัย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระยะวงจรของการเกิดสาธารณภัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ก่อนเกิดภัย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินความล่อแหลมในการเกิดภัย ของชุมชน การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย ระบบเตือนภัยล่วงหน้า การเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ เช่น ฝึกซ้อมแผนทั้งภัยธรรมชาติและภัยจากการกระทำของมนุษย์ การดูแลอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการกู้ภัย การดูแลระบบติดต่อสื่อสารภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพในการประสานงาน การติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ การเฝ้าระวังภัย การเข้ารับการฝึกอบรมกับหน่วยงานของรัฐในโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) ขณะเกิดภัย ประชาชนเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการเตรียมการอพยพ เช่น การสำรวจยอดทำบัญชีผู้อพยพ การแจ้งชุมชนให้เตรียมการอพยพ การอพยพประชาชนไปยังที่ปลอดภัย การดูแล ความปลอดภัยและความสงบสุขของบ้านเรือนประชาชนและศูนย์อพยพ การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือประชาชนร่วมกับหน่วยงานราชการ การเตรียมที่พักฉุกเฉิน การบริหารการอพยพ การให้บริการทางการแพทย์เบื้องต้น การเข้าร่วมค้นหา ช่วยชีวิตผู้ประสบภัย

3) หลังเกิดภัย ประชาชนเข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการฟื้นฟูบูรณะขั้นต้น โดยร่วมกับหน่วยบรรเทาทุกข์ของทางราชการในการขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สิน ไปยังที่ปลอดภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของศูนย์อพยพ การเข้าร่วมกับผู้นำชุมชนในการซ่อมแซมที่พักอาศัย สิ่งสาธารณูปโภคและเส้นทางคมนาคมให้ใช้การได้ในเบื้องต้น การสำรวจความเสียหายทั้งคนและทรัพย์สินและจัดทำบัญชีแจ้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือผู้นำชุมชน ให้แจ้งอำเภอเพื่อขอรับการช่วยเหลือ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

2.2.1 ความเป็นมาของโครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2547: 1-2 , พนมกร สุวรรณรัตน์ 2541: 16/-20 เขียวภา พูลพิพัฒน์ 2551: 22-26)

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนครั้งแรกในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ โดยใช้ชื่อว่า “สันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ” ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2484 มีสภาพเป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์ที่จะแนะนำ ฝึกฝนอบรมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ จัดหาผู้ช่วยเหลือ และอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง สันนิบาตมาเป็นสมาชิกช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศกลับสู่สภาวะปกติ จึงอาจกล่าวได้ว่า การเข้ามาเป็นสมาชิกสันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศในครั้งนั้น เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนครั้งแรกในรูปแบบอาสาสมัคร เพื่อการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายทหาร (กระทรวงกลาโหม) จนกระทั่ง พ.ศ. 2487 ได้โอนกิจการป้องกันภัยทางอากาศให้กับกระทรวงมหาดไทย จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกันภัยโดยฝ่ายพลเรือน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 กองบังคับการตำรวจดับเพลิง ได้จัดตั้งอาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยใช้ชื่อว่า “อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมที่

เน้นหนักในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การปฐมพยาบาล ได้ทำการฝึกอบรมไปแล้วหลายรุ่น แต่ยังไม่มีความหมายใดมารับรองอาสาสมัครกลุ่มนี้

ในปี พ.ศ. 2519 สถานการณ์โลกตกอยู่ในภาวะไม่ปลอดภัย ประเทศมหาอำนาจได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่มีอำนาจในการทำลายล้างมหาศาล ประกอบกับความแตกแยกทางอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจ มีการแบ่งการเมืองของโลกออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายโลกเสรี ฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่าย เป็นกลาง ทำให้โลกตกอยู่ในสภาวะที่เรียกว่า “สงครามเย็น” นั่นคือ อยู่ในระหว่างสงคราม แต่ยังไม่มีการใช้อาวุธ (นิวเคลียร์) ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการเมืองและเกิดสงครามพื้นที่ทวีป สงครามกองโจร ในส่วนต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถนำไปสู่สงครามร้อนได้ทุกเมื่อ สำหรับประเทศไทยได้เกิดสงครามขึ้นเช่นกันในลักษณะของการก่อการร้าย การปลุกกระดม การโฆษณาชวนเชื่อ การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ประกอบกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาครัฐ

จากสถานการณ์ดังกล่าวกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง จึงได้เสนอโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่นคงหลายโครงการ และหนึ่งในนั้นคือ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมประชาชนผู้สมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดจากการโจมตีของข้าศึก ภัยธรรมชาติ การป้องกันและระงับอัคคีภัย นอกจากนี้ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนยังเป็นกำลังสำคัญให้ภาครัฐที่สามารถเรียกกระดมกำลังให้ช่วยป้องกันหรือบรรเทาภัยต่างๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 ให้ดำเนินการเป็นโครงการเร่งด่วน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2520 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการฝึกอบรมและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการ ภารกิจ สิทธิและหน้าที่ของ อปพร. ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ โดยระยะแรกได้ทดลองฝึกอบรม อปพร. ใน 14 จังหวัด คือ จังหวัด อุดรธานี เลย หนองคาย นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ตาก น่าน เชียงราย พิชณุโลกและปราจีนบุรี ฝึกอบรมจังหวัดละ 250 คนและได้มีโครงการฝึกอบรมออกไปในจังหวัดต่าง ๆ จนครบทุกจังหวัดภายใน 5 ปี

พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 ได้รวมกลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้ง อปพร. โดยใช้ชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันชาติ” หรือ “ทสปช. เพราะเหตุนี้ ทำให้การฝึกอบรม อปพร. ต้องหยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่งแต่อย่างไรก็ตามการฝึกหลักสูตร “ทสปช” นับว่าใกล้เคียงกับหลักสูตร อปพร. มาก

พ.ศ. 2522 รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2522 กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือนขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอที่ราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน และในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังไม่ได้ออกข้อบังคับ/ระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน ให้ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 บังคับแก่สมาชิกหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือนไปพลางก่อนและได้ทำการฝึกอบรม อปพร. เรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2531 กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2531 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2531 จึงทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับ อปพร. เป็นไปอย่างมีระเบียบ และมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง

ต่อมาได้มีการปฏิรูประบบราชการ โดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สังกัดกระทรวงมหาดไทยรับถ่ายโอนภารกิจจากกรมการปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน (อปพร.) อาสาสมัครองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน มูลนิธิ สมาคม และองค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ เพื่อระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดมาด้วยทำให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือนต้องอยู่ในสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ 9 ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา และกระทรวงมหาดไทยได้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2531, ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2540, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 แล้วให้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2547

พ.ศ. 2553 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และกำหนดให้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมยังใช้บังคับได้เฉพาะกาล จึงเห็นสมควรออกระเบียบตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เพื่อใช้บังคับแทนต่อไป กระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ้ายพลเรือน พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้เมื่อ 31 กรกฎาคม 2553

คุณสมบัติของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพ.ศ. 2553 ข้อ 6 สมาชิก อปพร. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
3. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตศูนย์ อปพร. นั้น
4. เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือ

คนวิกลจริต

6. ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม หรือในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม ผู้สมัครที่ได้รับคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในวรรคสอง ต้องเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. จึงจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น อปพร.

การพ้นสมาชิกภาพของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพ.ศ. 2553

ข้อ 29 ให้สมาชิก อปพร. พ้นสมาชิกภาพเมื่อ

1. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ 28 และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตันตั้งกักต้งให้พ้นจากสมาชิกภาพ

2. ตาย
3. ลาออก
4. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตั้งให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อ 36

การบริหาร และกำกับดูแล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพ.ศ. 2553 ข้อ 15 ให้ผู้บัญชาการ เป็นผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง รองผู้บัญชาการ เป็นรองผู้บัญชาการศูนย์ อปพร.กลาง มีอำนาจบังคับบัญชา และสั่งการผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ทว่าราชอาณาจักร ให้ผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. กลาง โดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยที่ปฏิบัติราชการประจำ ณ ที่ตั้งกรม เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจควบคุมและกำกับกรปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ทว่าราชอาณาจักรและอาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม และให้ศูนย์ อปพร. กลางมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินงานด้านธุรการของคณะกรรมการผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง
2. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ คู่มือปฏิบัติงาน เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารกิจการ อปพร.
3. วางระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. รวมทั้งสิทธิและสวัสดิการแก่ อปพร.
4. ศึกษา ค้นคว้าและวิจัยทางด้านวิชาการ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจการ อปพร.
5. จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. และหลักสูตรที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. พร้อมกำหนด
6. รูปแบบวุฒิบัตร และเครื่องหมายแสดงความสามารถ หรือแสดงวิทยฐานะ รวมทั้งพิจารณาทบทวน หรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสม
7. จัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตร ตามที่กำหนดใน (5)
8. จัดทำแผนพัฒนาอัตรากำลังของ อปพร. รวมทั้งพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแผนให้มีความเหมาะสม
9. ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของ อปพร. ทว่าราชอาณาจักร
10. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.

กลางมอบหมายให้ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. เขต โดยให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ให้ศูนย์ อปพร. เขต มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนการดำเนินกิจการ อปพร. ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ และสนับสนุนศูนย์ อปพร. เขตข้างเคียงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สำหรับหน่วยอาสาสมัครในระดับจังหวัด ให้ผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการศูนย์ อปพร.จังหวัด และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นศูนย์ อปพร.จังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ และให้รองผู้อำนวยการจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ในการดำเนินงาน อปพร. และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มอบหมาย ให้หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด

ให้ผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ และที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นศูนย์ อปพร. อำเภอ โดยให้เจ้าหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.

ให้ศูนย์ อปพร.เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยาจัดตั้งฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
4. ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย
5. ฝ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็น

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. แต่งตั้งหัวหน้าฝ่าย หนึ่งคน และรองหัวหน้าฝ่ายสองคนจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ หรือ อปพร. โดยแต่ละฝ่ายให้มี อปพร. ตามความเหมาะสม

สิทธิและวินัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 กำหนดให้สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีสิทธิดังต่อไปนี้

1. แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมาย อปพร.
2. ใช้วิทยุสื่อสารของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

เป็นลายลักษณ์อักษร

3. ได้รับการคุ้มครองตามระเบียบและกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่น ตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัยโดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้

1. สนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ต้องปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ อปพร. ที่ตนสังกัด
3. แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบในขณะปฏิบัติหน้าที่
4. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการตอบแทน
5. รักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนร่วม
6. ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี
7. ไม่เสพสุราของมีนเมาในขณะปฏิบัติหน้าที่
8. ไม่ใช้กริยาวาจาที่ไม่สุภาพต่อประชาชน
9. ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา
10. ไม่เปิดเผยความลับทางราชการ
11. ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเอง หรือผู้อื่นจากการปฏิบัติหน้าที่

กรณี อปพร. ผู้ใดกระทำความผิดวินัย และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือกิจการ อปพร. ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ที่ผู้นั้นสังกัดมีอำนาจ สั่งให้ อปพร. ผู้กระทำความผิดพ้นจากสมาชิกภาพหน้าที่และการสั่งใช้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 กำหนดหน้าที่และการมอบหมายการปฏิบัติงาน อปพร. ไว้ดังนี้

ข้อ 37 อปพร. มีหน้าที่ปฏิบัติการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และเจ้าพนักงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติตามระเบียบนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ อปพร. ไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าพนักงานโดยไม่ชักช้าและขณะปฏิบัติหน้าที่ให้แต่งเครื่องแบบ อปพร. เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนจะประดับเฉพาะเครื่องหมาย อปพร. ก็ได้ และต้องมีบัตรประจำตัว อปพร. ไว้เพื่อแสดงตนด้วย

ข้อ 38 กรณีผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. โกส่เคียงร้องขอ และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เห็นเป็นการสมควรอาจสั่ง อปพร. ไปปฏิบัติภารกิจนอกเขตรับผิดชอบก็ได้ และให้รายงาน ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ตามลำดับชั้น

กรณีที่มีความจำเป็น ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือสมควร ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งการ อนุมัติ หรืออนุญาตให้ อปพร. ไปปฏิบัติภารกิจนอกเขตจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครก็ได้

ข้อ 39 ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และหัวหน้าฝ่าย อปพร. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา

ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.อำเภอ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.

กรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัดไม่อยู่หรือ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองหัวหน้าฝ่าย อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ของศูนย์ อปพร. นั้น เป็นผู้สั่งการ อนุมัติ อนุญาตแทนไปพลางก่อน ได้

ข้อ 40 การรายงานให้กระทำตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา เว้นแต่กรณี ถูกเงินหรือจำเป็น อาจรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้ แต่ต้องรีบรายงานให้ผู้บังคับบัญชา โดยตรงทราบในทันทีที่สามารถจะกระทำได้

2.2.2 ความเป็นมาของการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชน เป็นฐาน (กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย: 2553)

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงาน กลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ และมีภารกิจ ที่สำคัญประการหนึ่งในด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่ายป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย การสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเห็นว่าแนวทางในการลดความ สูญเสียจากภัยพิบัติที่ดีแนวทางหนึ่งคือ การเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนในการรับมือกับภัย พิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีความตระหนักถึงความร้ายแรง ของภัย และมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกัน แก้ไขเพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนทัศนคติเดิม ของประชาชนที่ว่า “ภัยพิบัติเป็นเรื่องของเวรกรรม” และเมื่อเกิดภัยขึ้นก็จะรอรับความช่วยเหลือจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงอย่างเดียว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือตัวเอง ให้เป็นทัศนคติใหม่ว่า “ภัยพิบัติเป็นเรื่องที่ป้องกันและบรรเทาได้ถ้ามีการเตรียมพร้อมที่ดี” โดยได้นำแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานมาใช้และเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2547 ภายใต้ชื่อโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน คือ ชุมชน/หมู่บ้าน ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยมีความรู้ความเข้าใจถึงภัยในท้องถิ่น และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยในเบื้องต้น ในรูปแบบขององค์กรชุมชนฝ่ายต่าง ๆ มีการจัดทำแผนชุมชนในการเตรียมพร้อมรับภัย และมีการฝึกซ้อมแผนอพยพประชาชนในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดภัย

ขั้นตอนการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัตินั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน โดยชุมชนจะต้องจัดให้มีการประชุมชาวบ้าน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผนและร่วมกันทำงาน ซึ่งจะมีขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลของชุมชน/หมู่บ้าน

การศึกษาข้อมูลภัยที่เกิดขึ้น จะสามารถช่วยให้ชุมชนสามารถคาดเดาได้ว่า มีโอกาสมากน้อยเพียงใดที่จะมีภัยเกิดขึ้น และเมื่อเกิดแล้วจะได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใด ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้จะทำให้ชุมชนสามารถวางแผนล่วงหน้า เพื่อป้องกันภัย เฝ้าระวังเหตุขณะเกิดภัย อันจะสามารถป้องกันความเสียหายหรือลดความรุนแรงของภัย ซึ่งจะช่วยลดการสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินลงได้ในระดับหนึ่ง โดยศึกษาในหัวข้อเหล่านี้

ประเภทของภัยและช่วงเวลาที่เกิดภัย โดยบันทึกว่าในอดีต-ปัจจุบัน เคยเกิดภัยประเภทใดขึ้นในชุมชนบ้าง ภัยแต่ละครั้งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเป็นประจำหรือไม่ และภัยประเภทใดก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายมากที่สุด โดยจัดทำในรูปแบบของปฏิทินภัย

การสำรวจพื้นที่ ชุมชนจะทราบดีว่า บริเวณใดในชุมชนเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น เป็นพื้นที่แอ่งกระทะเสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมขัง ที่เชิงเขาเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม ก็กำหนดให้บริเวณนั้นเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย และบริเวณใดเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบและอันตรายจากภัย ก็กำหนดให้บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ปลอดภัยและเป็นจุดอพยพ กำหนดเส้นทางอพยพโดยการจัดทำแผนที่ชุมชน

แหล่งทรัพยากรภายในพื้นที่ ชุมชนควรจะต้องสำรวจข้อมูล เครื่องมือ เครื่องจักร/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการเฝ้าระวังเหตุและกู้ภัยว่า มีอะไรบ้างและอยู่ที่ใด เพื่อที่จะสามารถนำมา

เป็นข้อมูลติดต่อประสานงานยามเกิดภัย ทั้งนี้ จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับผู้เป็นเจ้าของไว้ล่วงหน้าในยามปกติ

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนควรจะต้องสำรวจและรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานราชการ/องค์กร/มูลนิธิ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันบรรเทาภัย ให้การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลติดต่อประสานงาน แจ้งเหตุ หรือขอรับการช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน/หมู่บ้าน

เมื่อทราบถึงประเภทภัย และช่วงเวลาที่มักเกิดภัยแล้ว ชุมชนจะต้องร่วมกันคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญว่าภัยประเภทใดก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ต่อการประกอบอาชีพ ต่อพื้นที่ โดยจะต้องมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า จะให้ความสำคัญในการเลือกป้องกันและบรรเทาภัยประเภทใดเป็นลำดับแรกและร่วมกันวิเคราะห์ว่า ภัยที่ชุมชนเลือกมีสาเหตุมาจากอะไร

ปัจจัยภายใน เช่น มีการทิ้งขยะมูลฝอยลงในคูคลอง ทำให้คูคลองตื้นเขิน เมื่อเกิดฝนตกหนักจึงทำให้น้ำฝนระบายลงสู่คูคลองไม่ทัน จึงเกิดน้ำท่วมขังภายในชุมชน

ปัจจัยภายนอก เช่น ส่วนราชการเข้ามาสร้างถนนที่ตัดผ่านชุมชนโดยถนนที่สร้างขวางทางน้ำ เมื่อเกิดฝนตกหนักจึงทำให้น้ำฝนระบายลงสู่ทางไหลตามธรรมชาติไม่ได้ จึงเกิดน้ำท่วมขังภายในชุมชน

วิธีการดำเนินการแก้ไข หากเกิดจากปัจจัยภายในชุมชนก็สามารถแก้ปัญหาเองได้ และควรจะต้องรีบดำเนินการทันทีเพราะจะเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันไม่ให้ภัยครั้งใหม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดก็จะลดความเสียหายลงได้ ทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน แต่หากเกิดจากปัจจัยภายนอก ชุมชนต้องร่วมกันร้องเรียนและเสนอเรื่องแก้ไขไปที่หน่วยงานตามลำดับ เช่น อบต./เทศบาล อำเภอ และจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหา

3. การแจ้งเตือนภัย

ชุมชนจะต้องตกลงกันและยอมรับร่วมกันว่า เมื่อเกิดภัยหรือเหตุฉุกเฉินจะมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างไร เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนรับรู้กันได้อย่างทั่วถึงในระยะเวลาที่สั้นที่สุด เพื่อจะได้มีเวลาเพียงพอที่จะอพยพหนีภัยไปอยู่ในที่ปลอดภัย เช่น แจ้งเตือนทางหอกระจายข่าวของชุมชน แจ้งเตือนโดยใช้กลองเพล แจ้งเตือนโดยใช้เสียงปี่หรือใช้สัญญาณต่าง ๆ ผสมกันเพื่อให้ได้รับรู้ได้ในเวลาอันรวดเร็ว

4. การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน

ชุมชน/หมู่บ้าน จะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาภัยในพื้นที่ร่วมกัน โดยจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน/หมู่บ้าน เช่น

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ มีหน้าที่เสาะหาความรู้เกี่ยวกับการเกิดภัยและวิธีป้องกันมาบอกเล่าให้คนในชุมชนฟังโดยตรงหรือผ่านหอกระจายข่าวหรือจัดหาเอกสาร เช่น โปสเตอร์ หนังสือหรือสื่ออื่น ๆ ไว้ประจำชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ให้คนในชุมชนรู้จักอย่างทั่วถึง

คณะกรรมการฝ่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย มีหน้าที่จัดเวรคอยเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย เช่น เมื่อเกิดฝนตกหนัก คณะกรรมการจะต้องจัดเวรยามเพื่อเฝ้าระวัง จดบันทึกปริมาณน้ำฝนจากกระบอกวัดปริมาณน้ำฝน หากมีปริมาณมากเกินไปและฝนยังคงตกหนักอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มว่าอาจเกิดน้ำท่วมฉับพลันเนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ในหุบเขา และเคยเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมฉับพลันอยู่เป็นประจำ ก็ควรแจ้งเตือนภัยตามที่ได้รับการตกลงกันได้

คณะกรรมการฝ่ายอพยพ มีหน้าที่ในการจัดเจ้าหน้าที่ ยานพาหนะเส้นทางที่ใช้ในการอพยพ ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ปลอดภัยและเป็นระเบียบ

คณะกรรมการฝ่ายสถานที่ มีหน้าที่ในการปรับปรุงพื้นที่ภายในชุมชนให้มีความปลอดภัย จัดเตรียมสถานที่อพยพให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีระบบสาธารณูปโภคพร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกตามความจำเป็น

คณะกรรมการฝ่ายเสบียง มีหน้าที่จัดเตรียมเสบียง เช่น ข้าวสาร อาหารแห้ง น้ำดื่ม ไว้ใช้ประกอบอาหารไว้เลี้ยงชาวบ้านยามฉุกเฉิน ในสถานที่ที่ใช้เป็นจุดอพยพ

คณะกรรมการฝ่ายปฐมพยาบาล มีหน้าที่ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ชาวบ้านที่ได้รับบาดเจ็บจากภัย ก่อนที่จะส่งต่อไปสถานพยาบาล

คณะกรรมการประสานงาน มีหน้าที่ในการแจ้งเหตุภัยของชุมชนให้หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอรับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ฯลฯ

ทั้งนี้ อาจให้คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีอยู่แล้วปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอีกหน้าที่หนึ่งก็ได้

5. การจัดทำและฝึกซ้อมแผน

หลังจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ แล้ว ขั้นตอนต่อไปซึ่งสำคัญที่สุด คือ การจัดทำและฝึกซ้อมแผน เพราะหากเกิดภัยจะได้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สับสนวุ่นวาย สำหรับการฝึกซ้อมแผนในระดับชุมชนนั้น อาจทำได้โดยการสร้างสถานการณ์สมมติว่า ได้มีภัยเกิดขึ้นในพื้นที่ คณะกรรมการแต่ละฝ่ายจะเริ่มปฏิบัติการอย่างไร และเมื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนแล้ว จะส่งหน้าที่ต่อให้แก่คณะกรรมการชุดใดจนกระทั่งภัยผ่านพ้นไป

6. การประเมินผล

ภายหลังจากเมื่อมีการฝึกซ้อมแผนแล้ว คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ และชาวบ้านจะต้องร่วมกันประเมินผลและแสดงความคิดเห็นว่า ยังมีสิ่งใดบกพร่อง และควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างไร และเมื่อปรับปรุงแล้วก็ควรดำเนินการฝึกซ้อมเป็นระยะจนคณะกรรมการทุกฝ่ายรู้หน้าที่และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ชุมชนก็อาจจัดทำและฝึกซ้อมแผนป้องกันภัยประเภทอื่นที่มีความสำคัญเป็นลำดับต่อไป

2.2.3 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (ONE TAMBON ONE SEARCH AND RESCUE TEAM : OTOS)

อุบัติเหตุทางถนนเป็นสาเหตุสำคัญของการตาย การบาดเจ็บพิการของประชาชนชาวไทย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อย่างรวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวนอกจากจะนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิต ร่างกาย และสภาพจิตใจ ของผู้ประสบภัย และบรรดาผู้ใกล้ชิด ซึ่งประเมินค่าได้ยากแล้วยังก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล จากเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่ชีวิตทางถนนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยทางถนนของประเทศไทย “SEs” เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง มีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งหน่วยเผชิญเหตุ ชุดกู้ชีพกู้ภัยให้สอดคล้องกับระบบบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน ประกอบกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิซัดชายฝั่งทะเลอันดามัน เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก รัฐบาลญี่ปุ่นได้ส่งชุดปฏิบัติการกู้ภัย (Japan Disaster Relief : JDR) ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเข้าร่วมค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ ชุดปฏิบัติการ JDR ได้ฝึกอบรมการใช้เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับค้นหาผู้รอดชีวิตและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Rescue Equipment) ให้กับ

เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมกับมอบเครื่องมืออุปกรณ์ดังกล่าว จำนวน 23 รายการ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจต่อไป ซึ่งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ดำเนินการฝึกอบรมขยายผลให้กับบุคลากรของกรมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยตามภูมิภาคต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของ

กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศญี่ปุ่นในการพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการเผชิญเหตุภัยพิบัติ เพื่อพัฒนาระบบการฝึกอบรมและขยายผลเรื่องการค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัย ประกอบกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) มีนโยบายในการพัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้ครอบคลุมขนย้ายผู้ป่วยพื้นฐานให้กับเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศที่มีความพร้อมเพื่อเข้าร่วมโครงการเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยเผชิญเหตุ (First Responder Unit) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาพยาบาลประชาชนผู้ประสบภัยจากอุบัติเหตุทางถนนในที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาระบบการกู้ชีพกู้ภัยและเป็นการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างถูกวิธีและรวดเร็ว จึงเห็นควรจัดให้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (ONE TAMBON ONE SEARCH AND RESCUE TEAM : OTOS) ขึ้น โดยเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและสภาวิชาชีพไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรและสร้างทีมกู้ชีพประจำจังหวัด (SEARCH AND RESCUE TEAM : SAR) เพื่อพัฒนาศักยภาพให้สามารถเป็นวิทยากรของจังหวัดในการถ่ายทอดความรู้ด้านการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้กับทีมกู้ชีพประจำอำเภอ และทีมกู้ชีพประจำตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นทีมกู้ชีพหรือหน่วยเผชิญเหตุทุกระดับ มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ และเพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น และสามารถนำส่งสถานบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย

โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทุกตำบลทั่วประเทศไทยจะมีทีมกู้ชีพกู้ภัยประจำตำบล ภายในปี 2551 จำนวน 77,385 คน จาก 75 จังหวัด 796 อำเภอ 80 กิ่งอำเภอ 7,255 ตำบล ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัย และอาสาสมัคร เครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1) ระดับจังหวัด (75 จังหวัด) ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ศูนย์ฯ เขตละ 5 คน เพื่อเป็นทีมกู้ชีพกู้ภัยและวิทยากรให้จังหวัด โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนด จังหวัดคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม จังหวัดละ 5 คน เพื่อเป็นทีมกู้ภัยและวิทยากรประจำจังหวัด โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนด กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พิจารณาผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดและบุคคลที่จังหวัดคัดเลือก กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 8 รุ่น รุ่นละ 55 คน รวมทั้งสิ้น 435 คน ระยะเวลาการฝึกอบรมรุ่นละ 5 วัน โดยวิธีการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ

2) ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ (796 อำเภอ 80 กิ่งอำเภอ) อำเภอ/กิ่งอำเภอ คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม อำเภอ/กิ่งอำเภอละ 5 คน เพื่อเป็นทีมกู้ภัยและวิทยากรประจำอำเภอ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนด จังหวัด พิจารณาผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่อำเภอ/กิ่งอำเภอ คัดเลือก

3) จังหวัดดำเนินการฝึกอบรม จำนวน 80 รุ่น รุ่นละ 55 คน รวมทั้งสิ้น 4,400 คน ระยะเวลาการฝึกอบรมรุ่นละ 5 วัน โดยวิธีการบรรยาย การสาธิตการฝึกปฏิบัติ

4) ระดับตำบล (7,255 ตำบล) เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล คัดเลือกอาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรมแห่งละ 10 คน เพื่อเป็นทีมกู้ภัยหรือหน่วยเผชิญเหตุประจำตำบล อำเภอ/กิ่งอำเภอ พิจารณาผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือก จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรม รุ่นละ 55 คน รวมทั้งสิ้น 72,550 คน ระยะเวลาการฝึกอบรมรุ่นละ 5 วัน โดยวิธีการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ระยะเวลาและสถานที่ฝึกอบรมโครงการฯ ระดับจังหวัด ดำเนินการในปีงบประมาณ 2549 ณ วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ปทุมธานี และวิทยาเขตทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาเขตพิษณุโลก ขอนแก่น ปราจีนบุรี ภูเก็ต และสงขลา ระดับอำเภอ ดำเนินการในปีงบประมาณ 2549 ณ สถานที่ที่จังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม ระดับตำบล ดำเนินการระหว่างปีงบประมาณ 2549 – 2551 ณ สถานที่ที่จังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม ครอบคลุมตำบล รวม 7,255 ตำบล เฉลี่ยปีละ 2,418 ตำบล โดยให้เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้าร่วมโครงการเป็นหน่วยดำเนินการ โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) งบประมาณการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างยั่งยืนและได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 2) สามารถลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและภัยพิบัติต่าง ๆ 3) ประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับการบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง 4) เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

5) สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยทางถนน 6) บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นทีมกู้ภัยหรือหน่วยเผชิญเหตุมีความรู้ เจตคติ และทักษะในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

ความเป็นมาของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2545 ตั้งอยู่เลขที่ 76 ถนนสุวรรณศร (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33) กิโลเมตรที่ 186 หมู่ 5 ตำบลคำโตนด อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี บนเนื้อที่ 297-398 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 165 ไร่ (เดิมเป็นศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบทประจันตคาม ก่อสร้างเมื่อปี 2535 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้าง ครุภัณฑ์เครื่องจักรกล และครุภัณฑ์สำนักงานอื่น ๆ จากโครงการ KFW และ GTZ ประเทศเยอรมนี)

กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2551 ข้อ 2 กำหนดให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีอำนาจหน้าที่ตามภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำนโยบาย แนวทาง และวางมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย
3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการป้องกัน เตือนภัย และบรรเทาสาธารณภัย
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6. ฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด

7. ส่งเสริม สนับสนุนและปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และฟื้นฟูสภาพพื้นที่

8. อำนวยการและประสานการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และ ฟื้นฟูบูรณะสภาพ พื้นที่ที่ประสบสาธารณภัยขนาดใหญ่

9. ประสานความช่วยเหลือในการป้องกัน การช่วยเหลือ การบรรเทาและฟื้นฟูหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

10. ดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

พื้นที่รับผิดชอบ

มีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 5 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

(1) ปฏิบัติงานบริหารงานทั่วไป งานสารบรรณ งานงบประมาณ งานการเงินและบัญชี งานการเจ้าหน้าที่ งานอาคารสถานที่ ยานพาหนะ พัสดุครุภัณฑ์ งานเรื่องราวร้องทุกข์ งานรัฐพิธี ราชพิธีของหน่วยงาน ตลอดจนการบริหารงบประมาณและเงินอุดหนุนราชการในความรับผิดชอบของศูนย์ฯ

(2) อำนวยการควบคุม กำกับ สนับสนุน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภารกิจด้านการสาธารณสุข

(3) กลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานและใบสำคัญให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

(4) สนับสนุนและประสานความช่วยเหลือ ตลอดจนปฏิบัติงานช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และการจัดการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

- (1) การประสานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ นำนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับประเทศ กระทรวง กรม แปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต
- (2) ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในพื้นที่รับผิดชอบ
- (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน ตลอดจนองค์กรเอกชนในการสร้างเครือข่ายเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (4) การพัฒนา จัดทำระบบและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล เครือข่าย สมาชิก อปพร. และฐานข้อมูลพื้นฐานด้านสาธารณภัยที่มีการเชื่อมโยงจากจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ
- (5) บริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน
- (6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มงานป้องกันและปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

- (1) ศึกษา วิเคราะห์ สืบค้นและจัดทำฐานข้อมูลสภาพภูมิประเทศ สิ่งก่อสร้างที่อาจเป็นสาเหตุของการเกิดสาธารณภัย
- (2) ดำเนินการและประสานงานด้านวิศวกรรมในการป้องกันสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ ตลอดจนวิเคราะห์ความเหมาะสมด้านวิศวกรรมและประเมินราคาโครงการ
- (3) ควบคุม กำกับ ติดตาม เฝ้าระวังการปฏิบัติการ ป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูด้านสาธารณภัย ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานที่กำหนด
- (4) ดำเนินการฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่ประสบภัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและดำเนินการแก้ไขให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว
- (5) ดำเนินการเฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุ รายงานและติดตามสถานการณ์สาธารณภัย ตลอด 24 ชั่วโมง
- (6) ประเมิน และรายงานระดับความรุนแรงขั้นต้นของสาธารณภัย เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก กู้ภัย และเร่งระดมทรัพยากรสนับสนุน
- (7) ประสานการปฏิบัติร่วมกับอาสาสมัครองค์กรประชาชนในการดำเนินการด้านสาธารณภัย

(8) สนับสนุนและให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารจัดการศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจด้านสาธารณสุขในระดับจังหวัด

(9) บริหารจัดการให้ความช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และฟื้นฟูผู้ประสบภัยและสภาพพื้นที่ในสภาวะฉุกเฉิน และติดตามประเมินผลการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

(10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มงานสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

(1) ดำเนินการบริหาร วางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม และรายงานการใช้บำรุงรักษา การจัดหาทดแทนเครื่องจักรกล เพื่อใช้ในกิจการด้านสาธารณสุข

(2) ดำเนินการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักรกลให้มีสภาพดีอยู่เสมอ

(3) ดำเนินการซ่อมและบำรุงรักษา ระบบไฟฟ้า อาคาร และระบบสื่อสาร

(4) ให้การสนับสนุนวิชาการด้านเครื่องจักรกลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) วางระบบและรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรสนับสนุนการจัดการกู้ภัยในภารกิจงานด้านสาธารณสุข

(6) ประสานงานในการจัดการ จัดสรร และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

(7) สนับสนุนและให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารจัดการศูนย์รับบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย

(8) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5. กลุ่มงานฝึกอบรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ

(1) จัดทำแผนปฏิบัติการ การฝึกอบรม ฝึกซ้อม ฝึกปฏิบัติของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2) อำนวยการและปฏิบัติ การฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ ฝึกซ้อมด้านการป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูให้กับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัคร ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชน

(3) ติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ ฝึกซ้อมด้านการป้องกัน บรรเทาและฟื้นฟูในทุกระดับ

(4) รายงานผลการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ ฝึกซ้อมด้านการป้องกัน บรรเทาและฟื้นฟูให้กับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัคร ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชน

(5) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของ ศูนย์ ปภ. เขต 3 ปราจีนบุรี

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดฝึกอบรมโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็น นักเรียน นักศึกษา ประชาชน รวมทั้งเข้าร่วมฝึกซ้อมแผนร่วมกับจังหวัด ในความรับผิดชอบซึ่งแต่ละจังหวัดจะเป็นผู้จัดโครงการฝึกซ้อมแผน โดยใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือจัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ในปีงบประมาณ 2554 – 2555 ที่ผ่านมา ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ได้ดำเนินโครงการฯ ดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

1. โครงการพัฒนาการขับจักรจักรยานยนต์ปลอดภัยเพื่อสร้างรอยยิ้มให้ประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดยดำเนินงานตลอดทั้งปี จำนวน 12 รุ่น ใช้งบประมาณขององค์กรเครือข่าย
2. โครงการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยในวัดไทยพุทธ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2553 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 150 คน ใช้งบประมาณขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี
3. โครงการฝึกอบรมขับขี่ปลอดภัยเสริมสร้างวินัยจราจรและการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2554 ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 100 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. โครงการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุทางถนนจากรถมอเตอร์ไซด์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2554 จำนวน 1 รุ่น ใช้งบประมาณขององค์กรเครือข่าย
5. โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว : หนึ่งโรงเรียนหนึ่งทีมกู้ภัย (การจัดการสาธารณภัยโดยอาศัยโรงเรียนเป็นฐาน) เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2554 ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 100 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6. โครงการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการจับชีพลอคภัยเสริมสร้างวินัยจราจร สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 2554 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 80 คน ใช้งบประมาณขององค์การบริหาร จังหวัดปราจีนบุรี

7. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการภัยพิบัติจากไฟฟ้า โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2554 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 60 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

8. โครงการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับกลุ่มจังหวัด ด้านการจัดการและการป้องกันอุบัติเหตุจากไฟฟ้า ประจำปี 2554 ในพื้นที่จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2554 ผู้เข้าร่วม ฝึกอบรม จำนวน 700 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

9. โครงการฝึกอบรมจับชีพลอคภัยเสริมสร้างวินัยจราจร เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรชามหาราชินี เมื่อวันที่ 3-5,8 สิงหาคม 2554 จำนวน 4 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 200 คน ใช้งบประมาณของ บริษัท ฮอนด้า

10. โครงการฝึกอบรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยในครัวเรือนและชุมชน (วัดพุทธ) เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ 70 พรรชามหาราชินี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2554 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 400 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

11. โครงการฝึกอบรมเพื่อเตรียมรับสถานการณ์อัคคีภัยในศาสนสถาน การเมืองและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น และการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2554 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 100 คน ใช้งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

1. โครงการฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพพื้นฐานของสังคมสู่วัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน ประจำปี งบประมาณ 2555 รุ่นที่ 1,2,3 เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม 2555 ผู้เข้าอบรมรวม 420 คน ใช้งบประมาณของเครือข่าย

2. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำหรับนักเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 รุ่นที่ 1-18 เมื่อเดือน พฤษภาคม ถึง เดือน กันยายน 2555 ผู้เข้าอบรมรวม 50-350 คน

3. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำหรับเครือข่าย รุ่นที่ 1-2 เมื่อ เดือนพฤษภาคม 2555 ผู้เข้าอบรมจำนวน 50 คน

4. โครงการฝึกอบรมเยาวชนจับจี้ปลอดภัยฯ จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก รุ่นที่ 1-2 เมื่อ เดือนมิถุนายน 2555 ผู้เข้าอบรมจำนวน 100 คน
5. โครงการฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพพื้นฐานของสังคมสู่วัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน รุ่นที่ 1-6 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน มิถุนายน 2555 ผู้เข้าอบรม จำนวน 60-766 คน
6. โครงการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับกลุ่มจังหวัด การฝึกซ้อมแผนในที่บังคับการเพื่อทดสอบระบบบัญชาการและประสานการปฏิบัติงาน (CPX) และ ฝึกซ้อมแผนบนโต๊ะ (TTX) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 120 คน
7. โครงการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ด้านการแจ้งเตือนภัยและเผชิญเหตุอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ การฝึกซ้อมปฏิบัติภาคสนาม (FTX) เมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 100 คน
8. โครงการฝึกอบรมการบริหารจัดการภัยพิบัติด้านการแจ้งเตือนภัยและการเผชิญเหตุอุทกภัย โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 100 คน

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธัญญา อุ๋นศรีส่ง (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในทุกด้าน ได้แก่ การไว้เนื้อเชื่อใจกัน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ และการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก (2) ปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ และ (3) แนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด คือ ศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด จะต้องมีการรณรงค์เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับพนักงาน โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เช่น การจัดกิจกรรม 5 ส. การจัดทำ ISO 9001: 2000 และการจัดทำ SMART AERO THAI เป็นต้น

วันเพ็ญ นพไชสง (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม และด้านการมีส่วนร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมใช้ประโยชน์ ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก อปพร. ประสบการณ์เกี่ยวกับสาธารณภัย และความถี่ของการได้รับการฝึกอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับสาธารณภัย ส่วนเพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พื้นที่เสี่ยงภัยและความถี่ของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณภัย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและ อปพร. กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดังนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งงบประมาณไว้สำหรับเป็นค่าตอบแทนการปฏิบัติงานให้กับ อปพร. 2) ควรมีการจัดตั้งศูนย์ อปพร. ให้เป็นรูปธรรม และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามความจำเป็นแก่การใช้งาน 3) ควรจัดให้มีการฝึกอบรม จัดตั้ง อปพร. เพิ่มขึ้น และฝึกทบทวนอย่างต่อเนื่อง

สมบัติ บินตะลุ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ การดำเนินงานคือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ปัญหาที่พบคือ อิทธิพลของผู้บริหารท้องถิ่น ความรู้ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ และแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ควรจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบระดับหมู่บ้านและตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชน รัฐควรให้ความคุ้มครองประชาชนจากอิทธิพลของผู้บริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ

โสภา วงศ์ใหญ่ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษาตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาค้นพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกกลุ่ม (2) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการมากที่สุด และลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบ (3) ปัจจัยอายุ ระดับการศึกษาและการเป็นสมาชิกกลุ่มที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกิดจากประชาชนมากกว่าเกิดจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (5) แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ ประชาชนต้องตระหนักถึงสิทธิของตนเอง และเข้าใจขอบเขตการใช้สิทธิว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องชี้แจงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ให้ประชาชนได้ทราบ

อุดม คุณชมภู (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและสถานภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ การให้แรงกระตุ้นในการทำงาน การประสานงาน การประเมินผล และการวางแผนงาน (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

สุรัตน์ รัตนะ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม ส่วนเพศ การศึกษา ปัจจัยด้านสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลกระทบต่อผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ร่วมในการวางแผน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมตรวจสอบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ตามลำดับ

ฉัตร ตรีภูมิลีศรีรัตน์ (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนรวมทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ รายได้ของครอบครัว และการได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และระดับ .05 คือ อายุ ระดับการศึกษา และความคาดหวังผลตอบแทนจากการจัดการป่าชุมชน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และที่ระดับ .05 พบว่า 1) ขั้นตอนการร่วมศึกษาสถานการณ์ ที่ระดับ .01 คือ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และการได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และที่ระดับ .05 คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้านหรือชุมชนและความคาดหวังผลตอบแทนจากการจัดการป่าชุมชน 2) ขั้นตอนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ที่ระดับ .01 คือ รายได้ของครอบครัว และการได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และที่ระดับ .05 คือ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 3) ขั้นตอนการร่วมดำเนินกิจกรรม ที่ระดับ .01 คือ การได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และที่ระดับ .05 คือ อายุ รายได้ของครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 4) ขั้นตอนการร่วมติดตามประเมินผล ที่ระดับ .01 คือ การได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และที่ระดับ .05 คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และความคาดหวังผลตอบแทนจากการจัดการป่าชุมชน

วารุณี ส้อมลิ้ม (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายหลังการปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 : ศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือพนักงานธนาคาร และมีรายได้อยู่ในระหว่าง 5,000- 10,000 บาท (2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่และกระบวนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง (3) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ด้านรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ด้านประชาธิปไตยแบบตัวแทนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุดในเรื่องการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รองลงมาคือ เรื่องการสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง (5) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่และกระบวนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปัจจัยด้านความรู้ในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อิทธิโชติ ช่างน้ำ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ไทย-กัมพูชา มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านด้านรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด และมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า

1. ประเภทผู้นำท้องถิ่น ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และสื่อที่ผู้นำท้องถิ่นได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

2. ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ขนาดพื้นที่ทำกินและระยะเวลาการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนในภาพรวม

นเรศ ชมบุญ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุดในการมีส่วนร่วมในการติดตามผลงานและรับผิดชอบในการป้องกันไฟฟ้า รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมป้องกันไฟฟ้า และการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ระยะทางจากแหล่งทำกินถึงป่า รายได้ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การเป็นผู้นำกลุ่มงานสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าไม้

มนู รอดภัย (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาปากกว้าง ตำบลธรรมแดน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษากการเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ผลตอบแทน เพศ อายุ และรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมี ส่วนร่วม สำหรับปัญหาในการดำเนินงานพบว่า ราษฎรบางรายยังไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชุมชนจำเป็นจะต้องประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องทั่วถึงและกำหนดกฎเกณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษร โดยความเห็นชอบของราษฎรในชุมชนทั้งหมดตลอดจนพัฒนาศักยภาพของป่าชุมชนในทุกด้านและพัฒนาอาชีพของราษฎรให้มีความมั่นคงให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดความยั่งยืนตลอดไป

เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล (2545) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาเข้ามาตั้งถิ่นฐานในตำบล

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น และภาวะผู้นำ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี ส่วน เพศ อายุ และรายได้ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมค้นหาปัญหา และร่วมตรวจสอบ และติดตามผลมีค่าต่ำสุดตามลำดับ

บรรพต มาลีหาล (2544) ศึกษา นโยบายของรัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคู้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อาชีพหลัก ขนาดการถือครองที่ดิน ความรู้ความเข้าใจการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ส่วนรายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน อาชีพรอง และระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อินทรา สมบัติชัย (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านสวนพลูและบ้านป่าอู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านสวนพลูและป่าอูมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนของบ้านสวนพลู ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ ด้านการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครอง ทัศนคติเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยที่มีผลรองลงมา คือ ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ ความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับบ้านป่าอู ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อปี ขนาดพื้นที่ถือครอง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน ความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยที่มีผลรองลงมา คือ ปัจจัยด้านความรู้สึกเกี่ยวกับป่าชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมควร สุรภพพิศิษฐ์ (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ ปีที่ 50 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เพศ และสมาชิกกลุ่มมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการฯ ส่วนระดับการศึกษา และระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการ และยังพบอีกว่าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารมากจะมีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าครัวเรือนที่ไม่ได้รับข่าวสาร

ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรป่าชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี บ้านท่าวัง ไทร ตำบลวังหมี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์กรอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านท่าวัง ไทร มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของสมาชิกองค์กรอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านท่าวัง ไทร ได้แก่ ความคาดหวังผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก การได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ในเรื่อง การอนุรักษ์จากสื่อต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของสมาชิกองค์กรอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านท่าวัง ไทร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปรัชญา ศรีภา (2540) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 80 เมื่อแยกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน จะมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.5 ขึ้นวางแผนการพัฒนาและขึ้นดำเนินการพัฒนา ร้อยละ 34.2

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า มี 5 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา อุดมการณ์ประชาธิปไตย การติดต่อสื่อสาร ความคาดหวังผลประโยชน์ และบุคลิกความเป็นผู้นำในอุดมคติ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับกามีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เพศ อายุ รายได้ สมาชิกภาพ และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

สุวรรณ นवलนุกูล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยในทุก ๆ ด้าน (โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเข้าร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการเข้าร่วมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงาน ด้านการชักนำ ชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมสอดส่องดูแลปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการเข้าร่วมประชุมประสานงาน

ด้านการเข้าร่วมกันค้นหาและเสนอแนะปัญหาแนวทางแก้ไข ด้านการแจ้งเบาะแสข่าวสารเรื่องยาเสพติด ด้านการเข้าเป็นสมาชิกอาสาป้องกันยาเสพติด (2) ประชาชนมีความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมาก (3) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมาก (4) ประชาชนมีความตระหนักในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมาก (5) ประชาชนมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมาก

เยาวภา พูนพิพัฒน์ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันภัยจากภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของ อปพร. จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน พบว่า อายุ สถานภาพในครอบครัว อาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้/เดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และความรู้ความเข้าใจจากการฝึกอบรม/ทบทวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี

สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า (1) สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท เป็นสมาชิกน้อยกว่า 1 ปี และมีสถานภาพเป็นสมาชิก อปพร. (2) สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติด้านสื่อมวลชนอยู่ในระดับมาก (3) สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีการปฏิบัติเกี่ยวกับส่วนร่วมในด้านการฝึกอบรมของสมาชิก อปพร. อยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติเกี่ยวกับส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 ด้านคือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการในการบริการสังคม และด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อำพล เนื้อไม้ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์นิคมนครชุม จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สมรสแล้ว จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุเฉลี่ย 50 ปี มีสมาชิกใน

ครอบครัว 4 คน ประกอบอาชีพทำไร่เป็นหลัก อาชีพรองคือ ทำนา ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับ สหกรณ์ พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 38 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.57 คน ถือหุ้นไว้กับสหกรณ์เฉลี่ย 1,614 หุ้น ได้รับผลตอบแทนจากสหกรณ์เฉลี่ย 1,619.18 บาท รายได้เฉลี่ย 143,621.79 บาท หนี้สินเฉลี่ย 75,755.01 บาท เกือบทั้งหมดสมัครใจเข้าเป็นสมาชิกเอง ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 18 ปี ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมจัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์โดยทางอ้อม โดยแต่งตั้งกรรมการ ทำหน้าที่แทน และนานครั้งถึงจะได้มีส่วนร่วมจัดทำแผน ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมสหกรณ์ในระดับมากด้านการประสานการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินในพื้นที่นิคม และมีความพึงพอใจในระดับมากด้านการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ การมีตำแหน่งผู้นำทางสังคม สถานภาพภายในสหกรณ์ อาชีพของสมาชิก หนี้สินในครัวเรือน หนี้สินสหกรณ์ ความพึงพอใจใน ด้านธุรกิจสหกรณ์ ผลตอบแทนที่ได้รับ รายได้ในภาคเกษตร การประสานเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ ที่ดินของเจ้าหน้าที่ พื้นที่ถือครองนอกเขตฯ และการเยี่ยมเยียนแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม สหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของ สหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการร่วมวางแผน ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติรับผิดชอบ การร่วมรับประโยชน์จัดสรร การร่วมติดตามประเมินผล และ การร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในระดับ น้อยที่สุดและน้อยในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์นิคมนครชุม จำกัด จังหวัด กำแพงเพชร

ดวงเดือน นกทวี (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจำแนก ตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ รายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนา

ชัชวาล เอี่ยมเจริญ (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการ ป้องกันอาชญากรรมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีปัจจัย คือ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน อาชญากรรม ส่วน อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

จรรยาพันธ์ เชี่ยววิทย์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาพื้นที่ป่าเขาหลวงและชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลท่าโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีสถานภาพด้านครอบครัว อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการเคยได้รับความเดือดร้อนหรือเคยประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีสถานภาพด้านเพศ การศึกษา รายได้ อาชีพ การรับผลประโยชน์ การเป็นผู้นำ การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกชุมชน การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายในชุมชน การติดต่อสัมพันธ์กับบุคลากรของรัฐและความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมบูรณ์ อำพนพนารัตน์ (2542) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่ากรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาสสามหลั่น จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า มีส่วนร่วมในการวางแผนและโครงการป้องกันไฟป่า และมีส่วนร่วมในการปลูกป่าในพื้นที่ไฟไหม้ และต้องการให้สถานีควบคุมไฟป่าสระบุรีมาช่วยป้องกันและดับไฟป่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวไฟป่า การเข้ารับการศึกษาอบรม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ส่วนเพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวไฟป่า การเข้ารับการศึกษาอบรม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ส่วนเพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า ส่วนปัญหาในการป้องกันไฟป่าของประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่พบว่าการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีน้อยมาก มีรายได้ของครอบครัวน้อย มีสุขภาพไม่สมบูรณ์และมีภาระครอบครัวมาก จึงทำให้มีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่าน้อย

1. เพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

วลัยพร ดาวสุวรรณ (2535) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงขุนทะเล พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

ประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532) สรุปรงานวิจัยเรื่อง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสุพรรณบุรี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการ เข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

เชียรชัย นุรพาชนก (2532) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรม
สุขภาพของหมู่บ้านพึ่งตนเอง ทางสาธารณสุขมูลฐาน ในจังหวัดระยอง พบว่า เพศชายจะมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมสุขภาพมากกว่าเพศหญิง

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่าเพศชายเป็นตัวแปร
สำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

สุจินต์ ดาววิระกุล (2527) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ผลของการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเพศ คือ เพศไม่มีผลต่อระดับ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

ถม ทรัพย์เจริญ (2524) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบท
ในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า เพศชายมีส่วนร่วม
ทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง

2. อายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิวัฒน์ สมสินทรัพย์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรม
คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับ
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสะเอียบ จังหวัดแพร่ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สุเมธ แสงนันทนวล (2531) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก
สหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหะสถานกรุงเทพ
จำกัด โครงการ 4 กรุงเทพมหานคร พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

อารยา วัฒนกิจ (2526) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ
ผู้ประกอบการในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า อายุ
ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรรณิกา ชมดี (2524) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. รายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

วลัยพร ดาวสุวรรณ (2535) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงขุนทะเล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001 ถึง 6,000 บาท และรายได้ 2,000 บาท และต่ำกว่าตามลำดับ

ประสพสุข คีอินทร์ (2531) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ พบว่า รายได้ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ

อุบลวรรณ สืบยุบล (2529) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ศึกษาเฉพาะกรณีการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้มีรายได้น้อย โครงการพื้นนครบางบัว กรุงเทพมหานคร พบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

สกันธ์ จันทรักษ์ (2528) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง พบว่า ระดับรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2528) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของประชาชนยากจน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาหิน ตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่แตกต่างกัน

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจส่วนหนึ่ง ได้แก่ รายได้มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

อาสาฬห์ เกษมทรัพย์ (2524) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโรงเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในโรงเรียนชุมชน

กรรณิกา ชมดี (2524) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมหมาย กิตยากุล (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

ร่วมในการอนุรักษ์ ได้แก่ เพศ รายได้ ระยะเวลา การอยู่อาศัย การได้รับข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่มและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

คอกไม้ บุญศิริ (2540 : 82) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนเจ้าพนักงานตำรวจในการควบคุมอาชญากรรม ศึกษากรณีเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีการศึกษาตั้งแต่ ม. 3 ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเจ้าพนักงานตำรวจมากที่สุด

ปัญญา ธนะสัมบูรณ์ (2535 : 52-55) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาชนบทตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด

อนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร (2529) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการสร้างงานในชนบท ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการสร้างงานในชนบทสอดคล้องกับเชิษชัย บุรพชนก (2532) ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและวอล์กธร์ ดาวสุวรรณ (2533) ซึ่งได้สรุปว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

แต่การศึกษาของ สมใจ เข้มเจริญ (2531) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สอดคล้องกับประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532) ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา และแพทยา แก้วพวง (2533) ผู้ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง พบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำ

5. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ฐานิษฐ์ น้อยเพ็ง (2541: 40) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการบริหารงานพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอวิเชียรบุรี

จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กรรมการสภาตำบล อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมากจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาชนบทมากกว่ากรรมการสภาตำบลที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมน้อย

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532 : 98-99) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง หมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านจัดสรรมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม

6. ระยะเวลาการเข้ามาตั้งถิ่นฐานกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เบญจมาศ จันทร์เอี่ยม (2536 : 80) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระหว่างบ้านสวนพลูกับบ้านหุซ้าง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่าสตรีในหมู่บ้านสวนพลูและบ้านหุซ้างที่มีการตั้งถิ่นฐานในระยะเวลาานาน คือมากกว่า 15 ปีจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่าสตรีที่มีการตั้งถิ่นฐานในระยะเวลาสั้น

มานิตย์ จันทร์จำเริญ (2535) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตการรับผิดชอบของสถานีตำรวจห้วยขวาง พบว่า ประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวางที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกิน 10 ปี มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสูง

วรทัศน์ วานิชอังกูร (2534 : 211-215) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมศึกษาเฉพาะกรณี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมากกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นน้อยกว่า

7. การได้รับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สกนธ์ จันทร์รักษ์ (2528) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดตรัง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับฟังข่าวสารมากมี ส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการรับฟังข่าวสารน้อย

ถม ทรัพย์เจริญ (2524) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า ผู้ที่ติดตามข่าวสารจากวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์สูง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่ติดตามรับรู้อخبارต่ำ

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า การได้รับข่าวสารของประชาชนในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

8. ความรู้ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สุเมธ แสงนันทนวล (2531) ศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการพัฒนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533) ศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับน้อยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาก

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทั้ง 3 โครงการหรือเป็นบางโครงการก็ได้ โครงการดังกล่าวได้แก่ โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM) และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (OTOS) ซึ่งมีผู้ผ่านการฝึกอบรมดังรายละเอียดตามตารางที่ 3.1 ในภาคผนวก

2.2 การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi stages random sampling) โดยแต่ละขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ในแต่ละจังหวัด สุ่มตัวอย่างอำเภอโดยให้ทุกอำเภอเป็นตัวแทนของทั้ง 5 จังหวัดที่อยู่ในเขต ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

2.2.2 ในแต่ละอำเภอของทั้ง 5 จังหวัด สุ่มเลือกตำบลมาอำเภอละ 3 ตำบล โดยการจับสลากแยกตามจังหวัดแล้วเขียนรายชื่อตำบลทุกตำบลของแต่ละอำเภอ พบใ้ลักษณะ

จับสลากจำนวน 3 ตำบล ได้ตำบลใดก็ได้ให้ตำบลนั้นเป็นตัวแทนของอำเภอ โดยจับสลากครั้งละ 1 อำเภอจนครบทุกอำเภอเวียนจนครบทุกจังหวัด ถ้าอำเภอใดมีจำนวนตำบลน้อยกว่า 3 ตำบล ผู้วิจัยได้นำตำบลที่มีอยู่มาเป็นตัวแทนโดยไม่ได้นำข้อมูลในระดับอื่นมารวมด้วย สำหรับโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนฯ เนื่องจากมีผู้ผ่านการฝึกอบรมตำบลละหลายหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงได้สุ่มเลือกผู้ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นตัวแทนโดยวิธีจับสลาก ตำบลละ 1 หมู่บ้าน

2.3 กลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งคำนวณได้โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ e คือ ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{15,167}{1+15,167 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{15,167}{37.92}$$

$$n = 400$$

ดังนั้น n หรือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ 400

2.3.1 แบ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ตามสัดส่วนของประชาชนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมใน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทั้ง 3 โครงการหรือเป็นบางโครงการก็ได้ โครงการทั้ง 3 โครงการได้แก่ โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM) และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีม กู้ชีพกู้ภัย (OTOS) ได้จำนวนตัวอย่างดังรายละเอียดตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน		
	พระ สมุทร เจดีย์	แหลม ฟ้าผ่า ในคลอง บางปลากด บ้านคลอง สวน	20 320 10	- 60 3	1,3/50 34511/50 -	1/25 4/15 -	45 395 13	1 10 1
2. ฉะเชิงเทรา	เมืองฯ	คลอง หลวงแพ่ง บางเตย บางกะไห	125 79 83	10 10 -	- - -	- - -	135 89 83	3 2 2
	บางคล้า	บางคล้า	113	10	ในเขต เทศบาล/ 50	ในเขต เทศบาล /13	136	3
		สาวชะโงก หัวไทร	76 60	- 10	- -	- -	76 70	2 2
	บางน้ำ เปรี้ยว	บางน้ำ เปรี้ยว	134	16	-	-	150	4
		ศาลาแดง	122	20	10,11,12/5	11/15	137	4
		คอนเกาะกา	100	-	0	-	100	3

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน		
2. ฉะเชิงเทรา	บางปะกง	บางปะกง	173	-	1,2,8,9,16, 18/100	8/15 -	188	5
		บางวัว	150	10	-	-	160	4
		พิมพา	60	10	-	-	70	2
		บ้านโพธิ์	37	11	-	-	48	1
		คลองบ้าน โพธิ์	35	10	-	-	45	1
		สิบเอ็ดศอก	32	8	1-6/100	3/20	60	2
		แหลมประดู่						
	แปลงยาว	วังเย็น	159	13	-	-	172	4
		หนองไม้ แก่น	113	10	หนองไม้ แก่น/50	หนองไม้ แก่น/13	138	4
		แปลงยาว	95	30	-	-	125	3
พนม สารคาม	พนม	172	18	-	-	190	5	
	สารคาม					141	4	
	เกาะขนุน	121	20	-	-			
	ท่าถ่าน	42	-	-	-	42	1	
ราชสาส์น	บางคา	12	-	-	-	12	1	
	เมืองใหม่	20	9	-	-	29	1	
	ดงน้อย	15	-	81012/50	12/15	30	1	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม	
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน			
2. ฉะเชิงเทรา	สนาม ชัยเขต	กุ้ยขามหมี	105	10	-	-	115	3	
		ทุ่งกระดาน	148	10	1,5,6/50	1/15	173	4	
		ทุ่งพระยา	167	10	4,11,15/50	4/15	192	5	
	ท่าตะเกียบ	ท่าตะเกียบ	106	10	10,20,21/50	21/15	131	3	
		คลอง ตะเกรา	115	20	-	-	135	4	
	คลอง เขื่อน	ก้อนแก้ว	62	5	-	-	67	2	
		คลองเขื่อน	56	11	3,4,5/50	4/15	82	2	
		บางโรง	56	10	-	-	66	2	
	3. นครนายก	เมืองฯ	หินตั้ง	70	10	1,2,3,5,7,9 /100	5/20	100	3
			บ้านใหญ่	70	10	1-7/120	2/20	100	3
วังกระโจม		70	10	-	-	80	2		
ปากพลี		โคกกรวด	70	10	-	-	80	2	
		นาหินลาด	70	10	1,2,3/60	2/20	100	3	
	ท่าเรือ	70	10	1,2,3,6/60	2/15	95	3		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม	
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน			
3. นครนายก	บ้านนา	บ้านนา	89	20	-	-	100	3	
		ป่าชะ	70	10	4,5,12/60	4/20	100	3	
		เขาเพิ่ม	70	10	7,9,12,15/60	9/15	95	2	
	องครักษ์	บึงศาล	20	10	-	-	30	1	
		โพธิ์แทน	13	10	-	-	23	1	
		ศิรยะ	70	10	-	-	80	2	
		กระปือ							
	4. ปราจีนบุรี	เมืองฯ	ดงพระราม	182	10	-	-	192	5
			บ้านพระ	308	10	-	-	318	8
			ท่างาม	62	10	1-12/200	6/15	87	2
กบินทร์บุรี		วัดท่าช้าง	265	10			275	7	
		นาแฉม	108	10	1,3,6,10,11 /50	3/10	128	3	
		เขาไม้แก้ว	168	10	-	-	178	5	
นาดี		ลำพันตา	100	10	-	-	110	3	
		หุ้งโพธิ์	154	10	-	-	164	4	
		บุพราหมณ์	180	10	1-10/200	8/10	200	5	
4. ปราจีนบุรี		ศรีมหาโพธิ์	ศรีมหาโพธิ์	297	20	-	-	317	8
	กรอก สมบูรณ์		227	20	-	-	247	6	
	ดงกระทงยาม		125	10	-	-	135	4	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน		
	ประ- จันตคาม	ดงบัง	80	10	-	-	90	2
		กำไทร	163	10	15-17/50	15/20	193	5
					-	-	111	3
		เกาะลอย	101	10				
ศรีมโหสถ	โคกปีบ	161	20	-	-	181	5	
	โคกไทย	145	10	-	-	155	4	
	ไผ่ชะเลียด	61	10	-	-	71	2	
บ้านสร้าง	บ้านสร้าง	187	20	-	-	207	5	
	บาง	53	10	-	-	63	2	
	กระเบา	97	10	-	-	107	3	
	บางปลาแร่							
5. สระแก้ว	เมืองฯ	โคกขี้ผึ้ง	204	18	-	-	222	6
		ท่าเกษม	71	20	-	-	91	2
							30	1
		ท่าแยก	-	10	7,8,11,15/80	8/20		
5. สระแก้ว	คลอง หาด	คลองหาด	248	10	1,2,5,6,7, 10,12/150	10/20	278	7
		คลองไก่อ เดือน	132	10	1,2,5,6,7, 10,12/150	2/20	162	4
						-	107	3
		เบญจขจร	97	10	-			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน		
	วัฒนานคร	วัฒนานคร	273	20	-	-	293	8
		ช่อกลุ่ม	-	9	3,6,7/70	7/20	29	1
		ท่าเกวียน	211	10	12/65	12/16	237	6
อรัญ ประเทศ	คลองน้ำใส		150	10	-	-	160	4
		เมืองไผ่	140	10	-	-	150	4
		หันทราย	152	10	-	-	162	4
เขา ฉกรรจ์	เขาฉกรรจ์		228	20	-	-	248	7
		เขาสามสิบ	160	10	1-12/280	9/25	195	5
		หนองหว้า	403	10	-	-	413	11
วังน้ำเย็น	วังน้ำเย็น		410	10	-	-	420	11
		คลองหินปูน	208	10	-	-	218	6
		ทุ่งมหาเจริญ	310	10	10,19/70	10/35	355	9
5. สระแก้ว	ตาพระยา	ตาพระยา	336	20	-	-	356	9
		โคกกลาน	135	15	-	-	150	4
		ทัพเสด็จ	199	16	-	-	215	6
		วัง	351	10	7,9,10,11,1	15/15	376	10
สมบูรณ	วังสมบูรณ				5/80			
			281	10	-	-	291	8
	วังใหม่		294	10	-	-	304	8

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวม ผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/ คน	จำนวน แบบ สอบถาม
			อปพร./ คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน/ หมู่บ้าน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/ คน		
	โคกสูง	โคกสูง	65	11	1,2,3,6,10/ 80	1/15	91	2
		โนนหมาก มูน	65	10	1-6/80	4/20	95	2
		หนองม่วง	205	10	-	-	215	6
รวม							15,167	400

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัย เรื่อง เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามประชาชนที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวม 5 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว จำนวน 400 ชุด ซึ่งในแบบสอบถามมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพในครอบครัว รายได้/เดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบหรือคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย และด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย โดยใช้แบบสอบถามแบบ Likert Scale มี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมน้อย

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมปานกลาง ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมมาก ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข ลักษณะเป็นแบบทดสอบ (test) เมื่อตอบคำถามว่า “ใช่” ได้ 1 คะแนน และตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการที่จะให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามี ส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขมากยิ่งขึ้น ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบหรือคำถามปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจัดส่งแบบสอบถามให้เจ้าหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม ส่วนในพื้นที่จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ประธานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของแต่ละจังหวัด ให้ช่วยดำเนินการเก็บข้อมูลจนครบทุกอำเภอ สำหรับในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราประสานประธาน อปพร. จังหวัดฉะเชิงเทราให้ช่วยเก็บข้อมูลในแต่ละอำเภอจนครบทั้งจังหวัด

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 4 เดือน ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2555 ถึงเดือน มีนาคม 2556

4.3 รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ร้อยละ

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข ตรวจสอบให้คะแนน ดังนี้

คำถามในเชิงบวก (Positive) ถ้าตอบว่า “ใช่” ได้ 1 คะแนน
ถ้าตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 0 คะแนน

คำถามในเชิงลบ (Negative) ถ้าตอบว่า “ใช่” ได้ 0 คะแนน
ถ้าตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 1 คะแนน

หมายเหตุ : คำถามข้อ 5.1.2 ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัย

5.1.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัย ด้านการมีส่วนร่วม ในการเตรียมการขณะเกิดสาธารณภัย และด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการหลังเกิดสาธารณภัย โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายความว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายความว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายความว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายความว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายความว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปรานีบุรี แตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ One Sample t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละจังหวัดทั้ง 5 จังหวัด ใช้การวิเคราะห์ T-test (One – Way ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของแต่ละจังหวัดโดยใช้วิธี LSD (Least Significant Different)

5.3 ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขของผู้ตอบแบบสอบถาม

6. ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการระหว่างเดือน ธันวาคม 2554- เมษายน 2556

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย นำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งจะนำมาแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้ทำการวิจัยได้ทำการกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
F-Ratio	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
F-Prop. .p	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญในสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอ เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย (เป็นเพียงการวัดความรู้ของประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัย) และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย (ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัย)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	270	67.5
หญิง	130	32.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และ เพศหญิง มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	2.0
20-30 ปี	40	10.0
31-40 ปี	147	36.7
41-50 ปี	117	29.3
50 ปีขึ้นไป	88	22.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 อายุ 50 ปี

ขึ้นไป มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 อายุ 20-30 ปี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	355	88.8
คริสต์	24	6.0
อิสลาม	17	4.2
อื่น ๆ (ไม่ได้ระบุ)	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 รองลงมา ศาสนาคริสต์ มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ศาสนาอิสลาม มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และอื่น ๆ (ไม่ได้ระบุ) มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	144	36.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	44	11.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า,ปวช.	86	21.5
ระดับอนุปริญญา/ปวส.	60	15.0
ปริญญาตรี	46	11.5
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า/ปวช. มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ระดับอนุปริญญา/ปวส. มีจำนวน 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.0 ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 และสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	59	14.8
พนักงานเอกชน	69	17.2
เกษตรกร	85	21.2
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	120	30.0
อื่นๆ (นักการเมืองท้องถิ่น, ธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย, ลูกจ้างรัฐ, ลูกจ้าง อบต. ภารกิจ 4 ปี, รับจ้าง, พนักงานจ้าง, พนักงานของรัฐ ป้องกันยาเสพติด)	67	16.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ประกอบอาชีพอื่น ๆ (นักการเมืองท้องถิ่น, ธุรกิจส่วนตัว, ค้าขาย, ลูกจ้างรัฐ, ลูกจ้าง อบต. ภารกิจ 4 ปี, รับจ้าง, พนักงานจ้าง, พนักงานของรัฐ, ป้องกันยาเสพติด) จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และประกอบอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	79	19.8
สมรส	291	72.8
หม้าย	11	2.7
หย่าร้าง	19	4.7
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส มีจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมา สถานภาพโสด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 สถานภาพ หย่าร้าง มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และสถานภาพหม้าย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	47	11.7
5,000-10,000 บาท	180	45.0
10,000-15,000 บาท	130	32.5
สูงกว่า 15,000 บาท	40	10.0
อื่น ๆ (ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ, รับจ้างทั่วไป, ไม่แน่นอน)	3	.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา รายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 รายได้ต่อเดือน สูงกว่า 15,000 บาท มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และอื่นๆ (ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ, รับจ้างทั่วไป, ไม่แน่นอน) มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จนถึงปัจจุบัน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จนถึงปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5 ปี	40	10.0
6-10 ปี	56	14.0
11-15 ปี	56	14.0
16 ปีขึ้นไป	248	62.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน 16 ปีขึ้นไป มีจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน 6-10 ปี และ 11-15 ปี มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน 1-5 ปี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่

จังหวัดที่อาศัยอยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สมุทรปราการ	38	9.5
ฉะเชิงเทรา	89	22.2
นครนายก	28	7.0
ปราจีนบุรี	91	22.8
สระแก้ว	154	38.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่จังหวัดที่อาศัยอยู่เป็นจังหวัดสระแก้ว มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา จังหวัดที่อาศัยอยู่ เป็นจังหวัดปราจีนบุรีมีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 จังหวัดที่อาศัยอยู่ เป็นจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีจำนวน

89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 จังหวัดที่อาศัยอยู่เป็นจังหวัด สมุทรปราการ มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และจังหวัดที่อาศัยอยู่เป็นจังหวัด นครนายก มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและลำดับของกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมอบรม หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
หลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	241	60.25	1
หลักสูตรหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (OTOS)	65	16.25	2
หลักสูตร โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	82	20.50	3
อื่น ๆ (มูลนิธิร่วมกตัญญู, พนักงานดับเพลิง เบื้องต้น, อสม., สลชบ., กรรมการชุมชน, ตชด., เยาวชนสัมพันธ์, พนักงานดับเพลิงชั้นก้าวหน้า, นายตรวจอค์คิภัย, เจ้าพนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย, วิทยากรการป้องกันและ ระงับอค์คิภัยในสถานประกอบการ)	12	3.00	4

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 241 คน เป็นอันดับ 1 รองลงมา เคยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (OTOS) จำนวน 65 คน เป็นอันดับ 2 เคยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 82 คน เป็นอันดับ 3 และอื่น ๆ (มูลนิธิร่วมกตัญญู, พนักงานดับเพลิงเบื้องต้น, อสม., สลชบ., กรรมการชุมชน, ตชด., เยาวชนสัมพันธ์, พนักงานดับเพลิงชั้น

ก้าวหน้า, นายตรวจอัคริภักย์, เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, วิทยากรการป้องกันและ
ระงับอัคริภักย์ในสถานประกอบการ) จำนวน 12 คน เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขและ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข

(ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัย)

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับ
สาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ

คำถามเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขและ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ	รวม		ลำดับการ ตอบได้ ถูกต้อง
	ตอบถูก	ตอบผิด	
1. สาธารณภัย คือ อัคริภักย์ วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ การระบาดของ ของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาคราชการ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น	ร้อยละ จำนวน	ร้อยละ จำนวน	1
2. ความรุนแรงของสาธารณสุข แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก ระดับ 2 สาธารณสุขระดับกลาง และระดับ 3 สาธารณภัย ขนาดใหญ่	ร้อยละ จำนวน	ร้อยละ จำนวน	10
3. สาธารณภัยแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ภัยที่เกิดจาก ธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และ ภัยจากการก่อวินาศกรรม	ร้อยละ จำนวน	ร้อยละ จำนวน	8

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

คำถามเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขและ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ		รวม		ลำดับการ ตอบได้ ถูกต้อง
		ตอบถูก	ตอบผิด	
4. เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข รวมตลอดทั้ง ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนด ก็ได้	ร้อยละ จำนวน	90.0 360	10.0 40	3
5. องค์ประกอบของไฟ ใต้แก๊ส เชื้อเพลิง อ็อกซิเจน ความร้อน	ร้อยละ จำนวน	85.0 340	15.0 60	6
6. เทคนิคในการใช้ถังดับเพลิง ใต้แก๊ส ดึงสายฉีด จากที่เก็บ ปลดลือควาล้วที่หัวถัง กดก้านฉีดหรือ บีบก้านทั้งสองเข้าหากันเพื่อทำการฉีดสาร สาย สายฉีดไปมาทั้งซ้ายและขวา	ร้อยละ จำนวน	84.8 339	15.2 61	7
7. ขณะเกิดแผ่นดินไหว หากขับรถให้รีบขับไปให้ พื้นสถานที่นั้นแล้วรีบออกจากตัวรถทันที	ร้อยละ จำนวน	16.7 67	83.3 333	9
8. ลมพายุที่ก่อให้เกิดความเสียหายในประเทศไทยมี หลายชนิด ใต้แก๊ส พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น พายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน	ร้อยละ จำนวน	90.0 360	10.0 40	4
9. การป้องกันอันตรายจากก๊าซหุงต้มรั่ววิธีหนึ่ง คือ เลือกลงถังแก๊ส อุปกรณ์ และท่อแก๊สที่ได้ มาตรฐาน	ร้อยละ จำนวน	91.2 365	8.8 35	2

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

คำถามเกี่ยวกับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขและ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ	รวม		
	ตอบถูก	ตอบผิด	ลำดับการ ตอบได้ ถูกต้อง
10. วิธีป้องกันอันตรายจากสารเคมีอันตราย ได้แก่ ร้อยละ	87.7	12.3	5
ไม่สัมผัสสภาพขณะบรรจุสารเคมี ที่ชำรุดหรือสาร รั่วไหล อย่าเข้าใกล้จุดเกิดเหตุ ควรอยู่ห่างอย่าง น้อย 50 เมตร และอยู่เหนือลมหรือที่สูงหรือออก จากบริเวณที่เกิดเหตุทันทีหากเห็นว่า ไม่ปลอดภัย	351	49	

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อคำถาม “สาธารณสุข คือ อักเสบ วัณโรค อหิวาต์ ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาคราชการ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น” ตอบถูกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 ตอบถูกเป็นอันดับ 2 คือ ข้อคำถาม “การป้องกันอันตรายจากก๊าซหุงต้มรั่ววิธีหนึ่ง คือ เลือกลงถังก๊าซ อุปกรณ์ และท่อก๊าซที่ได้มาตรฐานจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 91.2 อันดับ 3 คือ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 อันดับ 4 คือ ลมพายุที่ก่อให้เกิดวาทภัยขึ้นในประเทศไทยมีหลายชนิด ได้แก่ พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น พายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 อันดับ 5 คือ วิธีป้องกันอันตรายจากสารเคมีอันตราย ได้แก่ ไม่สัมผัสสภาพขณะบรรจุสารเคมี ที่ชำรุดหรือสารรั่วไหล อย่าเข้าใกล้จุดเกิดเหตุ ควรอยู่ห่างอย่างน้อย 50 เมตร และอยู่เหนือลมหรือที่สูงหรือออกจากบริเวณที่เกิดเหตุทันทีหากเห็นว่า ไม่ปลอดภัย อันดับ 6 คือ องค์กรประกอบของไฟ ได้แก่ เชื้อเพลิง อ็อกซิเจน ความร้อน จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 อันดับ 7 คือ เทคนิคในการใช้ถังดับเพลิง ได้แก่ ดึงสายฉีดจากที่เก็บ ปลดล็อกกาวลวดที่หัวถัง กดก้านฉีดหรือบีบก้านทั้งสองเข้าหากันเพื่อทำการฉีดสาร สายสายฉีดไปมาทั้งซ้ายและขวา จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 อันดับ 8 คือ สาธารณภัยแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ภัยที่เกิดจาก

การกระทำของมนุษย์ และภัยจากการก่อวินาศกรรม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 อันดับ 9 คือ ขณะเกิดแผ่นดินไหว หากขับรถให้รีบขับไปให้พ้นสถานที่นั้นแล้วรีบออกจากตัวรถทันที จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และอันดับ 10 คือ ขณะเกิดแผ่นดินไหว หากขับรถให้รีบขับไปให้พ้นสถานที่นั้นแล้วรีบออกจากตัวรถทันที จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ความรุนแรงของสาธารณภัย แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก ระดับ 2 สาธารณภัยระดับกลาง และระดับ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยรายชื่อ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากวิทยุ	3.58	1.062	มาก	2
2. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากโทรทัศน์	3.89	.978	มาก	1
3. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากการกระจายเสียงตามสาย หอกระจายข่าว	3.38	.891	ปานกลาง	4
4. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากการประชุมภายในชุมชน	3.39	.917	ปานกลาง	3
5. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากการพูดคุย การสนทนา	3.35	.932	ปานกลาง	5
6. การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากป้ายโปสเตอร์ ปัดประกาศ ใบปลิว แผ่นพับจากหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน	3.12	1.095	ปานกลาง	6
รวม	3.45	.723	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) และเมื่อพิจารณารายเป็นรายด้านพบว่า “การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากโทรทัศน์” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 3.89$) “การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากวิทยุ” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ($\bar{X} = 3.58$) และ “การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยจากป้ายโปสเตอร์ ปัดประกาศ ใบปลิว แผ่นพับจากหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.12$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น
ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.12	.679	ปานกลาง	1
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.10	.728	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.04	.805	ปานกลาง	3
รวม	3.09	.683	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมใน
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านพบว่า “การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 3.12$)
“การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ($\bar{X} = 3.10$) และ “การมีส่วนร่วม
หลังเกิดสาธารณภัย” มีค่าเฉลี่ย เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.04$)

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น
ของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ในด้านการมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย

ด้านการมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้ง เตือนภัยภายในชุมชน เช่น เครื่องไซเรนมือหมุน กระบอกวัดปริมาณน้ำฝน วิทยุสื่อสาร	2.83	.863	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
2. มีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย เส้นทางอพยพ และพื้นที่ปลอดภัย เพื่อรองรับการอพยพ	2.90	.851	ปานกลาง	6
3. มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชน ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์สาธารณภัย อย่างสม่ำเสมอ	3.24	.815	ปานกลาง	10
4. มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการ แจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย	3.27	.824	ปานกลาง	9
5. มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการ แจ้งเตือนภัยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบ	3.31	.838	ปานกลาง	7
6. มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการ ติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา	3.31	.830	ปานกลาง	8
7. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่อาศัยอยู่	3.09	.999	ปานกลาง	2
8. มีส่วนร่วมฝึกซ้อมตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล	3.15	.958	ปานกลาง	4
9. มีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแนะนำชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.12	.959	ปานกลาง	3
10. มีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ หรือจังหวัดในการให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชน	3.17	1.065	ปานกลาง	1
รวม	3.12	.679	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “การมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบ” และ “การมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.31$) “การมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ($\bar{X} = 3.27$) และ “การมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์แจ้งเตือนภัยภายในชุมชน เช่น เครื่องไซเรนมือหมุนกระบอกวัดปริมาณน้ำฝนวิทยุสื่อสาร” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.83$)

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย

ด้านการมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมกับทางราชการในการแจ้งข่าวสารภัยและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของประชาชน	3.19	.874	ปานกลาง	9
2. มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือผู้นำชุมชนในการแจ้งประชาชนให้เตรียมตัวรับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น เช่น หากเกิด อุทกภัยให้ขนย้ายสิ่งของไปไว้ในที่ปลอดภัย การเก็บอาหารและ เครื่องดื่มไว้ยังชีพ เป็นต้น	3.19	.911	ปานกลาง	7
3. เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการ เตรียมการอพยพประชาชน เช่น การสำรวจยอดทำบัญชีผู้อพยพแจ้งประชาชนให้เตรียมการอพยพ	2.96	1.026	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
4. เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชน ในการอพยพประชาชนไปยังที่ปลอดภัย เช่น การตรวจสอบจำนวนผู้อพยพการดูแลความปลอดภัย และความสงบของศูนย์อพยพการจัดผู้ให้บริการทางการแพทย์	3.10	.897	ปานกลาง	8
5. มีส่วนร่วมกับทางราชการในการดูแลเครื่องมือสื่อสาร เพื่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น เสี่ยงตามสายหรือหอบกระจ่ายข่าว โทร โฆ่ง วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ นกหวีด	3.22	.944	ปานกลาง	5
6. เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชน ในการค้นหาช่วยชีวิตผู้ประสบภัย	2.95	.976	ปานกลาง	4
7. มีส่วนร่วมกับทางราชการในการแจ้งความคืบหน้า ของสถานการณ์สาธารณภัยให้ผู้อพยพทราบ	3.17	.866	ปานกลาง	10
8. มีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนในการแจ้งขอความช่วยเหลือ ให้แก่ผู้ประสบภัยจากหน่วยงานของทางราชการ	3.13	1.006	ปานกลาง	2
9. มีส่วนร่วมกับทางราชการองค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรสาธาณกุศล เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ประสบภัยในการเดินทางเข้าและออก จากที่พักขณะเกิดภัย	3.06	.935	ปานกลาง	6
10. มีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือ องค์กรสาธาณกุศล ในการดูแลความปลอดภัยของ บ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ที่อพยพในระหว่างที่ ผู้อพยพได้ย้ายไปอยู่ในศูนย์อพยพ	3.05	1.005	ปานกลาง	3
รวม	3.10	.728	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) และเมื่อพิจารณารายเป็นรายข้อพบว่า “มีส่วนร่วมกับทางราชการในการดูแลเครื่องมือสื่อสารเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น เสี่ยงตามสายหรือหอคกระจายข่าว โทร โฆ่ง วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ นกหวีด” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.22$) “มีส่วนร่วมกับทางราชการในการแจ้งข่าวสาธารณภัยและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของประชาชน” และ “มีส่วนร่วมกับทางราชการหรือผู้นำชุมชนในการแจ้งประชาชนให้เตรียมตัวรับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น เช่น หากเกิดอุทกภัยให้ขนย้ายสิ่งของไปไว้ในที่ปลอดภัย การเก็บอาหารและเครื่องดื่มไว้ยังชีพ เป็นต้น” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ($\bar{X} = 3.19$) และ “เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการค้นหาช่วยชีวิตผู้ประสบภัย” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.95$)

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย

ด้านการมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมกับทางราชการในการสำรวจความเสียหาย และจัดทำบัญชีเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการช่วยเหลือ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง	3.04	1.012	ปานกลาง	6
2. มีส่วนร่วมกับทางราชการองค์กรภาคเอกชน หรือ องค์กรสาธารณกุศล ในการจัดเตรียมและสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภคเพื่อสงเคราะห์ผู้ประสบภัย	3.04	1.028	ปานกลาง	5
3. มีส่วนร่วมกับทางราชการในการช่วยซ่อมแซมที่พักอาศัย ถนน และ สะพานเพื่อให้คืนสภาพเดิม	2.93	1.094	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
4. มีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง มูลนิธิองค์กรการกุศลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจากเกิดสาธารณภัย	3.07	.894	ปานกลาง	10
5. เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุมชนในการพิจารณาของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย เบื้องต้นทั้งในเรื่องของที่พักอาศัย อาหาร ยารักษาโรค และเงินช่วยเหลือ	2.93	1.077	ปานกลาง	3
6. ได้ร่วมกับประชาชนในชุมชนจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์หมู่บ้าน	3.00	1.173	ปานกลาง	1
7. เข้าร่วมกับทางราชการหรือ องค์กรภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประสบภัย เช่น หลังจากเกิดอุทกภัยได้จัดรถ เรือท้องแบน ฯลฯ	3.09	1.053	ปานกลาง	4
8. เข้าร่วมกับทางราชการองค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรสาธารณกุศล ในการดูแลความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย	3.35	.931	ปานกลาง	9
9. มีส่วนร่วมในการเรียกร้องสิทธิของผู้ประสบภัยจากทางราชการ	2.84	.933	ปานกลาง	8
10. เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชน ในการแจ้งข่าวการเกิดสาธารณภัยให้ผู้ประสบภัยทราบ	3.11	.958	ปานกลาง	7
รวม	3.04	.805	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านการมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) และเมื่อพิจารณารายเป็นรายข้อพบว่า “เข้าร่วมกับทางราชการองค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร สาธารณกุศล ในการดูแลความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย” มีค่าเฉลี่ย เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.35$) “เข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการแจ้งข่าวการเกิดสาธารณภัยให้ผู้ประสบภัยทราบ” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสอง ($\bar{X} = 3.11$) และ “มีส่วนร่วมในการเรียกร่องสิทธิของผู้ประสบภัยจากทางราชการ” มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.84$)

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรีแตกต่างกัน

1.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรีจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t-test	p-value
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.19	.661	3.03	.703	2.207	.956
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.17	.704	2.96	.759	2.675	.239
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.06	.779	3.01	.860	.578	.180
รวม	3.12	.665	2.99	.712	1.919	.253

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน

1.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	ต่ำกว่า 20 ปี		20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		50 ปีขึ้นไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.09	.692	3.32	.600	3.02	.646	3.15	.673	3.23	.752
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.26	.848	3.34	.682	2.94	.706	3.16	.677	3.17	.796
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.33	.916	3.24	.821	2.89	.744	3.12	.803	3.07	.864
รวม	3.23	.797	3.29	.628	2.95	.654	3.14	.647	3.16	.758

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	p-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	2.230	.065
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.435	.009*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	2.401	.050*
รวม	2.954	.020*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอายุ ซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน
ดังนี้

อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	50 ปีขึ้นไป
\bar{X}	3.23	3.29	2.95	3.14	3.16
ต่ำกว่า 20 ปี	3.23				
20-30 ปี	3.29		.347*		
31-40 ปี	2.95			.191*	.206*
41-50 ปี	3.14				
50 ปีขึ้นไป	3.16				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีอายุ 20-30 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามศาสนา

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามศาสนา

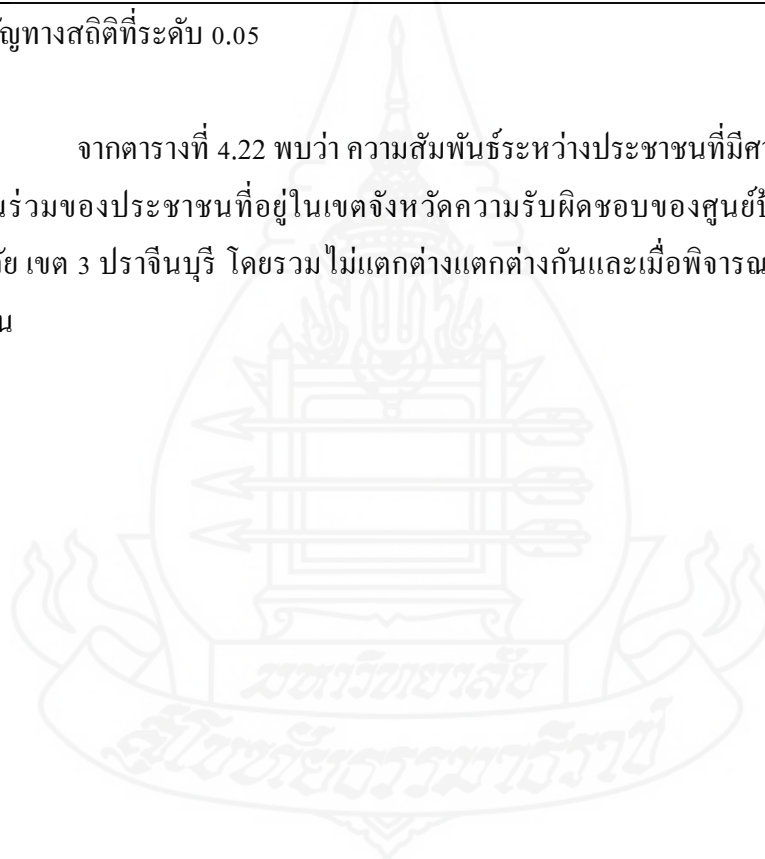
การมีส่วนร่วม	พุทธ		คริสต์		อิสลาม		อื่น ๆ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.13	.702	3.32	.600	3.02	.646	3.15	.673
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.08	.741	3.17	.622	3.36	.508	3.53	.727
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.02	.819	3.12	.742	3.31	.589	3.53	.340
รวม	3.07	.702	3.17	.561	3.28	.443	3.46	.324

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามศาสนา

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	p-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	.246	.864
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	1.358	.255
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	1.312	.270
รวม	1.002	.392

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีศาสนาแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

1.4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของ
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

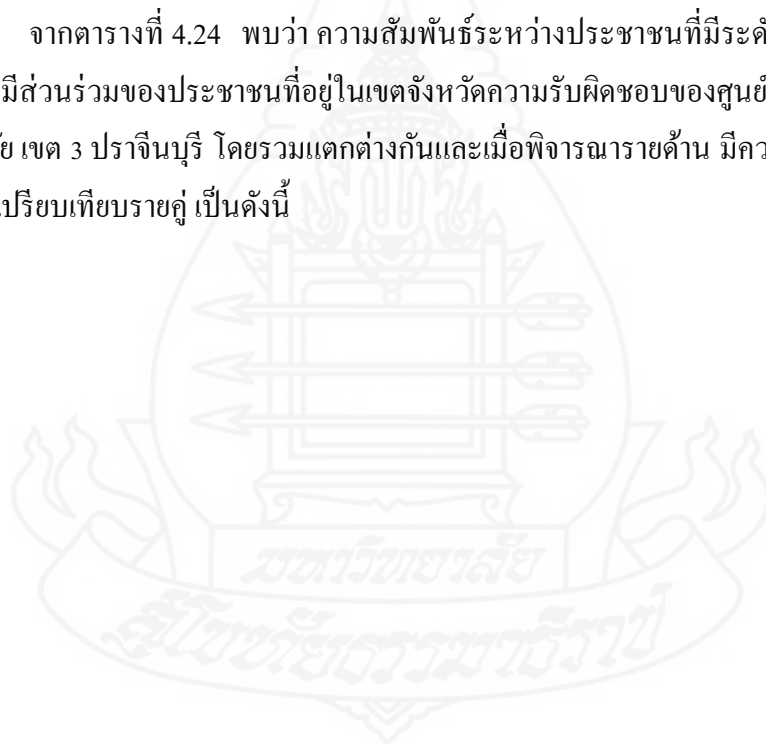
การมีส่วนร่วม	ระดับ ประถมศึกษ หรือต่ำ กว่า		ระดับมัธยม ศึกษา ตอนต้นหรือ เทียบเท่า		ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลายหรือ เทียบเท่า, ปวช.		ระดับ อนุปริญญา/ ปวส.		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วม ก่อนเกิด สาธารณภัย	2.82	.720	2.94	.594	3.36	.607	3.39	.475	3.37	.534	3.63	.559
การมีส่วนร่วม ขณะเกิด สาธารณภัย	2.74	.773	3.05	.718	3.32	.695	3.42	.500	3.31	.519	3.40	.393
การมีส่วนร่วม หลังเกิด สาธารณภัย	2.64	.803	2.99	.819	3.24	.809	3.35	.572	3.37	.612	3.48	.493
รวม	2.73	.724	2.99	.637	3.30	.637	3.39	.447	3.35	.483	3.50	.380

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	p-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	2.230	.000*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.435	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	2.401	.000*
รวม	2.954	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน
ดังนี้

อาชีพ	ระดับ ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	ระดับ มัธยมศึกษา ตอนต้นหรือ เทียบเท่า	ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย หรือเทียบเท่า, ปวช.	ระดับ อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี	
	\bar{X}	2.73	2.99	3.31	3.39	3.35	3.50
ระดับ ประถมศึกษ าหรือต่ำกว่า	2.73				.548*		
ระดับ มัธยมศึกษา ตอนต้นหรือ เทียบเท่า	2.99						
ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย หรือเทียบเท่า, ปวช.	3.31	.538*	.418*				
ระดับ อนุปริญญา/ ปวส.	3.39						
ปริญญาตรี	3.35						
สูงกว่า ปริญญาตรี	3.50						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, ปวช.กับประชาชนที่มีระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, ปวช.กับประชาชนที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่ามีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ากับประชาชนที่มีระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		พนักงาน เอกชน		เกษตรกร		พ่อบ้าน / แม่บ้าน		อื่นๆ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อน เกิดสาธารณภัย	3.33	.660	3.27	.507	3.23	.740	2.77	.608	3.36	.591
การมีส่วนร่วมขณะ เกิดสาธารณภัย	3.27	.727	3.27	.588	3.24	.728	2.72	.726	3.27	.619
การมีส่วนร่วมหลัง เกิดสาธารณภัย	3.01	.747	3.28	.689	3.144	.805	2.69	.760	3.23	.864
รวม	3.23	.661	3.28	.544	3.21	.708	2.73	.647	3.28	.627

ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	p-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	14.471	.000*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	12.992	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	8.989	.000*
รวม	13.754	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน
ดังนี้

อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน เอกชน	เกษตรกร	พ่อบ้าน / แม่บ้าน	อื่นๆ
\bar{X}	3.23	3.28	3.21	2.73	3.28
ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.23				
พนักงานเอกชน	3.28			.546*	
เกษตรกร	3.21			.475*	
พ่อบ้าน /แม่บ้าน	2.73	.504*			
ปริญญาตรี	3.28				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีอาชีพพ่อบ้าน /แม่บ้านกับประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานเอกชน กับประชาชนที่มีพ่อบ้าน /แม่บ้านมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกับประชาชนที่มีอาชีพพ่อบ้าน /แม่บ้านมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว

การมีส่วนร่วม	โสด		สมรส		หม้าย		หย่าร้าง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิด สาธารณภัย	3.41	.548	3.07	.709	2.89	.658	3.15	.446
การมีส่วนร่วมขณะเกิด สาธารณภัย	3.41	.585	3.03	.752	2.81	.754	3.02	.505
การมีส่วนร่วมหลังเกิด สาธารณภัย	3.44	.674	2.95	.806	2.71	.881	3.01	.778
รวม	3.42	.541	3.02	.703	2.80	.667	3.06	.512

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามสถานภาพในครอบครัว

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	p-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	5.745	.001*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	6.551	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	8.777	.000*
รวม	8.256	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีสถานภาพใน
ครอบครัว แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน
มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามอาชีพซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่พบว่าแตกต่างกัน ดังนี้

สถานภาพใน		โสด	สมรส	หม้าย	หย่าร้าง
ครอบครัว	\bar{X}	3.42	3.02	2.80	3.06
โสด	3.42		.401*	.615*	.361*
สมรส	3.02				
หม้าย	2.80				
หย่าร้าง	3.06				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่าง
ประชาชนที่มีสถานภาพในครอบครัว แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีสถานภาพโสดกับประชาชนที่มีสถานภาพสมรสมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีสถานภาพโสดกับประชาชนที่มีสถานภาพหม้ายมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีสถานภาพโสดกับประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้างมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระดับรายได้/เดือน

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามรายได้/เดือน

การมีส่วนร่วม	ต่ำกว่า 5,000 บาท		5,000 - 10,000 บาท		10,000 - 15,000 บาท		สูงกว่า 15,000 บาท		อื่น ๆ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.11	.635	3.19	.739	2.98	.631	3.47	.447	2.90	.000
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.16	.759	3.24	.716	2.85	.734	3.25	.479	2.57	.751
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.19	.881	3.14	.774	2.81	.824	3.25	.556	2.13	.982
รวม	3.15	.702	3.19	.685	2.88	.689	3.32	.415	2.53	.577

ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามรายได้/เดือน

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	P-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	4.767	.001*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	6.749	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	5.724	.000*
รวม	6.189	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีรายได้/เดือนแตกต่างกัน
กับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน มีความแตกต่างกัน
ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามรายได้/เดือนซึ่งผลการวิเคราะห์รายคู่
พบว่าแตกต่างกัน ดังนี้

รายได้/เดือน	\bar{X}	5,000 -	10,000 -	สูงกว่า	อื่น ๆ	
		ต่ำกว่า 5,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	15,000 บาท		
	\bar{X}	3.15	3.19	2.88	3.32	2.53
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.15					
5,000 - 10,000 บาท	3.19					
10,000 - 15,000 บาท	2.88	.275*				
สูงกว่า 15,000 บาท	3.32		.445*			.789*
อื่น ๆ	2.53					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่มีรายได้/เดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีรายได้/เดือนต่ำกว่า 5,000 บาทกับประชาชนที่มีรายได้/เดือน 10,000 - 15,000 บาท มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีรายได้/เดือน 10,000 - 15,000 บาท กับประชาชนที่มีรายได้/เดือนสูงกว่า 15,000 บาทมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีรายได้/เดือนสูงกว่า 15,000 บาทกับประชาชนที่มีรายได้/เดือนอื่น ๆ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	1-5 ปี		6-10 ปี		11-15 ปี		15 ปีขึ้นไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	3.41	.357	3.39	.564	3.11	.721	3.04	.709
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	3.55	.387	3.43	.575	3.07	.742	2.96	.749
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	3.57	.501	.334	.689	2.98	.886	2.90	.800
รวม	3.51	.329	3.39	.538	3.05	.731	2.97	.700

ตารางที่ 4.36 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การมีส่วนร่วม	f-Ratio	P-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	6.515	.000*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	12.743	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	11.929	.000*
รวม	12.047	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านมีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งผลการวิเคราะห์
รายคู่พบว่าแตกต่างกัน ดังนี้

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	15 ปีขึ้นไป
\bar{X}	3.51	3.39	3.05	2.97
1-5 ปี	3.51			.539*
6-10 ปี	3.39	.455*		
11-15 ปี	3.05		.332*	
16 ปีขึ้นไป	2.97			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.37 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 1-5 ปี กับประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 6-10 ปี กับประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11-15 ปี มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 1-5 ปี กับประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 16 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.8 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่

การมีส่วนร่วม	สมุทรปราการ		ฉะเชิงเทรา		นครนายก		ปราจีนบุรี		สระแก้ว	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	2.90	1.04	2.56	.303	2.73	.824	3.54	.504	3.37	.476
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	2.72	.954	2.46	.411	2.69	.882	3.49	.537	3.41	.515
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	2.65	.987	2.31	.315	2.56	.938	3.53	.636	3.36	.606
รวม	2.76	.942	2.44	.268	2.66	.818	3.52	.474	3.38	.461

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัด
ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี
จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่

การมีส่วนร่วม	F-Ratio	P-Value
การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย	47.782	.000*
การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย	54.506	.000*
การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย	59.876	.000*
รวม	69.000	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่มีจังหวัดที่อาศัยอยู่
แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกัน
และบรรเทา สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน มีความ
แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบรายคู่ เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่ซึ่งผลการวิเคราะห์
รายคู่พบว่าแตกต่างกัน ดังนี้

จังหวัดที่อาศัยอยู่	สมุทรปราการ	ฉะเชิงเทรา	นครนายก	ปราจีนบุรี	สระแก้ว
\bar{X}	2.76	2.44	2.66	3.52	3.38
สมุทรปราการ	2.76	.314*			
ฉะเชิงเทรา	2.44				
นครนายก	2.66				
ปราจีนบุรี	3.52	1.07*	.859*		.138*
สระแก้ว	3.38	.625*	.939*	.720*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.40 พบว่า การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ ระหว่างประชาชนที่พักในจังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า

ประชาชนที่พักในจังหวัดสมุทรปราการกับประชาชนที่พักในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดปราจีนบุรีกับประชาชนที่พักในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดปราจีนบุรีกับประชาชนที่พักในจังหวัดนครนายก มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดปราจีนบุรีกับประชาชนที่พักในจังหวัดสระแก้ว มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดสระแก้วกับประชาชนที่พักในจังหวัดสมุทรปราการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดสระแก้วกับประชาชนที่พักในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่พักในจังหวัดสระแก้วกับประชาชนที่พักในจังหวัดนครนายก มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 3 ปราจีนบุรี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทั้ง 3 โครงการ หรือเป็นบางโครงการก็ได้ โครงการทั้ง 3 โครงการหรือเป็นบางโครงการ โครงการดังกล่าว ได้แก่ โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM) และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (OTOS) จังหวัด ซึ่งมีผู้ผ่านการฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น 44860 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่

อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ทั้ง 5 จังหวัด ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้ง 3 โครงการหรือเป็นบางโครงการ ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Tato Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stages Random Sampling) ซึ่งรวบรวมและเก็บข้อมูลแบบสอบถามที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสาธารณภัยและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย

หมายเหตุ : ไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการที่จะให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากยิ่งขึ้น

1.2.3 การทดสอบเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอให้ตรวจสอบทบทวนก่อนลงมือเก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามที่ได้มาดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่น (Try Out) โดยการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาวิจัย จำนวน 30 คน ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.9264

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบอย่างถูกต้องและนำข้อมูลไปจัดระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์และใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมุติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ One Sample, t-test One – Way ANOVA , LSD (Least Significant Different)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 ส่วนใหญ่อยู่อายุ 31-40 ปี มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า มีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 สถานภาพสมรส มีจำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รายได้ ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จนถึงปัจจุบัน 16 ปีขึ้นไป มีจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 จังหวัดที่อาศัยอยู่เป็นจังหวัด สระแก้ว มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 341 คน เป็นอันดับ 1

1.3.2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่อง สาธารณภัย และการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย

ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัย โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อคำถาม “สาธารณภัย คือ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาคราชการ ไม่ว่าจะเกิด จากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น” ตอบถูกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

1.3.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) รายละเอียด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้ง 3 ด้าน มีผลปรากฏ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมก่อนเกิดภัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความเห็นในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.12 และเมื่อพิจารณาอันดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเรียงคะแนน

2) การมีส่วนร่วมก่อนเกิดภัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความเห็นในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.12 และเมื่อพิจารณาอันดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเรียงคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบ และร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา ค่าเฉลี่ย 3.31 ร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย ค่าเฉลี่ย 3.27 ร่วมในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัยภายในชุมชน เช่น เครื่องไซเรนมือหมุน การบอกวัดปริมาณน้ำฝน วิทยุสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 2.83

3) การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความเห็นในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.10 และเมื่อพิจารณาอันดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเรียงคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมกับทางราชการในการดูแลเครื่องมือสื่อสารเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น เสี่ยงตามสายหรือห่อกระจายข่าว โทรโข่ง วิทยุสื่อสาร โทรศัพทน์กหวีด ค่าเฉลี่ย 3.22 ร่วมกับทางราชการในการแจ้งข่าวสาธารณภัยและวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของประชาชน และมีส่วนร่วมร่วมกับทางราชการหรือผู้นำชุมชนในการแจ้งประชาชนให้เตรียมตัวรับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น เช่น หากเกิดอุทกภัยให้ขนย้ายสิ่งของไปไว้ในที่ปลอดภัย การเก็บอาหารและเครื่องคั้นไวยังชีพ เป็นต้น ค่าเฉลี่ย 3.19 และเข้าร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการค้นหาช่วยชีวิตผู้ประสบภัย ค่าเฉลี่ย 2.95

4) การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความเห็นในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 และเมื่อพิจารณาอันดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กรสาธารณกุศลในการดูแลความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัย ค่าเฉลี่ย 3.35 ร่วมกับทางราชการหรือองค์กรภาคเอกชนในการแจ้งข่าวการเกิดสาธารณภัยให้ผู้ประสบภัยทราบ ค่าเฉลี่ย 3.11 ร่วมในการเรียกร้องสิทธิผู้ประสบภัยจากทางราชการ ค่าเฉลี่ย 2.84

1.3.3 การทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาจากตัวแปรอิสระซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ดังนี้

- 1) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน
- 2) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน
- 3) ประชาชนที่มีศาสนาแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน
- 4) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน
- 5) ประชาชนที่มีสถานภาพในครอบครัว แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน
- 6) ประชาชนที่มีรายได้/เดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน
- 7) ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน
- 8) ประชาชนที่มีจังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน

1.3.4 ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถาม ปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น สรุปโดยเรียงตามลำดับคะแนนคำตอบจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

- 1) บทสรุปปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - (1) ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลา
 - (2) ไม่มีงบประมาณ
 - (3) คิดว่าเป็นหน้าที่ของทางราชการเท่านั้น
 - (4) ไม่มีโอกาสเข้าร่วมเพราะไม่มีผู้นำในชุมชน
 - (5) ไม่เห็นความสำคัญ
- 2) สรุปแนวทางที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น
 - (1) จัดหน่วยอาสาสมัครเพื่อคอยดูแลชุมชนและช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดสาธารณภัย

- (2) ร่วมกับหน่วยงานราชการในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขแก่คนในชุมชน
- (3) ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณสุขผ่านช่องทางต่าง ๆ ภายในชุมชน
- (4) จัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กรการกุศลเพื่อเก็บเงินที่ได้จากการระดมทุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชนและสามารถนำไปใช้เมื่อเวลาที่มีสาธารณสุขได้ทันทั่วถึง
- (5) จัดประชุมร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนเป็นประจำทุกสัปดาห์เพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนในการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นเมื่อเกิดสาธารณสุขและหาวิธีการป้องกันสาธารณสุขภายในชุมชน

2. การอภิปรายผล

จากการวิจัยข้างต้นสามารถแยกผลการอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาทำให้ทราบความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อคำถามได้อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุขโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ นพไชสง (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมาในภาพรวม และด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมใช้ประโยชน์ ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา วงศ์ใหญ่ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษาตำบลแม่กระมี อำเภอมืองจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกกลุ่ม (2) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการมากที่สุด และลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบ (3) ปัจจัยอายุ ระดับการศึกษาและการเป็นสมาชิกกลุ่มที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

โดยส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกิดจากประชาชนมากกว่าเกิดจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (5) แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชน คือ ประชาชนต้องตระหนักถึงสิทธิของตนเอง และเข้าใจขอบเขตการใช้สิทธิว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไร มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องชี้แจงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วม ให้ประชาชนได้ทราบ

2. จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในครอบครัว รายได้/เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรีแตกต่างกัน มีเพียงเพศและศาสนาแตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขียวภา พูนพิพัฒน์ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันภัยจากภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากภัยธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของ อปพร. จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน พบว่า อายุ สถานภาพในครอบครัว อาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้/เดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และความรู้ ความเข้าใจจากการฝึกอบรม/ทบทวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล เอี่ยมเจริญ (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันอาชญากรรมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีปัจจัย คือ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ส่วน อายุ อาชีพ ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี ทั้ง 3 ด้านพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้ศึกษาได้ประมวลจากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของผลการวิจัย และนำมาเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ก่อนเกิดภัย ภาครัฐหรือเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (CBDRM) ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไปจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบในวันหยุดราชการ หรือวันหยุด นักชัตตฤกษ์ โดยให้เบี่ยเลี้ยงหรือค่ารถโดยสารเพื่อให้ประชาชนเดินทางมาเข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้ตรงกับภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในชุมชนของตนเองพร้อมทั้งมีการฝึกซ้อมแผน โดยให้ประชาชนเข้าร่วมฝึกซ้อมด้วย และภาครัฐ ควรจัดงบประมาณอบรมโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องสาธารณภัยให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนเพื่อนำไปถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสม จัดให้มีการประเมินความรู้ความเข้าใจและประเมินระดับความมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นระยะๆ เพื่อให้หน่วยงานรัฐนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการเตรียมความพร้อมสำหรับการฝึกอบรมครั้งต่อไป รวมถึงควรจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน มูลนิธิ องค์กรสาธาณกุศล เพื่อวางแผนเตรียมรับสถานการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน

2. ขณะเกิดภัย ภาครัฐ องค์กรไม่ว่าจะเป็นบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร การจัดเตรียมศูนย์อพยพ และงบประมาณที่ควรจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเตรียมงบประมาณเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคนภายในชุมชนของตนเองในเรื่องของสาธารณภัย และจัดฝึกอบรมให้แก่อาสาสมัครดังกล่าว รวมถึงพัฒนาเครื่องมือสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดเตรียมบุคลากรสำหรับประสานกับหน่วยงานภายนอกในเรื่องของพาหนะในการอพยพประชาชน เครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับประชาชนขณะเกิดภัย และจัดหาวิธีดูแลทรัพย์สินและบ้านเรือนของผู้อพยพในระหว่างที่พักอยู่ในศูนย์อพยพ

3. หลังเกิดภัย ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือประชาชนภายหลังเกิดภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังให้เร็วที่สุด และมี

มาตรการป้องกันไม่ให้มีการทุจริตในการจัดทำเอกสารเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือดังกล่าว จัดระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลการขอรับเงินช่วยเหลือตามสิทธิให้ประชาชนเข้าใจ รวมทั้งจัดทำป้ายชี้แจงขยายไปในทุกหมู่บ้านที่ประสบภัย เพื่อให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ครบทุกเขต ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิด หลังเกิดภัย เพื่อนำผลการวิจัยไปพิจารณาหาแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศเพื่อนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบว่ามีความสอดคล้องและมีความแตกต่างกันอย่างไรซึ่งจะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2548) *คู่มือการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น*
กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2548) *คู่มือการป้องกันและระงับอุบัติเหตุเบื้องต้นจากสารเคมี* กรุงเทพมหานคร
วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2548) *การประเมินผลการฝึกซ้อมแผนการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติภายใต้
โครงการให้ความช่วยเหลือด้านที่ปรึกษาจาก GTZ ในพื้นที่นำร่องบ้านทุ่งกระบอก
หมู่ที่ 7 ต.สะตอ อ.เขาสมิง จ.ตราด กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิจัยและ
ความร่วมมือระหว่างประเทศ*
- _____ .(2549) *แนวทางการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาคสนามในการจัดการความเสี่ยง
จากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในประเทศไทย* นิลุลล ลู่พานิช
Under the Assignment of GTZ
- _____ .(2549) *คู่มือการป้องกันภัยสำหรับประชาชน* กรุงเทพมหานคร กลุ่มงานสนับสนุน
การมีส่วนร่วม สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย
- _____ .(2550) *คู่มือการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานสำหรับประชาชน*
กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2550) *พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550* กรุงเทพมหานคร
- _____ .(2550) *เรียนรู้จัดการภัยพิบัติ* กรุงเทพมหานคร กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
- _____ .(2551) *สถิติสถานการณ์สาธารณภัยประจำปี 2551* กรุงเทพมหานคร ศูนย์อำนวยการ
บรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2552) *สถานการณ์สาธารณภัย ประจำปี 2552* กรุงเทพมหานคร ศูนย์อำนวยการ
บรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2553) *คู่มือ โครงสร้างและอัตรากำลัง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*
กรุงเทพมหานคร กองการเจ้าหน้าที่
- _____ .(2553) *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557*
สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- _____ .(2553) *สถานการณ์สาธารณภัย ประจำปี 2552* กรุงเทพมหานคร ศูนย์อำนวยการ
บรรเทาสาธารณภัย

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2555) *คู่มือการจัดการภัยพิบัติสำหรับประชาชน*
กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย
- กัลยา มหาอำนาจ พันตำรวจโทหญิง (2547) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรม ศึกษาเฉพาะกรณี: ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขต
หมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ข่าวไทยรัฐออนไลน์ (2556) “10 อันดับ มหาชนวิบัติภัย ที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์”
สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/content/overxea/225103>
วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2556
- จรรยาพันธุ์ เชี่ยววิทย์ (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา พื้นที่ป่าเขาหลวงและชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน
อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ชัชวาล เอี่ยมเจริญ (2547) “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันอาชญากรรม
ในจังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ฐิติ ตระกูลเลิศรัตน์ (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน
ในจังหวัดกำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ฐานิศร์ น้อยเพ็ง (2541) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบล
ในการบริหารพัฒนาชนบท ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดอกไม้ บุญศิลาปี (2540) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนเจ้าพนักงานตำรวจ
ในการควบคุมอาชญากรรม : ศึกษากรณีเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธร
อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ดวงเดือน นกหวี (2548) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต”
 วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ถม ทรัพย์เจริญ (2524) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะ
 กรณี อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธานี สามารถกิจ (2546) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย :
 กรณีศึกษาอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์” ปัญหาพิเศษปริญญา
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา
- เชียรชัย บูรพชนก (2532) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมสุขภาพของหมู่บ้านพึ่งตนเอง
 ทางสาธารณสุขมูลฐานในจังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาบริหารสาธารณสุข คณะวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธัญญา อุ่นศรีสง (2552) “การมีส่วนร่วมของพนักงานในการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมการบิน
 เชียงใหม่ บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นเรศ ชมบุญ (2546) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า :
 กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- บรรพต มาลีหวล (2544) “นโยบายของรัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์
 ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าค้ำกระเบน จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์
 ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทรัพยากรป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เบญจมาศ จันทร์เอี่ยม (2526) “การเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในการมีสวนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 ระหว่างบ้านสวนพลูกับบ้านหุซังอุทัยธานี” อุทัยธานี ประชาชนิยมการพิมพ์
- ประสพสุข ดีอินทร์ (2531) “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 ในภาคเหนือ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อม
 คณะวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ประกาศรี พิทักษ์สินสุข (2532) “การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท
ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปัญญา ธนะสัมบุญ (2535) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท
และชุมชนตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณี
จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ไพศาล เขาวนะ (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอฉวางต่อการบริหารท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอฉวาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มนู รอดภัย (2545) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาปากกว้าง
ตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มานิตย์ จันท์จำเริญ (2535) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เยาวภา พูนพิพัฒน์ (2550) “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
ในการป้องกันภัยธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิกิพีเดีย (2556) “แผ่นดินไหวในเฮติ พ.ศ. 2553” สืบค้นจาก <http://th.wikipedia.org/wiki>
วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2556
- วิรัตน์ สมสินทรัพย์ (2533) “การมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี
หมู่บ้าน ในอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

- วรัทศน์ วานิชอังกูร (2534) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม : ศึกษาเฉพาะกรณี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วารุณี ล้อมลิ้ม (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายหลังการปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 : ศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วันเพ็ญ นพไชสง (2552) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมใจ เข้มเจริญ (2531) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมจิตร เสาะสมบุรณ์ (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ อปพร. ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี” ค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมหมาย กิตยานุกุล (2542) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำแม่สรวย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมควร สุรภพพิศิษฐ์ (2542) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมบุรณ์ อำพนพนารัตน์ (2542) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาสามหลัน จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เวชศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สมโภช รติโอราฟ (2551) “หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสาขารณภัย” ในเอกสารการสอนชุด
วิชา การจัดการสาขารณภัย พิมพ์ครั้งที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมบัติ บินตะคุ (2552) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สกนธ์ จันทักษ์ (2527) “ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้ง
ศูนย์เยาวชนตำบล จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุวรรณ นวลนุกูล (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” สารนิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกริก
- สุจินต์ ดาววิระกุล (2527) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์เยาวชน
ตำบลจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2528) “ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน
ของประชาชนยากจน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านเขาดิน ตำบลวังน้ำลึก
อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุเมธ แสงนิมมวล (2531) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้าน
เคหะบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหะสถานกรุงเทพมหานคร จำกัด
โครงการ 4 วิทยานิพนธ์ปริญญา” ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม
คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรัตน์ รัตน์นะ (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในจังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- โสภา วงศ์ใหญ่ (2551) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กรณีศึกษาตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อาสาฬห์ เกษมทรัพย์ (2524) “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอ บางมูลนาก จังหวัดพิจิตร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อินทิรา สมบัติชัย (2543) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาบ้านสวนพลู (พุต้อ) และบ้านป่าอู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อิทธิโชค ช่วงจำ (2549) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนา หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- อนุสรณ์ สุวรรณสพิศกร (2529) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ สร้างงานในชนบท (กสข.) ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อุดม คุณชมภู (2549) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล (2545) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง ส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม
- อำพล เนื้อไม้ (2548) “การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของสมาชิก นิคมนครชุม จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อารยา วัฒนกิจ (2526) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุบลวรรณ สืบขุบล (2529) “ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ที่อยู่อาศัย ศึกษากรณีการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้มีรายได้น้อย โครงการพื้นนครบางบัน
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“บันทึกเหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554” สืบค้นจาก <http://www.thaiwater.net/current/menu.html>
วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2556

ภาคผนวก

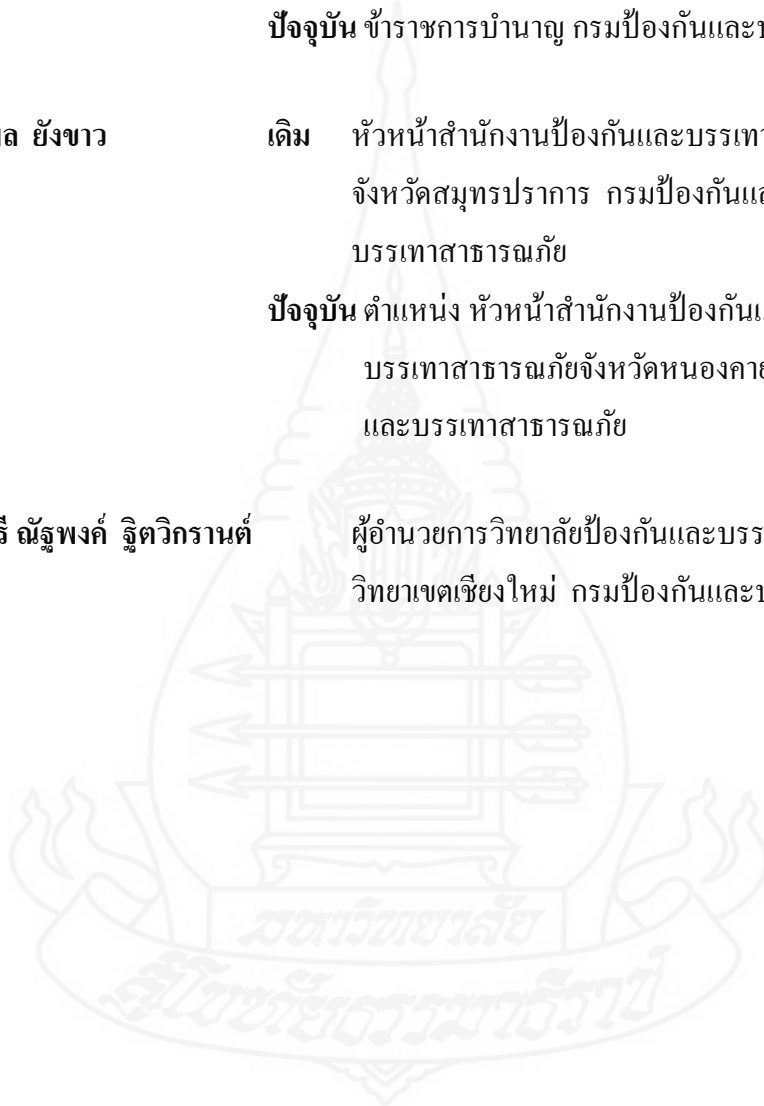
ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

นายไชโย ฤทธิรงค์	<p>เดิม หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัดกาญจนบุรี กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย</p> <p>ปัจจุบัน ข้าราชการบำนาญ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p>
นายพีระพล ยังขาว	<p>เดิม หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสมุทรปราการ กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย</p> <p>ปัจจุบัน ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหนองคาย กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย</p>
ว่าที่ร้อยตรี ณัฐพงศ์ จิตวิกรานต์	<p>ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขตเชียงใหม่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p>

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

เลขที่

--	--	--	--

แบบสอบถาม

เรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี**
คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี” ในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ศึกษาขอทราบข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษา จึงขอความร่วมมือให้ท่าน ตอบตามความเป็นจริงเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลหรือแนวทางปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการเตรียมการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการที่จะให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามี

ส่วนร่วม

ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ()

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ () ต่ำกว่า 20 ปี () 20-30 ปี

() 31-40 ปี () 41-50 ปี

() 50 ปีขึ้นไป

3. ศาสนา () พุทธ () คริสต์
() อิสลาม () อื่น ๆ
4. ระดับการศึกษา () ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
() ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, ปวช.
() ระดับอนุปริญญา/ปวส.
() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ () ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ () พนักงานเอกชน
() เกษตรกร () พ่อบ้าน /แม่บ้าน
() อื่น ๆ
- (ระบุ).....
6. สถานภาพในครอบครัว () โสด () สมรส
() หม้าย () หย่าร้าง
7. รายได้/เดือน
() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,000 - 10,000 บาท
() 10,000 - 15,000 บาท () สูงกว่า 15,000 บาท
() อื่น ๆบาท (รายได้จากการเกษตร, การประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ)
8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนจนถึงปัจจุบัน
() 1-5 ปี () 6-10 ปี
() 11-15 ปี () 16 ปีขึ้นไป
9. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในจังหวัด
() สมุทรปราการ () ฉะเชิงเทรา
() นครนายก () ปราจีนบุรี
() สระแก้ว

10. ท่านเคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหลักสูตรใด
(ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) () หนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (OTOS)
 () โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความรู้ เกี่ยวกับสาธารณสุขและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุข

ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุข	ใช่	ไม่ใช่
<ol style="list-style-type: none"> 1. สาธารณภัย คือ อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาคราชการ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น 2. ความรุนแรงของสาธารณภัย แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 สาธารณภัยขนาดเล็ก ระดับ 2 สาธารณภัยระดับกลาง และระดับ 3 สาธารณภัยขนาดใหญ่ 3. สาธารณภัยแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยจากการก่อวินาศกรรม 4. เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ 5. องค์ประกอบของไฟ ได้แก่ เชื้อเพลิง ออกซิเจน ความร้อน 6. เทคนิคในการใช้ถังดับเพลิง ได้แก่ ดึงสายฉีดจากที่เก็บ ปลดลือกลว้ที่หัวถัง กดก้านฉีดหรือบีบก้านทั้งสองเข้าหากันเพื่อทำการฉีดสาร สายสายฉีดไปมาทั้งซ้ายและขวา 7. ขณะเกิดแผ่นดินไหว หากขับรถให้รีบขับไปให้พ้นสถานที่นั้นแล้วรีบออกจากตัวรถทันที 8. ลมพายุที่ก่อให้เกิดวาทภัยขึ้นในประเทศไทยมีหลายชนิด ได้แก่ พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น พายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน 9. การป้องกันอันตรายจากก๊าซหุงต้มรั่ววิธีหนึ่ง คือ เลือกใช้ถังก๊าซ อุปกรณ์และท่อก๊าซที่ได้มาตรฐาน 10. วิธีป้องกันอันตรายจากสารเคมีอันตราย ได้แก่ ไม่สัมผัสสถานะบรรจุสารเคมีที่ชำรุดหรือสารรั่วไหล อย่าเข้าไปใกล้จุดเกิดเหตุ ควรอยู่ห่างอย่างน้อย 50 เมตร และอยู่เหนือลมหรือที่สูงหรือออกจากบริเวณที่เกิดเหตุทันทีหากเห็นว่า ไม่ปลอดภัย 		

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากวิทยุ					
2. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากโทรทัศน์					
3. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากการกระจายเสียง ตามสาย หอกระจายข่าว					
4. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากการประชุมภายใน ชุมชน					
5. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากการพูดคุย การ สนทนา					
6. ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ สาธารณภัยจากป้ายโปสเตอร์ ปัด ประกาศ ใบปลิว แผ่นพับจาก หน่วยงานราชการ องค์กร ภาคเอกชน					

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โปรดเติมเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง

1. การมีส่วนร่วมก่อนเกิดสาธารณภัย

ประเด็น	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มาก ที่สุด
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์แจ้งเตือนภัยภายในชุมชน เช่น เครื่องไซเรนมือหมุน กระบอกวัดปริมาณ น้ำฝน วิทยุสื่อสาร					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยเส้นทางอพยพ และพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพ					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์สาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชน ในการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชน ในการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบ					
1.6 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการหรือชุมชน ในการติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา					
1.7 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่อาศัยอยู่					

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
<p>1.8 ท่านมีส่วนร่วมฝึกซ้อมตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล</p> <p>1.9 ท่านมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแนะนำชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>1.10 ท่านมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ หรือจังหวัดในการให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชน</p>					

2. การมีส่วนร่วมขณะเกิดสาธารณภัย

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.1 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการแจ้งข่าวสาธารณภัยและวิธี ป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ของประชาชน					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ หรือผู้นำชุมชนในการแจ้ง ประชาชนให้เตรียมตัวรับภัยพิบัติ ที่จะเกิดขึ้น เช่น หากเกิดอุทกภัย ให้ขนย้ายสิ่งของไปไว้ในที่ ปลอดภัย การเก็บอาหารและ เครื่องดื่มไว้ยังชีพ เป็นต้น					
2.3 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการหรือ องค์กรภาคเอกชนในการ เตรียมการอพยพประชาชน เช่น การสำรวจยอด ทำบัญชีผู้อพยพ แจ้งประชาชนให้เตรียมการอพยพ					
2.4 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการหรือ องค์กรภาคเอกชนในการอพยพ ประชาชนไปยังที่ปลอดภัย เช่น การตรวจสอบจำนวนผู้อพยพ การดูแลความปลอดภัยและ ความสงบของศูนย์อพยพ การจัดผู้ให้บริการทางการแพทย์					

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2.5 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการดูแลเครื่องมือสื่อสารเพื่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น เสียงตามสายหรือหอกระจายข่าว โทรโข่ง วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ นกหวีด					
2.6 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการหรือ องค์กรภาคเอกชน ในการค้นหา ช่วยชีวิตผู้ประสบภัย					
2.7 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการแจ้งความคืบหน้าของ สถานการณ์สาธารณภัยให้ผู้อพยพ ทราบ					
2.8 ท่านมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน ในการแจ้งขอความช่วยเหลือ ให้แก่ผู้ประสบภัยจากหน่วยงาน ของทางราชการ					
2.9 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร สาธารณกุศล เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประสบภัยใน การเดินทางเข้าและออกจากที่พัก ขณะเกิดภัย					
2.10 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร สาธารณกุศล ในการดูแล ความปลอดภัยของบ้านเรือน และทรัพย์สินของผู้ที่อพยพ ในระหว่างที่ผู้อพยพได้ย้ายไป อยู่ในศูนย์อพยพ					

3. การมีส่วนร่วมหลังเกิดสาธารณภัย

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3.1 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการสำรวจความเสียหายและ จัดทำบัญชีเสนอหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการช่วยเหลือ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง					
3.2 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร สาธารณกุศล ในการจัดเตรียมและ สนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อสงเคราะห์ผู้ประสบภัย					
3.3 ท่านมีส่วนร่วมกับทางราชการ ในการช่วยซ่อมแซมที่พักอาศัย ถนน และ สะพานเพื่อให้คืนสภาพเดิม					
3.4 ท่านมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน ในการประสานงานกับหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการที่ เกี่ยวข้อง มูลนิธิ องค์กรการกุศล เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจาก เกิดสาธารณภัย					
3.5 ท่านเข้าร่วมประชุมกับ คณะกรรมการชุมชนในการพิจารณา ของงบประมาณสนับสนุนจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย เบื้องต้นทั้งในเรื่อง ของที่พักอาศัย อาหาร ยา รักษา โรค และเงินช่วยเหลือ					

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3.6 ท่านได้ร่วมกับประชาชนใน ชุมชนจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ หมู่บ้าน					
3.7 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการหรือ องค์กรภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวก ความสะดวกให้กับผู้ประสบภัย เช่น หลังจากเกิดอุทกภัยได้จัดรถ เรือท้องแบน ฯลฯ					
3.8 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการ องค์กรภาคเอกชน หรือองค์กร สาธารณกุศล ในการดูแลความ ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ของผู้ประสบภัย					
3.9 ท่านมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง สิทธิของผู้ประสบภัยจากทาง ราชการ					
3.10 ท่านเข้าร่วมกับทางราชการ หรือองค์กรภาคเอกชน ในการแจ้งข่าวการเกิด สาธารณภัยให้ผู้ประสบภัยทราบ					

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น

4.1 ท่านคิดว่าปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่เห็นความสำคัญ
- ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลา
- คิดว่าเป็นหน้าที่ของทางราชการเท่านั้น
- ไม่มีโอกาสเข้าร่วมเพราะไม่มีผู้นำในชุมชน
- ไม่มีงบประมาณ

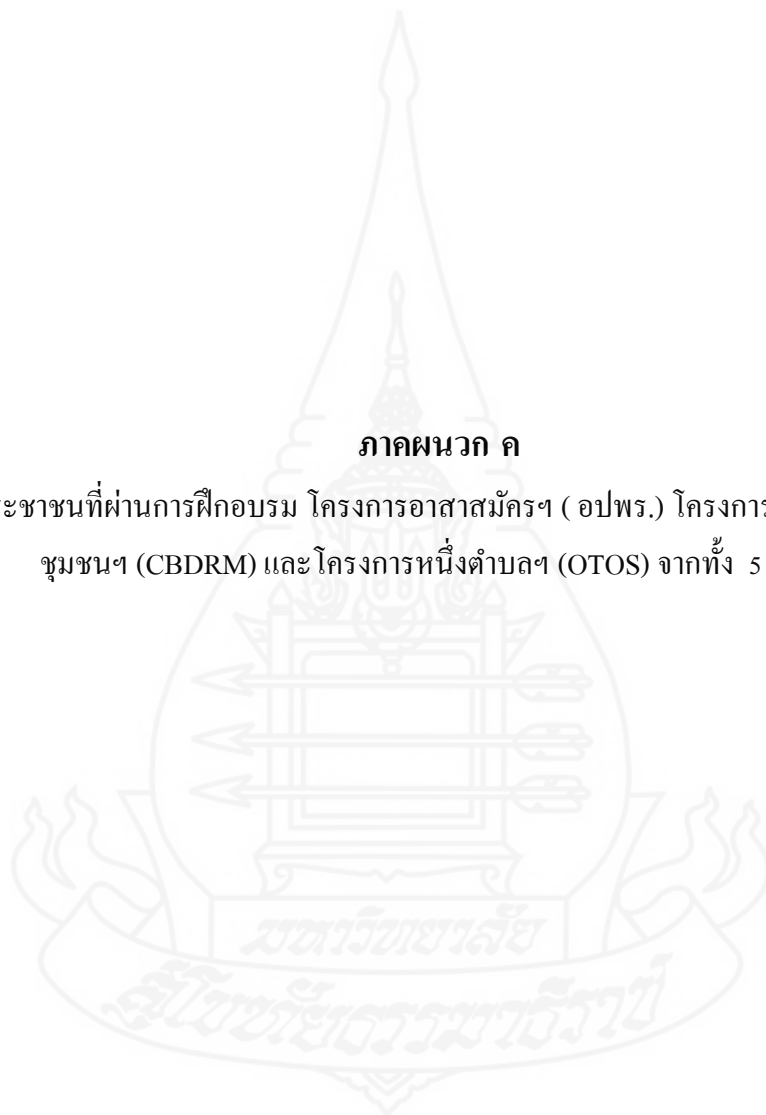
4.2 ท่านมีแนวทางแก้ไขอย่างไรที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยผ่านช่องทางต่าง ๆ ภายในชุมชน
- จัดประชุมร่วมกับผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนเป็นประจำทุกสัปดาห์เพื่อระดมความคิดของประชาชนในชุมชนในการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นเมื่อเกิดสาธารณภัยและหาวิธีการป้องกันสาธารณภัยภายในชุมชน
- จัดหน่วยอาสาสมัครเพื่อคอยดูแลชุมชนและช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดสาธารณภัย
- จัดตั้งมูลนิธิหรือองค์กรการกุศลเพื่อเก็บเงินที่ได้จากการระดมทุนจากหน่วยงานภายนอก ชุมชนและสามารถนำไปใช้เมื่อเวลาเกิดสาธารณภัยได้ทันที่
- ร่วมกับหน่วยงานราชการในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณภัยแก่คนในชุมชน

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

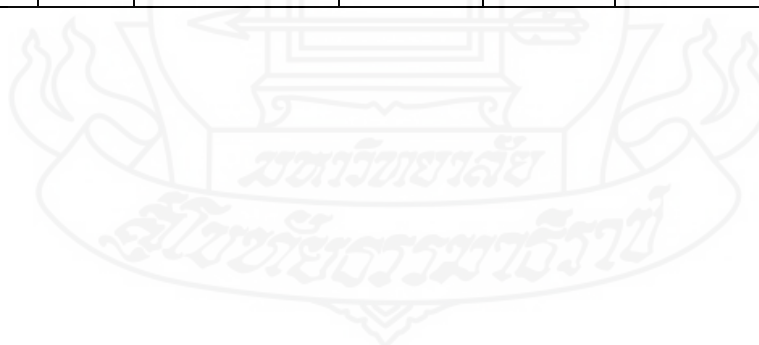
ภาคผนวก ค

จำนวนประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรม โครงการอาสาสมัครฯ (อปพร.) โครงการเสริมสร้างศักยภาพ
ชุมชนฯ (CBDRM) และ โครงการหนึ่งตำบลฯ (OTOS) จากทั้ง 5 จังหวัด

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรม โครงการอาสาสมัครฯ (อปพร.)
โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนฯ (CBDRM) และ
โครงการหนึ่งตำบลฯ (OTOS) จากทั้ง 5 จังหวัด

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่บ้าน/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
1. สมุทรปราการ	เมืองฯ	ปากน้ำ	2,400	-	-	2,400	
		ท้ายบ้าน	29	2	2,4,6/60	91	
		บางปูใหม่	13	-	2,3,4/50	63	
		บางด้วน	8	-	-	8	
		บางโปรง	36	10	1,3,4/50	96	
		บางเมือง	} 600	-	-	} 600	
		บางเมืองใหม่					
		บางปู	6	-	-	6	
		แพรกษา	100	8	-	108	
		แพรกษาใหม่	135	12	-	147	
		สำโรงเหนือ	-	-	-	-	
		เทพารักษ์	220	6	-	226	
		ท้ายบ้านใหม่	36	5	-	41	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
	พระ ประแดง	ทรงคนอง	-	-	-	-	
		บางกะเจ้า	43	5	-	48	
		บางกระสอบ	50	5	-	55	
		บางกอบัว	45	-	-	45	
		บางยอ	22	5	-	27	
		บางน้ำผึ้ง	34	-	-	34	
		ตลาด	} 450	10	ชุมชน ต. ลำโรงกลาง, ต.บาง หญ้าแพรก, ต.บางหัว เสือ/50	510	
	ลำโรง						
	ลำโรงกลาง						
	ลำโรงใต้						
		บางหญ้าแพรก	} 170	10	-	180	
	บางหัวเสือ						
	บางพึ้ง						
	บางครุ						
		บางจาก					
สมุทรปราการ	บางบ่อ	บางบ่อ	50	10	3,4,11/50	110	-
		คลองด่าน	80	10	8,9,11,12/ 60	150	
		คลองสวน	16	4	-	20	
		คลองนิคม	-	-	-	-	
		ชาตรา	-	-	-	-	
		บางเพ็ญ	40	20	-	60	
		บางพลีน้อย	53	9	-	62	
		บ้านระกาศ	84	10	-	94	
		เป็ริง	-	-	-	-	
	บางเสาธง	บางเสาธง	158	10	-	168	
		ศิระจรเข้ น้อย	5	-	-	5	
		ศิระจรเข้ใหญ่	35	-	-	35	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
	บางพลี	บางพลีใหญ่	20	10	-	30	
		บางแก้ว	50	-	-	50	
		บางโหลง	15	5	-	20	
		บางปลา	-	-	-	-	
		ราชาเทวะ	-	-	-	-	
		หนองปรือ	40	5	123/50	95	
สมุทรปราการ	พระ สมุทร- เจดีย์	แหลมฟ้าผ่า	20	-	1,3/50	70	
		นาเกลือ	17	3	-	20	
		ปากคลองบาง ปลาสด	320	60	3,4,5,11/50	430	
		ในคลองบาง ปลาสด					
		บ้านคลองสวน	10	3	-	13	
รวม						6,117	
2. ฉะเชิงเทรา	เมืองฯ	-	633	-	-	633	
		หน้าเมือง	676	20	-	696	
		นครเนื่องเขต	152	18	-	170	
		คลองจุกกระเฉด	28	-	-	28	
		คลองแปรง	137	6	-	143	
		คลองนา	77	10	-	87	
		คลองหลวงแพ่ง	125	10	-	135	
		คลองอุดมชลจร	91	-	-	91	
		ท่าไข่	132	10	-	142	
		บางเตย	79	10	-	89	
		บางแก้ว	114	-	-	114	
		บางขวัญ	105	10	-	115	
		บางตีนเป็ด	126	-	-	126	
		บางกะไห	83	-	-	83	
		บางไผ่	55	-	-	55	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อพพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
		บางพระ	75	10	-	85	
		บ้านใหม่	60	10	-	70	
		วังตะเคียน	106	10	-	116	
		โสธร	59	14	-	73	
		หนามแดง	38	10	-	48	
			48	-		48	
		บางคล้า	113	10	ตำบลในเขต เทศบาล/50	173	
		ปากน้ำ	92	10	-	102	
		บางกระเจ็ด	96	10	246/60	166	
		เสม็ดใต้	60	8	-	68	
		บางสวน	50	10	-	60	
		เสม็ดใต้	140	10	-	150	
2. ฉะเชิงเทรา		ท่าทองหลวง	73	10	-	83	
		สาวชะโงก	76	-	-	76	
		หัวไทร	60	10	-	70	
		บางน้ำเปรี้ยว	394	-	-	394	
		บางขนาก	134	16	-	150	
		ศาลาแดง	13	-	-	13	
		ดอนเกาะกา	122	20	10,11,12/50	172	
		ดอนฉิมพลี	100	-	-	100	
		บึงน้ำรักษ์	51	10	-	121	
		โพรงอากาศ	-	10	1,12,17/60	10	
		โยธะกา	-	-	-	-	
		สิงโตทอง	-	-	-	-	
		หมอนทอง	50	-	-	-	
			46	-	10	50	
			336	-	-	56	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อพพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
	บางปะกง	ท่าข้าม	336	-	-	336	
		ท่าสะอ้าน	188	10	-	198	
		บางปะกง	-	-	-	-	
		บางวัว	173	-	1,2,8,9,16, 18/100	273	
		หอมศีล	150	10	-	160	
		พิมพา	106	10	-	116	
		บางวัวคณารักษ์	60	10	-	70	
		บางผึ้ง	71	-	-	71	
		บางเกลือ	51	10	-	61	
		บางสมัคร	100	10	-	110	
			103	8	-	111	
2. ฉะเชิงเทรา		เขาคิน	-	-	-	-	
		ท่าสะอ้าน	49	-	-	49	
		สองคลอง	189	5	-	194	
		หนองจอก	60	10	-	70	
	บ้านโพธิ์		411	-	-	411	
		บ้านโพธิ์	20	10	-	30	
		เทพราช	142	-	-	142	
		ลาดขวาง	50	10	-	60	
		เกาะไร่	34	-	-	34	
		คลองขุด	41	10	-	51	
		คลองบ้านโพธิ์	37	11	-	48	
		คลองประเวศ	56	11	-	67	
		ดอนทราย	75	10	-	85	
		เทพราช	196	10	-	206	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
		บางกรูด	40	-	-	40	
		สนามจันทร์	34	-	-	34	
		ลิบเอ็ดศอก	35	10	-	45	
		แสนภูคาย	36	-	-	36	
		หนองตีนนก	32	10	-	42	
		หนองบัว	48	-	-	48	
		แหลมประจักษ์	32	8	1-6/100	140	
	แปลง ยาว	ทุ่งสะเดา	93	-	-	93	
		แปลงยาว	50	9	-	59	
		หัวสำโรง	95	30	-	125	
		วังเย็น	202	36	-	238	
		หนองไม้แก่น	159	13	-	172	
			113	10	บ้านหนอง ไม้แก่น/50	173	
2. ฉะเชิงเทรา	พนม สารคาม	พนมสารคาม	371	-	-	371	
		เกาะขนุน	172	18	-	190	
		เขาหินซ้อน	121	20	-	141	
		บ้านช่อง	157	20	2,9,10/50	227	
		ท่าถ่าน	113	-	-	113	
		ท่าถ่าน	42	-	-	42	
		เมืองเก่า	50	-	-	50	
		หนองยาว	72	10	-	82	
		หนองแหน	-	5	-	5	
	ราช สำน	บางคา	210	-	-	210	
		เมืองใหม่	12	-	-	12	
		คองน้อย	20	9	-	29	
			15	-	8,10,12/50	65	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
	สนาม ชัยเขต	สนามชัยเขต	127	-	-	127	
		คู้ายายหมี่	135	10	-	145	
		ทุ่งกระดาน	105	10	-	115	
		ทุ่งพระยา	148	10	1,5,6/50	208	
		ลาดกระทิง	167	10	4,11,15/50	227	
				203	5	-	208
	ท่า ตะเกียบ	ท่าตะเกียบ	395			395	
		คลองตะเกรา	106	10	10,20,21/50	166	
			115	20	-	135	
	คลอง เขื่อน	ก๊อนแก้ว	54	-	-	54	
		คลองเขื่อน	62	5	-	67	
		บางตลาด	56	11	3,4,5/50	117	
		บางโรง	50	3	-	53	
		บางเล่า	56	10	-	66	
				54	10	-	64
รวม						13,042	
3. นครนายก	เมืองฯ		-	20	-	20	
		ท่าช้าง	69	20	-	89	
		พรหมณี	339	10	-	349	
		สาธิตา	20	10	1-10/360	390	
		เขาพระ	90	10	11-13/60	160	
		ศรีจุฬา	40	10	-	50	
		ดงละคร	111	10	-	121	
		หินตั้ง	70	10	1,2,3,5,7,9/ 100	180	
		ศรีนาวา	20	10	-	30	
		ท่าทราย	63	10	-	73	
			27	10	-	37	
		คอนขอ	70	10	1-7/120	200	
		บ้านใหญ่	70	10	-	80	
วังกระโจม							

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
	ปากพลี	เกาะหวาย	107	20	-	127	
		เกาะโพธิ์	89	10	-	99	
		ปากพลี	72	10	-	82	
		โคกกรวด	70	10	-	80	
		นาหินลาด	70	10	1,2,3/60	140	
		หนองแสง	22	10	-	32	
		ท่าเรือ	70	10	1,2,3,6/60	140	
	บ้านนา	บ้านนา	89	20	-	109	
		บ้านพร้าว	156	10	-	166	
		บ้านพริก	209	10	-	219	
		อาษา	18	10	-	28	
		ทองหลาง	56	10	-	66	
		บางอ้อ	110	10	-	120	
		พิกุลออก	113	10	-	123	
		ป่าชะ	70	10	4,5,12/60	140	
		เขาเพิ่ม	70	10	7,9,12,13/6	140	
		ศรีกะอาง	68	10	0	78	
					-		
3. นครนายก	องครักษ์	องครักษ์	117	20	-	137	
		คลองใหญ่	89	10	-	99	
		ชุมพล	55	10	-	65	
		ทรายมูล	36	10	-	46	
		บางปลากด	8	10	-	18	
		บางลูกเสือ	68	10	-	78	
		บางสมบูรณ์	70	10	-	80	
		บึงศาล	20	10	-	30	
		พระอาจารย์	81	10	-	91	
		โพธิ์แทน	13	10	-	23	
		ศิระกระบือ	70	10	-	80	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
รวม						4,415	
4. ปราจีนบุรี	เมืองฯ	บ้านนาปรือ	170	10	-	180	
		โคกมะกอก	50	10	-	60	
		ดงขี้เหล็ก	52	10	-	62	
		ดงพระราม	209	10	-	219	
		ไม้เค็ด	182	10	-	192	
		บ้านพระ	229	10	-	239	
		รอบเมือง	308	10	-	318	
		บางเดชะ	123	10	-	133	
		เนินหอม	25	20	-	45	
		ท่างาม	166	10	-	176	
		โคกไม้ลาย	62	10	1-12/200	272	
		โนนหอม	80	20	-	100	
		วัดโบสถ์	50	10	-	60	
			40	10	-	50	
	กบินทร์บุรี	กบินทร์	356	20	-	376	
		เมืองเก่า	384	20	3,5,6,15/50	454	
		สระบัว	111	10	-	121	
		นนทรี	156	10	-	166	
		วังตาล	142	10	-	152	
		ลาดตะเคียน	181	10	-	191	
		หาดนางแก้ว	140	-	-	140	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
4. ปราจีนบุรี		ย่านรี	32	10	-	42	
		นาแวม	108	10	1,3,6,10.11	168	
		บ้านนา	198	10	/50	208	
		บ่อทอง	126	10	-	136	
		หนองกี่	108	10	-	118	
		วังตะเคียน	59	10	-	119	
		วังท่าช้าง	265	10	7/50	275	
		เขาไม้แก้ว	168	10	-	178	
		หาดนางแก้ว	-	10	-	10	
	นาดี	นาดี	358	20	-	378	
		ลำพันตา	100	10	-	110	
		สะพานหิน	53	10	-	63	
		ทุ่งโพธิ์	154	10	-	164	
		แก่งดินสอ	149	10	-	159	
		บุพราหมณ์	180	10	1-10/200	390	
	ศรีมหา โพธิ์	ศรีมหาโพธิ์	297	20	-	317	
		กรอกสมบูรณ	227	20	-	247	
		ท่าชุม	218	6	-	224	
		หนองโพรง	260	10	-	270	
		หัวหว้า	220	10	-	230	
		ดงกระทงยาม	125	10	-	135	
		บ้านทาม	89	10	-	99	
	ประจันต คาม	ประจันตคาม	255	20	-	275	
		โพธิ์งาม	207	20	-	227	
		ดงบัง	80	10	-	90	
		คำโดนด	163	10	15-17/50	223	
		บ้านหอย	50	10	-	60	
		หนองแสง	29	10	-	39	
		บุฝ้าย	101	10	-	111	
		หนองแก้ว	102	10	-	112	
		เกาะลอย	101	10	-	111	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
4. ปราจีนบุรี	ศรีมโหสถ	โคกปีบ	161	20	-	181	
		โคกไทย	145	10	-	155	
		ไผ่ชะเลียด	61	10	-	71	
	บ้านสร้าง	บ้านสร้าง	187	20	-	207	
		บางเตย	64	10	-	74	
		บางยาง	62	10	-	72	
		บางกระเบา	53	10	-	63	
		บางพลวง	120	10	-	130	
		บางปลาร้า	97	10	-	107	
		บางแตน	108	10	3,4,11/51	169	
						10,223	
5. สระแก้ว	เมืองฯ		239	10	-	249	
		ศาลาลำดวน	274	20	-	294	
		ท่าเกษม	71	20	-	91	
		โคกปีบฝั่ง	204	18	-	222	
		ท่าแยก	-	10	7,8,11,15/80	90	
		บ้านแก้ง	196	10	-	206	
		สระแก้ว	187	10	-	197	
		สระขวัญ	-	10	-	10	
		หนองบอน	50	10	-	70	
	คลอง หาด	คลองหาด	248	10	1,2,5,6,7,1	408	
		คลองไถ่เดือน	132	10	0,12/150	292	
		ซับมะกรูด			1,2,5,6,7,1		
		ไทยอุดม	165	10	0,12/150	175	
		ไทรเดี่ยว	93	10		103	
		ไทรทอง	96	10	-	106	
		เบญจขร	82	10	-	92	
			97	10	-	107	

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ		
5. สระแก้ว	วัฒนานคร	วัฒนานคร	273	20	-	293			
		ช่อกลุ่ม	-	9	3,6,7/70	79			
		แซร์อ้อ	-	10	12/65	75			
		ท่าเกวียน	211	10		221			
		โนนหมากเค็ง	-	10		10			
		ฝักชะ	133	10		143			
		หนองน้ำใส	116	10		126			
		หนอง	200	10		210			
		ตะเคียน บอน				131			
		หนองหมาก ฝ้าย	121	10					
		หนองแวง	-	10		10			
		ห้วยโจด	-	10		10			
		อรัญ ประเทศ	อรัญประเทศ	อรัญประเทศ	494	10	-	504	
				บ้านด่าน	-	10	-	10	
ป่าไร่	158			19	-	177			
ฟากห้วย	-			10	-	10			
คลองทับจันทร์	-			10	-	10			
คลองน้ำใส									
ทับพริก	150			10	-	160			
ท่าข้าม	122			10	-	132			
บ้านใหม่หนอง ไทร	152			10	-	162			
ผ่านศึก	-			10	-	10			
เมืองไผ่	-			10	-	10			
หนองสังข์	140			10	-	150			
หันทราย	-			10	-	10			
	152			10	-	162			

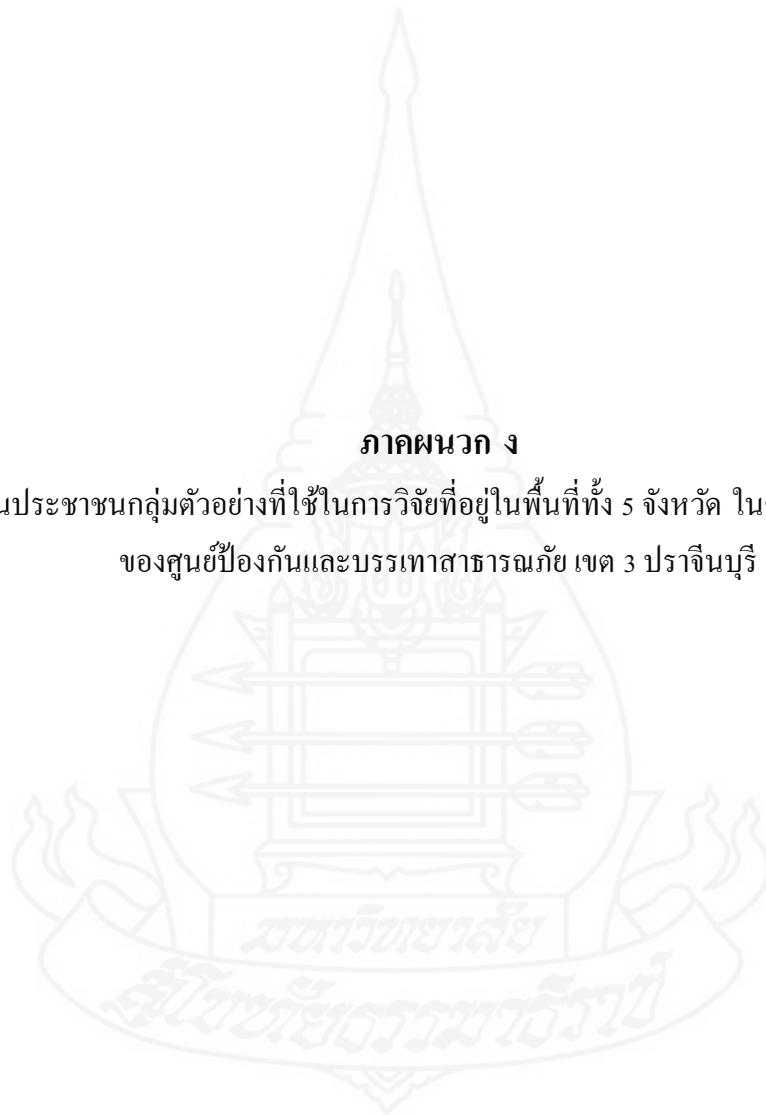
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการ เสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	รวม/คน	หมายเหตุ
5. สระแก้ว	เขาคกรรจ์	เขาคกรรจ์	228	20	-	248	
		เขาสามลึบ	160	10	-	170	
		พระเพลิง	226	10	1-12/280	316	
		หนองหว้า	403	10	-	413	
	วังน้ำเย็น	วังน้ำเย็น	410	10	-	420	
		คลองหินปูน	208	10	-	218	
		ดาหลังใน	270	10	-	280	
		ทุ่งมหาเจริญ	310	10	10,19/70	390	
	ตาพระยา	ตาพระยา	336	20	-	356	
		โคกลาน	135	15	-	150	
		ทัพไทย	170	15	-	185	
		ทัพราช	283	10	-	293	
		ทัพเสด็จ	199	16	-	215	
	วัง สมบูรณ์	วังทอง	351	10	7,9,10,11,1 5/80	441	
		วังสมบูรณ์	281	10	-	291	
		วังใหม่	294	10	-	304	
	โคกสูง	โคกสูง	65	11	1,2,3,6,10/80	156	
		โนนหมากมูน	65	10	1-6/80	155	
		หนองม่วง	205	10	-	215	
		หนองแวง	130	10	-	140	
						10,883	
รวมจำนวน ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมทั้ง 5 จังหวัด						44,680	

- ที่มา : 1. สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. 2547 – 2554
2. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสมุทรปราการ (พ.ศ. 2547 – 2554)
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครนายก, ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี,
สระแก้ว พ.ศ. 2547 – 2555
3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2555

ภาคผนวก ง

จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัด ในความรับผิดชอบ
ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดในความรับผิดชอบ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3
ปราจีนบุรี

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/ คน	โครงการเสริมสร้าง๑/ หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
1. สมุทรปราการ	เมือง๑	ท้ายบ้าน	29	2	2,4,6/60	4/20	51	1
		บางโปรง	36	10	1,3,4/50	1/15	51	1
		เทพารักษ์	220	6	-	-	226	6
	พระประแดง	บางกอบัว	45	-	-	-	45	1
		บางยอ	22	5	-	-	27	1
		บางน้ำผึ้ง	34	-	-	-	34	1

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการเสริมสร้างฯ/ หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
	บางบ่อ	บางบ่อ	50	10	3,4,11/50	3/20	80	2
		คลองด่าน	80	10	8,9,11,12/ 60	8/20	110	3
		คลองสวน	16	4	-	-	20	1
	บางเสาธง	บางเสาธง	158	10	-	-	168	4
		ศิระจรเข้ใหญ่	5	-	-	-	5	1
		ศิระจรเข้น้อย	35	-	-	-	35	1

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/คน	โครงการเสริมสร้าง๑/หมู่บ้านที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
1. สมุทรปราการ	บางพลี	บางพลีใหญ่	20	10	-	-	30	1
		บางแก้ว	50	-	-	-	50	1
		บางโกลน	15	5	-	-	20	1
	พระสมุทรเจดีย์	แหลมฟ้าผ่า	20	-	1,3/50	1/25	45	1
		ในคลองบาง	320	60	34511/50	4/15	395	10
		ปลากรด บ้านคลองสวน	10	3	-	-	13	1
2. ฉะเชิงเทรา	เมือง๑	คลองหลวงแพ่ง	125	10	-	-	135	3
		บางเคย	79	10	-	-	89	2
		บางกะไห	83	-	-	-	83	2

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/คน	โครงการเสริมสร้างฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
	บางคล้า	บางคล้า	113	10	ในเขตเทศบาล/ 50	ในเขตเทศบาล/13	136	3
		สาวชะโงก	76	-	-	-	76	2
		หัวไทร	60	10	-	-	70	2
	บางน้ำเปรี้ยว	บางน้ำเปรี้ยว	134	16	-	-	150	4
		ศาลาแดง	122	20	10,11,12/50	11/15	137	4
		ดอนเกาะกา	100	-	-	-	100	3

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล/ คน	โครงการเสริมสร้าง ฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
2. ฉะเชิงเทรา	บางปะกง	บางปะกง	173	-	1,2,8,9,16,18/10	8/15	188	5
		บางวัว	150	10	-	-	160	4
		พิมพา	60	10	-	-	70	2
	บ้านโพธิ์	คลองบ้านโพธิ์	37	11	-	-	48	1
		ลิบเอ็ดศอก	35	10	-	-	45	1
		แหลมประดู่	32	8	1-6/100	3/20	60	2
	แปลงยาว	วังเย็น	159	13	-	-	172	4
		หนองไม้แก่น	113	10	หนองไม้แก่น/50	หนองไม้แก่น/	138	4
		แปลงยาว	95	30	-	13	125	3

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/คน	โครงการเสริมสร้างฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
	พนมสารคาม	พนมสารคาม	172	18	-	-	190	5
		เกาะขนุน	121	20	-	-	141	4
		ท่าถ่าน	42	-	-	-	42	1
	ราชสาส์น	บางคา	12	-	-	-	12	1
		เมืองใหม่	20	9	-	-	29	1
		ดงน้อย	15	-	81012/50	12/15	30	1

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/คน	โครงการเสริมสร้าง๑/หมู่บ้านที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
2. ฉะเชิงเทรา	สนามชัยเขต	คูยายหมี	105	10	-	-	115	3
		ทุ่งกระดาน	148	10	1,5,6/50	1/15	173	4
		ทุ่งพระยา	167	10	4,11,15/50	4/15	192	5
	ท่าตะเกียบ	ท่าตะเกียบ	106	10	10,20,21/50	21/15	131	3
		คลองตะเกรา	115	20	-	-	135	4
	คลองเขื่อน	ก้อนแก้ว	62	5	-	-	67	2
		คลองเขื่อน	56	11	3,4,5/50	4/15	82	2
		บางโรง	56	10	-	-	66	2

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/คน	โครงการเสริมสร้างฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
3. นครนายก	เมืองฯ	หินตั้ง	70	10	1,2,3,5,7,9/100 1-7/120	5/20	100	3
		บ้านใหญ่	70	10	-	2/20	100	3
		วังกระโจม	70	10	-	-	80	2
	ปากพลี	โคกกรวด	70	10	-	-	80	2
		นาหินลาด	70	10	1,2,3/60	2/20	100	3
		ท่าเรือ	70	10	1,2,3,6/60	2/15	95	3
3. นครนายก	บ้านนา	บ้านนา	89	20	-	-	100	3
		ป่าชะ	70	10	4,5,12/60	4/20	100	3
		เขาเพิ่ม	70	10	7,9,12,15/60	9/15	95	2

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/ คน	โครงการเสริมสร้าง ฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
	องค์กรภัย	บึงศาล	20	10	-	-	30	1
		โพธิ์แทน	13	10	-	-	23	1
		ศิระกระบือ	70	10	-	-	80	2
4. ปราจีนบุรี	เมืองฯ	ดงพระราม	182	10	-	-	192	5
		บ้านพระ ท่างาม	308	10	-	-	318	8
			62	10	1-12/200	6/15	87	2
	กบินทร์บุรี	วัดท่าช้าง	265	10	-	-	275	7
		นาแหม	108	10	1,3,6,10,11/50	3/10	128	3
		เขาไม้แก้ว	168	10	-	-	178	5
	นาดี	ลำพันตา	100	10	-	-	110	3
		ทุ่งโพธิ์	154	10	-	-	164	4
		บุพราหมณ์	180	10	1-10/200	8/10	200	5

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/ คน	โครงการเสริมสร้าง ๑/หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
4. ปราจีนบุรี	ศรีมหาโพธิ์	ศรีมหาโพธิ์	297	20	-	-	317	8
		กรอกสมบูรณ	227	20	-	-	247	6
		ดงกระทายาม	125	10	-	-	135	4
	ประ- จันตคาม	ดงบัง	80	10	-	-	90	2
		คำโตนด	163	10	15-17/50	15/20	193	5
		เกาะลอย	101	10	-	-	111	3

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/ คน	โครงการเสริมสร้าง ๑/หมู่ที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
	ศรีมโหสถ	โคกปีบ	161	20	-	-	181	5
		โคกไทย	145	10	-	-	155	4
		ไผ่ชะเลียด	61	10	-	-	71	2
	บ้านสร้าง	บ้านสร้าง	187	20	-	-	207	5
		บางกระเบา	53	10	-	-	63	2
		บางปลาร้า	97	10	-	-	107	3
5. สระแก้ว	เมือง๑	โคกปีบ้อง	204	18	-	-	222	6
		ท่าเกษม	71	20	-	-	91	2
		ท่าแยก	-	10	7,8,11,15/80	8/20	30	1

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการ ฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบ สอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบล๑/ คน	โครงการเสริมสร้าง ๑/หมู่บ้านที่/คน	หมู่บ้าน ตัวอย่าง/คน		
5. สระแก้ว	คลองหาด	คลองหาด	248	10	1,2,5,6,7, 10,12/150	10/20	278	7
		คลองไก่อี้น	132	10	1,2,5,6,7, 10,12/150	2/20	162	4
		เบญจขร	97	10	-	-	107	3
	วัฒนานคร	วัฒนานคร	273	20	-	-	293	8
		ช่องกุ่ม	-	9	3,6,7/70	7/20	29	1
		ท่าเกวียน	211	10	12/65	12/16	237	6
	อรัญประเทศ	คลองน้ำใส	150	10	-	-	160	4
		เมืองไผ่	140	10	-	-	150	4
		หันทราย	152	10	-	-	162	4

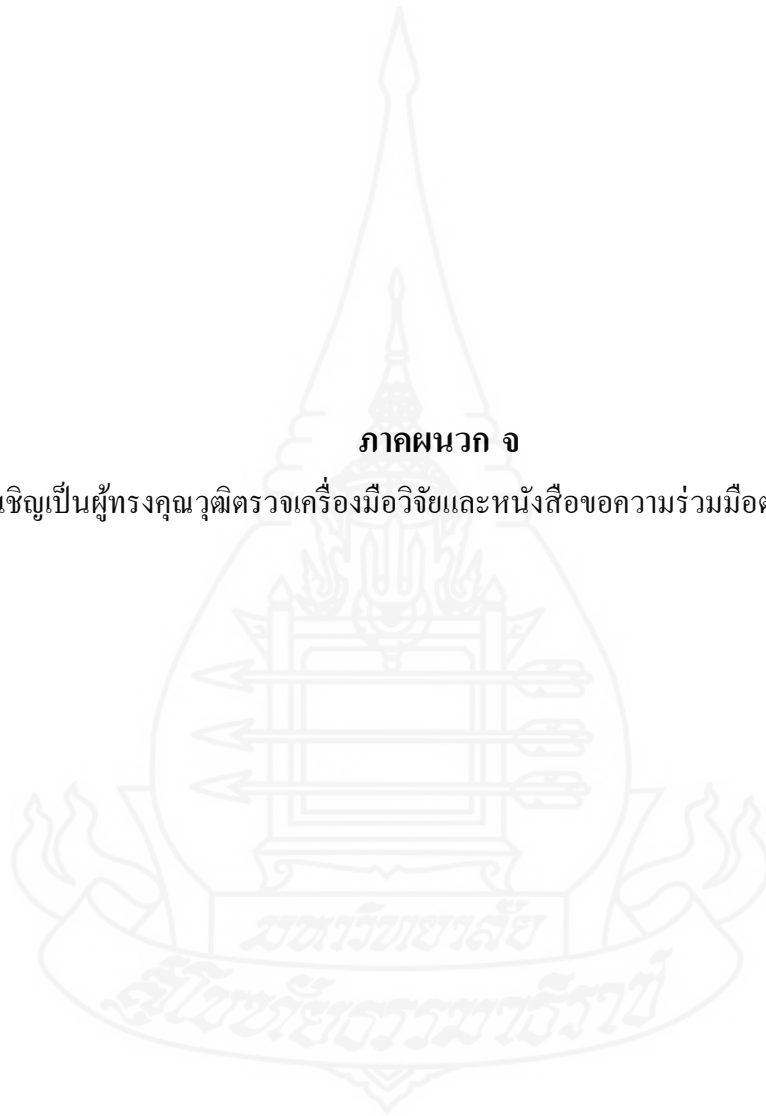
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/คน	โครงการเสริมสร้างฯ/หมู่ที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
	เขาคกรรจ์	เขาคกรรจ์	228	20	-	-	248	7
		เขาสามลิบ	160	10	1-12/280	9/25	195	5
		หนองหว้า	403	10	-	-	413	11
	วังน้ำเย็น	วังน้ำเย็น	410	10	-	-	420	11
		คลองหินปูน	208	10	-	-	218	6
		ทุ่งมหาเจริญ	310	10	10,19/70	10/35	355	9
5. สระแก้ว	ตาพระยา	ตาพระยา	336	20	-	-	356	9
		โคกกลาง	135	15	-	-	150	4
		ทัพเสด็จ	199	16	-	-	215	6
	วังสมบูรณ์	วังทอง	351	10	7,9,10,11,15/80	15/15	376	10
		วังสมบูรณ์	281	10	-	-	291	8
		วังใหม่	294	10	-	-	304	8

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อโครงการและจำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรม				รวมผู้ผ่านการฝึกอบรม/คน	จำนวนแบบสอบถาม
			อปพร./คน	หนึ่งตำบลฯ/คน	โครงการเสริมสร้างฯ/หมู่บ้านที่/คน	หมู่บ้านตัวอย่าง/คน		
	โคกสูง	โคกสูง	65	11	1,2,3,6,10/ 80	1/15	91	2
		โนนหมากมุ่น	65	10	1-6/80	4/20	95	2
		หนองม่วง	205	10	-	-	215	6
รวม							15,167	400

ภาคผนวก จ

หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

๑๒/๑๕๖ หมู่ ๑๕ ถนนบางนา-ตราด

ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๕๔๐

๑๖/ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอนั่งชื่อเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้าสาขาวิชาวิชาการจัดการ

ด้วยดิฉัน น.ส.พรณวิภา ประภาสุข นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิชาการจัดการ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ แผน ก รหัสนักศึกษา ๒๕๕๓๐๐๘๗๔๘ ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสมุทรปราการ หมายเลขโทรศัพท์ที่ทำงาน ๐๒-๓๘๒๖๐๔๐-๒ หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘๕-๐๕๕๒๕๖๕ ดิฉันได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๓ ปราณบุรี ขณะนี้ได้จัดทำเครื่องมือวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว และมีความประสงค์จะเรียนเชิญผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยโดยมีรายชื่อคั่งต่อไปนี้

๑. นายพีระพล ยิงขาว

ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสมุทรปราการ

๒. นายไชโย กุทริรงค์

ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกาญจนบุรี

๓. ว่าที่ร้อยตรี ญัฐพงศ์ ชูดีวิรานต์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขตเชียงใหม่

จึงเรียนมาเพื่อขอนั่งชื่อเชิญบุคคลข้างต้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพรณวิภา ประภาสุข)

ที่ ศธ 0522.17/ บ 1371

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๐ ธันวาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสมุทรปราการ
(คุณพิระพล ยิงขาว)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวพรณวิภา ประภาสุช นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราณบุรี" ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 085-0592565

สาขาวิชา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร, 02-5033612

ที่ ศธ 0522.17/บ 1074

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๐ ธันวาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย วิทยาเขตเชียงใหม่
(ว่าที่ร้อยตรี ณัฐพงศ์ ชูติวิกรานต์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี" ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวให้นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 085-0592565

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

ที่ ศธ 0522.17/ บ 1373

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

40 ธันวาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือนักวิจัย

เรียน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกาญจนบุรี
(คุณไชโย ฤทธิรงค์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวพรรณวิภา ประภาสุข นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประชาชนในเขตจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 3 ปราจีนบุรี" ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 085-0592565

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. 02-5048182,8184

โทรสาร. 02-5033612

๑๒/๑๔๖ หมู่ ๑๕ ถนนบางนา-ตราด
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความร่วมมือออกแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามฯ

จำนวน ชุด

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช นักศึกษาระดับปริญญาโทรัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัดความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณ
ภัย เขต ๓ ปราจีนบุรี มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่ของท่านซึ่งเคยผ่าน
การฝึกอบรมภัย ทั้ง ๓ โครงการหรือเป็นบางโครงการก็ได้ ได้แก่ โครงการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือน (อปพร.) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย และ โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน
ด้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว จึงขอให้
ท่านช่วยแจ้งประชาชนให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ซึ่งดิฉันจะเก็บคำตอบทั้งหมดเป็นความลับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพรรณวิภา ประภาสุช)

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ฉ

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of
SCALE	73.9630	148.8832	12.2018	Variables 30

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V3.1.1	71.4815	141.0285	.5460	.9240
V3.1.2	71.3704	138.8575	.7189	.9222
V3.1.3	71.5185	139.5670	.6585	.9228
V3.1.4	71.4815	138.4131	.6059	.9230
V3.1.5	71.6296	140.6268	.4838	.9246
V3.1.6	71.4815	138.7208	.5410	.9238
V3.1.7	71.3333	137.9231	.5205	.9242
V3.1.8	71.4074	140.0969	.6185	.9232
V3.1.9	71.4074	140.0969	.7116	.9226
V3.1.10	71.4074	138.5584	.5987	.9231
V3.2.1	71.4815	138.3362	.6107	.9229
V3.2.2	71.3333	137.5385	.6740	.9222
V3.2.3	71.5185	138.8746	.5335	.9239
V3.2.4	71.4444	139.1026	.4524	.9253
V3.2.5	71.5926	139.2507	.4820	.9247
V3.2.6	71.6296	141.3960	.3683	.9263
V3.2.7	71.8519	143.3618	.3012	.9269
V3.2.8	71.7037	140.0627	.6019	.9233
V3.2.9	71.4444	136.5641	.6678	.9221
V3.2.10	71.5556	138.1026	.6941	.9221
V3.3.1	71.6296	143.1652	.3594	.9260
V3.3.2	71.4444	140.1026	.4283	.9255
V3.3.3	71.7407	144.5840	.2856	.9267
V3.3.4	71.6667	139.5385	.4773	.9247
V3.3.5	71.4444	138.6410	.5079	.9243
V3.3.6	71.3333	139.8462	.4839	.9246
V3.3.7	71.4815	138.4900	.5162	.9242
V3.3.8	71.3333	133.3846	.6236	.9228
V3.3.9	71.5556	141.3333	.3648	.9264
V3.3.10	71.2222	138.7179	.5758	.9234

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 27.0

N of Items = 30

Alpha = .9264

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรรณวิภา ประภาสุข
วัน เดือน ปีเกิด	26 มิถุนายน 2504
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2528
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสมุทรปราการ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

